

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമഃ സ്കന്ധഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

വിഷയസൂചി

1	പ്രഥമോദ്യായഃ	3
2	ദ്വിതീയോദ്യായഃ	8
3	തൃതീയോദ്യായഃ	12
4	ചതുർഥോദ്യായഃ	17
5	പഞ്ചമോദ്യായഃ	26
6	ഷഷ്ഠോദ്യായഃ	30
7	സപ്തമോദ്യായഃ	37
8	അഷ്ടമോദ്യായഃ	41
9	നവമോദ്യായഃ	46
10	ദശമോദ്യായഃ	52
11	ഏകാദശോദ്യായഃ	60
12	ദ്വാദശോദ്യായഃ	65
13	ത്രയോദശോദ്യായഃ	68
14	ചതുർദശോദ്യായഃ	72
15	പഞ്ചദശോദ്യായഃ	78
16	ഷോഡശോദ്യായഃ	84
17	സപ്തദശോദ്യായഃ	89
18	അഷ്ടാദശോദ്യായഃ	92
19	ഏകോനവിംശോദ്യായഃ	98

20	വിംശോദ്യായഃ	102
21	ഏകവിംശോദ്യായഃ	107
22	ദ്വാവിംശോദ്യായഃ	112
23	ത്രയോവിംശോദ്യായഃ	118
24	ചതുർവിംശോദ്യായഃ	123

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച

മൻവന്തരാണി സർവാണി ത്വയോക്താനി ശ്രുതാനി മേ ।
 വീർയാൺയനന്തവീര്യസ്യ ഹരേസ്തത്ര കൃതാനി ച ॥ 1 ॥ 1

യോഽസൗ സത്യവ്രതോ നാമ രാജർഷിർദ്രവിന്ധേശ്വരഃ ।
 ജ്ഞാനം യോഽതീതകൽപാന്തേ ലേഭേ പുരുഷസേവയാ ॥ 2 ॥ 2

സ വൈ വിവസ്വതഃ പുത്രോ മനുരാസീദിതി ശ്രുതം ।
 ത്വന്തസ്തസ്യ സുതാശ്ചോക്താ ഇക്ഷ്വാകുപ്രമുഖാ നൃപാഃ ॥ 3 ॥ 3

തേഷാം വംശം പൃഥഗ് ബ്രഹ്മൻ വംശ്യാനുചരിതാനി ച ।
 കീർതയന്വ മഹാഭാഗ നിത്യം ശുശ്രൂഷതാം ഹി നഃ ॥ 4 ॥ 4

യേ ഭൂതാ യേ ഭവിഷ്യാശ്ച ഭവന്ത്യദ്യുതനാശ്ച യേ ।
 തേഷാം നഃ പുൺയകീർത്തിനാം സർവേഷാം വദ വിക്രമാൻ ॥ 5 ॥ 5

സൂത ഉവാച

ഏവം പരീക്ഷിതാ രാജ്ഞാ സദസി ബ്രഹ്മവാദിനാം ।
 പൃഷ്ടഃ പ്രോവാച ഭഗവാംഹരുകഃ പരമധർമവിത് ॥ 6 ॥ 6

ശ്രീശുക ഉവാച

ശ്രൂയതാം മാനവോ വംശഃ പ്രാചുർയേണ പരന്തപ |
ന ശക്യതേ വിസ്തരതോ വക്തും വർഷശതൈരപി || 7 || 7

പരാവരേഷാം ഭൂതാനാമാത്മാ യഃ പുരുഷഃ പരഃ |
സ ഏവാസീദിദം വിശ്വം കൽപാന്തേന്യന്ന കിഞ്ചന || 8 || 8

തസ്യ നാഭഃ സമഭവത് പദ്മകോശോ ഹിരൺമയഃ |
തസ്മിഞ്ജജേത മഹാരാജ സ്വയംഭൂശ്ചതുരാനനഃ || 9 || 9

മരീചീർമനസസ്തസ്യ ജജേത തസ്യാപി കശ്യപഃ |
ദാക്ഷായൺയാം തതോഽദിത്യാം വിവസ്യാനഭവത് സുതഃ || 10 || 10

തതോ മനുഃ ശ്രാദ്ധദേവഃ സംജ്ഞായാമാസ ഭാരത |
ശ്രദ്ധായാം ജനയാമാസ ദശ പുത്രാൻ സ ആത്മവാൻ || 11 || 11

ഇക്ഷ്വാകുന്യഗശർയാതിദിഷ്ടധൃഷ്ടകരുഷകാൻ |
നരിഷ്യന്തം പുഷ്യധ്രം ച നഭഗം ച കവിം വിഭുഃ || 12 || 12

അപ്രജസ്യ മനോഃ പൂർവം വസിഷ്ഠോ ഭഗവാൻ കില |
മിത്രാവരുണയോരിഷ്ടിം പ്രജാർഥമകരോത് പ്രഭുഃ || 13 || 13

തത്ര ശ്രദ്ധാ മനോഃ പത്നീ ഹോതാരം സമയാചത |
ദുഹിത്രർഥമുപാഗമ്യ പ്രണിപത്യ പയോവ്രതാ || 14 || 14

പ്രേഷിതോഽധ്യർയുണാ ഹോതാ ധ്യായംസ്തത് സുസമാഹിതഃ |
ഹവിഷി വ്യചരത് തേന വഷ്ട്കാരം ഗൃണന്വിജഃ || 15 || 15

ഹോതുസ്തദ്വ്യഭിചാരേണ കന്ധേലാ നാമ സാഭവത് |
താം വിലോക്യ മനുഃ പ്രാഹ നാതിഹൃഷ്ടമനാ ഗുരും || 16 || 16

- ഭഗവൻ കിമിദം ജാതം കർമ്മ വോ ബ്രഹ്മവാദിനാം |
വിപര്യയമഹോ കഷ്ടം മൈവം സ്യാദ് ബ്രഹ്മവിക്രിയാ || 17 || 17
- യുയം മന്ത്രവിദോ യുക്താസ്തപസാ ദഗ്ധകിൽബിഷാഃ |
കുതഃ സങ്കൽപവൈഷമ്യമന്യതം വിബുധേഷ്വിവ || 18 || 18
- തന്നിശമ്യ വചസ്തസ്യ ഭഗവാൻ പ്രപിതാമഹഃ |
ഹോതുർവൃതിക്രമം ജ്ഞാത്യാ ബഭാഷേ രവിനന്ദനം || 19 || 19
- ഏതത് സങ്കൽപവൈഷമ്യം ഹോതുസ്തേ വൃഭിചാരതഃ |
തമാപി സാധയിഷ്യേ തേ സുപ്രജാസ്ത്വം സ്വതേജസാ || 20 || 20
- ഏവം വ്യവസിതോ രാജൻ ഭഗവാൻ സ മഹായശാഃ |
അസ്തൗഷീദാദിപുരുഷമിലായാഃ പുംസ്ത്വകാമ്യയാ || 21 || 21
- തസ്മൈ കാമവരം തുഷ്ടോ ഭഗവാൻ ഹരിരീശ്വരഃ |
ദദാവിലാഭവത് തേന സുദൃഗ്മനഃ പുരുഷർഷഭഃ || 22 || 22
- സ ഏകദാ മഹാരാജ വിചരൻ മൃഗയാം വനേ |
വൃതഃ കതിപയാമാത്യൈരശ്വമാരുഹ്യ സൈന്ധവം || 23 || 23
- പ്രഗൃഹ്യ രൂചിരം ചാപം ശരാംശ്ച പരമാദ്ഭുതാൻ |
ദംശിതോഽനുമൃഗം വീരോ ജഗാമ ദിശമുത്തരാം || 24 || 24
- സ കുമാരോ വനം മേരോരധസ്താത് പ്രവിവേശ ഹ |
യത്രാസ്തേ ഭഗവാംഹരർവോ രമമാണഃ സഹോമയാ || 25 || 25
- തസ്മിൻ പ്രവിഷ്ട ഏവാസൗ സുദൃഗ്മനഃ പരവീരഹാ |
അപശ്യത് സ്ത്രിയമാത്മാനമശ്വം ച വന്ധവാം നൃപ || 26 || 26
- തമാ തദനുഗാഃ സർവേ ആത്മലിംഗവിപര്യയം |
ദൃഷ്ട്വാ വിമനസോഽഭൂവൻ വീക്ഷമാണാഃ പരസ്പരം || 27 || 27

രാജോവാച

കഥമേവംഗുണോ ദേശഃ കേന വാ ഭഗവൻ കൃതഃ |

പ്രശ്നമേനം സമാചക്ഷ്യ പരം കൗതൂഹലം ഹി നഃ || 28 ||

28

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏകദാ ഗിരിശം ദ്രഷ്ടുമുഷയസ്തത്ര സുബ്രതാഃ |

ദിശോ വിതിമിരാഭാസാഃ കുർവന്തഃ സമുപാഗമൻ || 29 ||

29

താൻ വിലോക്യാംബികാ ദേവീ വിവാസാ വ്രീഡിതാ ഭൃശം |

ഭർതുരങ്കാത് സമുത്ഥായ നീവീമാശ്വഥ പര്യധാത് || 30 ||

30

ഋഷയോഽപി തയോർവീക്ഷ്യ പ്രസംഗം രമമാണയോഃ |

നിവൃത്താഃ പ്രയയുസ്തസ്മാന്നരനാരായണാശ്രമം || 31 ||

31

തദിദം ഭഗവാനാഹ പ്രിയായാഃ പ്രിയകാമ്യയാ |

സ്ഥാനം യഃ പ്രവിശേദേതത് സ വൈ യോഷിദ് ഭവേദിതി || 32 ||

32

തത ഊർധ്വം വനം തദ് വൈ പുരുഷാ വർജയന്തി ഹി |

സാ ചാനുചരസംയുക്താ വിചചാര വനാദ് വനം || 33 ||

33

അഥ താമാശ്രമാഭ്യാശേ ചരന്തീം പ്രഥദോത്തമാം |

സ്ത്രീഭിഃ പരിവൃതാം വീക്ഷ്യ ചകമേ ഭഗവാൻ ബുധഃ || 34 ||

34

സാപി തം ചകമേ സുഭൂഃ സോമരാജസുതം പതിം |

സ തസ്യാം ജനയാമാസ പുരുരവസമാത്മജം || 35 ||

35

ഏവം സ്ത്രീത്വമനുപ്രാപ്തഃ സുദ്യുമ്നോ മാനവോ നൃപഃ |

സസ്മാര സ്വകുലാചാര്യം വസിഷ്ഠമിതി ശുശ്രൂമ || 36 ||

36

സ തസ്യ താം ദശാം ദൃഷ്ട്വാ കൃപയാ ഭൃശപീഡിതഃ |

സുദ്യുമ്നസ്യാശയൻ പുംസ്ത്വമുപാധാവത ശങ്കരം || 37 ||

37

തുഷ്ടസ്തസ്മൈ സ ഭഗവാനുഷയേ പ്രിയമാവഹൻ |
സ്വാം ച വാചമൃതാം കുർവന്നിദമാഹ വിശാമ്പതേ || 38 || 38

മാസം പൂമാൻ സ ഭവിതാ മാസം സ്ത്രീ തവ ഗോത്രജഃ |
ഇത്ഥം വ്യവസ്ഥയാ കാമം സുദ്യുമ്നോഽവതു മേദിനീം || 39 || 39

ആചാർയാനുഗ്രഹാത് കാമം ലബ്ധ്വാ പുംസ്ത്വം വ്യവസ്ഥയാ |
പാലയാമാസ ജഗതീം നാഭ്യനന്ദൻ സ്മ തം പ്രജാഃ || 40 || 40

തസ്യോക്തലോ ഗയോ രാജൻ വിമലശ്ച സുതാസ്ത്രയഃ |
ദക്ഷിണാപഥരാജാനോ ബഭൂവുർധർമവത്സലാഃ || 41 || 41

തതഃ പരിണതേ കാലേ പ്രതിഷ്ഠാനപതിഃ പ്രഭുഃ |
പുരുരവസ ഉത്സൃജ്യ ഗാം പുത്രായ ഗതോ വനം || 42 || 42

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്വാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ ഇലോപാഖ്യാനേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം ഗതേന്ദ്ര സുദ്യുമ്നേ മനുർവൈവസ്വതഃ സുതേ |
 പുത്രകാമസ്തപസ്തേപേ യമുനായാം ശതം സമാഃ || 1 || 43

തതോദ്യജൻമനുർദേവമപത്യാർഥം ഹരിം പ്രഭും |
 ഇക്ഷ്വാകുപൂർവജാൻ പുത്രാൻ ലേഭേ സ്വസദൃശാൻ ദശ || 2 || 44

പൃഷ്ഠധസ്തു മനോഃ പുത്രോ ഗോപാലോ ഗുരുണാ കൃതഃ |
 പാലയാമാസ ഗാ യത്തോ രാത്ര്യാം വീരാസനവ്രതഃ || 3 || 45

ഏകദാ പ്രാവിശദ് ഗോഷ്ഠം ശാർദൂലോ നിശി വർഷതി |
 ശയാനാ ഗാവ ഉത്ഥായ ഭീതാസ്താ ബഭ്രുർവ്രജേ || 4 || 46

ഏകാം ജഗ്രാഹ ബലവാൻ സാ ചുക്രോശ ഭയാതുരാ |
 തസ്യാസ്തത് ക്രന്ദിതം ശ്രുത്വാ പൃഷ്ഠധോദ്ഭിസസാര ഹ || 5 || 47

ഖഡ്ഗമാദായ തരസാ പ്രലീനോഡുഗണേ നിശി |
 അജാനന്നഹനദ് ബഭ്രോഃ ശിരഃ ശാർദൂലശങ്കയാ || 6 || 48

വ്യാഘ്രോപി വൃക്ലണശ്രവണോ നിസ്ത്രിംശാഗ്രാഹതസ്തതഃ |
 നിശ്ചക്രാമ ഭൃശം ഭീതോ രക്തം പഥി സമുത്സജൻ || 7 || 49

- മന്യമാനോ ഹതം വ്യാഘ്രം പൃഷ്ഠധഃ പരവീരഹാ |
അദ്രാക്ഷീത് സ്വഹതാം ബഭ്രൂം വ്യുഷ്ടായാം നിശി ദുഃഖിതഃ || 8 || 50
- തം ശശാപ കുലാചാര്യഃ കൃതാഗസമകാമതഃ |
ന ക്ഷത്രബന്ധുഃ ശൂദ്രസ്ത്വം കർമണാ ഭവിതാമുനാ || 9 || 51
- ഏവം ശപ്തസ്തു ഗുരുണാ പ്രത്യഗൃഹ്ണാത് കൃതാഞ്ജലിഃ |
അധാരയദ് വ്രതം വീര ഊർധ്വരേതാ മുനിപ്രിയം || 10 || 52
- വാസുദേവേ ഭഗവതി സർവാത്മനി പരേന്ദ്രലേ |
ഏകാന്തിത്വം ഗതോ ഭക്ത്യാ സർവഭൂതസുഹൃത് സമഃ || 11 || 53
- വിമുക്തസംഗഃ ശാന്താത്മാ സംയതാക്ഷോഽപരിഗ്രഹഃ |
യദ്യുച്ഛയോപപന്നേന കൽപയൻ വൃത്തിമാത്മനഃ || 12 || 54
- ആത്മൻയാത്മാനമാധായ ജ്ഞാനത്യുപ്തഃ സമാഹിതഃ |
വിചചാര മഹീമേതാം ജഡാന്ധബധിരാകൃതിഃ || 13 || 55
- ഏവംവൃത്തോ വനം ഗത്വാ ദൃഷ്ട്വാ ദാവാനിമുത്ഥിതം |
തേനോപയുക്തകരണോ ബ്രഹ്മ പ്രാപ പരം മുനിഃ || 14 || 56
- കവിഃ കനീയാൻ വിഷയേഷു നിഃസ്പൃഹോ
വിസൃജ്യ രാജ്യം സഹ ബന്ധുഭിർവനം |
നിവേശ്യ ചിത്തേ പുരുഷം സ്വരോചിഷം
വിവേശ കൈശോരവയാഃ പരം ഗതഃ || 15 || 57
- കരുഷാൻമാനവാദാസൻ കാരുഷാഃ ക്ഷത്രജാതയഃ |
ഉത്തരാപഥഗോപ്താരോ ബ്രഹ്മൺയാ ധർമവത്സലാഃ || 16 || 58
- ധൃഷ്ടാദ് ധാർഷ്ടമഭൂത് ക്ഷത്രം ബ്രഹ്മഭൂതം ഗതം ക്ഷിതൗ |
നൃഗന്ധ്യ വംശഃ സുമതിർഭൂതജ്യോതിസ്തതോ വസുഃ || 17 || 59

- വസോഃ പ്രതീകസ്തത്പുത്ര ഓഘവാണോഘവത്പിതാ |
കന്യാ ചൗഘവതീ നാമ സുദർശന ഉവാഹ താം || 18 || 60
- ചിത്രസേനോ നരിഷ്യന്താദൃക്ഷസ്തസ്യ സുതോഭവത് |
തസ്യ മീഡ്യാംസ്തതഃ കൂർച ഇന്ദ്രസേനസ്തു തത്സുതഃ || 19 || 61
- വീതിഹോത്രസ്ത്വിന്ദ്രസേനാത് തസ്യ സത്യശ്രവാ അഭൂത് |
ഉരുശ്രവാഃ സുതസ്തസ്യ ദേവദത്തസ്തതോഭവത് || 20 || 62
- തതോഗ്നിവേശ്യോ ഭഗവാനഗ്നിഃ സ്വയമഭൂത് സുതഃ |
കാനീന ഇതി വിഖ്യാതോ ജാതുകർണ്ണോ മഹാനൃഷിഃ || 21 || 63
- തതോ ബ്രഹ്മകുലം ജാതമാഗ്നിവേശ്യായനം നൃപ |
നരിഷ്യന്താൻവയഃ പ്രോക്തോ ദിഷ്ടവംശമതഃ ശൃണു || 22 || 64
- നാഭാഗോ ദിഷ്ടപുത്രോന്യഃ കർമണാ വൈശ്യതാം ഗതഃ |
ഭലന്ദനഃ സുതസ്തസ്യ വത്സപ്രീതിർഭലന്ദനാത് || 23 || 65
- വത്സപ്രീതേഃ സുതഃ പ്രാംശുസ്തത്സുതം പ്രമതിം വിദുഃ |
ഖനിത്രഃ പ്രമതേസ്തസ്ത്മാച്ഛാക്ഷുഷോഽഥ വിവിംശതിഃ || 24 || 66
- വിവിംശതിസുതോ രണ്ടഃ ഖനിനേത്രോന്യ ധാർമികഃ |
കരന്ധമോ മഹാരാജ തന്യാസീദാത്മജോ നൃപ || 25 || 67
- തന്യാവീക്ഷിത് സുതോ യസ്യ മരുത്തശ്ചക്രവർത്യഭൂത് |
സംവർതോത്യാജയദ് യം വൈ മഹായോഗ്യംഗിരഃസുതഃ || 26 || 68
- മരുത്തസ്യ യഥാ യജ്ഞോ ന തമാൻയസ്യ കശ്ചന |
സർവം ഹിരൺമയം ത്വാസീദ് യത് കിഞ്ചിച്ചാസ്യ ശോഭനം || 27 || 69
- അമാദ്യദിന്ദ്രഃ സോമേന ദക്ഷിണാഭിർദ്വിജാതയഃ |
മരുതഃ പരിവേഷ്ടാരോ വിശ്വേദേവാഃ സഭാസദഃ || 28 || 70

- മരുത്തസ്യ ദമഃ പുത്രസ്തത്സ്യാസീദ് രാജ്യവർധനഃ |
സുധൃതിസ്തത്സുതോ ജജ്ഞേ സൗധൃതേയോ നരഃ സുതഃ || 29 || 71
- തത്സുതഃ കേവലസ്തസ്മാദ് ബന്ധുമാൻ വേഗവാംസ്തതഃ |
ബന്ധുസ്തത്സ്യാഭവദ് യസ്യ തൃണബിന്ദുർമഹീപതിഃ || 30 || 72
- തം ഭേജേഽലംബുഷാ ദേവീ ഭജനീയഗുണാലയം |
വരാപ്സരാ യതഃ പുത്രാഃ കന്ധാ ചേഡവിഡാഭവത് || 31 || 73
- തത്സ്യാമുത്പാദയാമാസ വിശ്രവാ ധനദം സുതം |
പ്രാദായ വിദ്വാം പരമാമൃഷീര്യോഗേശ്വരാത് പിതുഃ || 32 || 74
- വിശാലഃ ശൂന്യബന്ധുശ്ച ധൂമ്രകേതുശ്ച തത്സുതാഃ |
വിശാലോ വംശക്യദ് രാജാ വൈശാലീം നിർമമേ പുരീം || 33 || 75
- ഹേമചന്ദ്രഃ സുതസ്തസ്യ ധൂമാക്ഷസ്തസ്യ ചാത്മജഃ |
തത്പുത്രാത് സംയമാദാസീത് കൃശാശ്വഃ സഹദേവജഃ || 34 || 76
- കൃശാശ്വാത് സോമദത്തോദ്ഭൂദ് യോദ്യശ്ചമേധൈരിഡസ്പതിം |
ഇഷ്ട്വാ പുരുഷമാപാഗ്ര്യാം ഗതിം യോഗേശ്വരാശ്രിതഃ || 35 || 77
- സൗമദത്തിസ്തു സുമതിസ്തത്സുതോ ജനമേജയഃ |
ഏതേ വൈശാലഭൂപാലാസ്തുണബിന്ദോർയശോധരാഃ || 36 || 78

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ തൃതീയോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ശർയാതിർമാനവോ രാജാ ബ്രഹ്മിഷ്ഠഃ സ ബഭൂവ ഹ |
 യോ വാ അംഗിരസാം സത്രേ ദ്വിതീയമഹ ഊചിവാൻ || 1 || 79

സുകന്യാ നാമ തത്യാസീത് കന്യാ കമലലോചനാ |
 തയാ സാർധം വനഗതോ ഹൃഗമച്ഛവനാശ്രമം || 2 || 80

സാ സഖീഭിഃ പരിവൃതാ വിചിന്വത്യംഘ്രിപാൻ വനേ |
 വൽമീകരന്ധ്രേ ദദ്യുശേ ഖദ്യോതേ ഇവ ജ്യോതിഷീ || 3 || 81

തേ ദൈവചോദിതാ ബാലാ ജ്യോതിഷീ കണ്ടകേന വൈ |
 അവിധ്യൻമുഗ്ധഭാവേന സുസ്രാവാസ്യുക്ത തതോ ബഹു || 4 || 82

ശക്യൻമൂത്രനിരോധോഽഭൂത് സൈനികാനാം ച തത്ക്ഷണാത് |
 രാജർഷിസ്തമുപാലക്ഷ്യ പുരുഷാൻ വിസ്ഥിതോഽബ്രവീത് || 5 || 83

അപ്യഭദ്രം ന യുഷ്മാദിർഭാർഗവസ്യ വിചേഷ്ടിതം |
 വ്യക്തം കേനാപി നസ്തസ്യ കൃതമാശ്രമദുഷണം || 6 || 84

സുകന്യാ പ്രാഹ പിതരം ഭീതാ കിഞ്ചിത് കൃതം മയാ |
 ദ്വേ ജ്യോതിഷീ അജാനന്ത്യാ നിർഭിന്നേ കണ്ടകേന വൈ || 7 || 85

- ദുഹിതൃസ്തദ് വചഃ ശ്രുത്വാ ശർയാതിർജാതസാധുസഃ |
മുനിം പ്രസാദയാമാസ വൽമീകാന്തർഹിതം ശനൈഃ || 8 || 86
- തദഭിപ്രായമാജ്ഞായ പ്രാദാദ് ദുഹിതരം മൂനേഃ |
കൃച്ഛാൻമുക്തസ്തമാമന്തര്യ പുരം പ്രായാത് സമാഹിതഃ || 9 || 87
- സുകന്യാ ച്യവനം പ്രാപ്യ പതിം പരമകോപനം |
പ്രീണയാമാസ ചിത്തജ്ഞാ അപ്രമത്താനുവൃത്തിഭിഃ || 10 || 88
- കന്യചിത്ത്വം കാലസ്യ നാസത്യാവാശ്രമാഗതൗ |
തൗ പുജയിത്വാ പ്രോവാച വയോ മേ ദത്തമീശ്വരൗ || 11 || 89
- ഗ്രഹം ഗ്രഹീഷ്യേ സോമസ്യ യജ്ഞേ വാമപ്യസോമപോഃ |
ക്രിയതാം മേ വയോ രൂപം പ്രമദാനാം യദീപ്സിതം || 12 || 90
- ബാഹ്വമിത്യുചതുർവിപ്രമഭിനന്ദ്യ ഭിഷക്തമൗ |
നിമജ്ജതാം ഭവാനസ്ഥിൻ ഹദേ സിദ്ധവിനിർമിതേ || 13 || 91
- ഇത്യുക്ത്വാ ജരയാ ഗ്രസ്തദേഹോ ധമനിസന്തതഃ |
ഹദം പ്രവേശിതോശ്വിഭ്യാം വലീപലിതവിപ്രിയഃ || 14 || 92
- പുരുഷാസ്ത്രേ ഉത്തസ്ഥമുരപീച്യാ വനിതാപ്രിയഃ |
പദ്മസജഃ കുണ്ഡലിനസ്തുൽയരൂപഃ സുവാസസഃ || 15 || 93
- താൻ നിരീക്ഷ്യ വരാഭോഹാ സരൂപാൻ സൂര്യവർചസഃ |
അജാനതീ പതിം സാധ്വീ അശ്വിനൗ ശരണം യയൗ || 16 || 94
- ദർശയിത്വാ പതിം തസ്യേ പാതിവ്രത്യേന തോഷിതൗ |
ഋഷിമാമന്തര്യ യയതുർവിമാനേന ത്രിവിഷ്ടപം || 17 || 95
- യക്ഷ്യമാണോഽഥ ശർയാതിശ്ച്യവനസ്യാശ്രമം ഗതഃ |
ദദർശ ദുഹിതൂഃ പാർശ്വേ പുരുഷം സൂര്യവർചസം || 18 || 96

- രാജാ ദുഹിതരം പ്രാഹ കൃതപാദാഭിവന്ദനാം |
ആശിഷശ്ചാപ്രയുജ്ഞാനോ നാതിപ്രീതമനാ ഇവ || 19 || 97
- ചികീർഷിതം തേ കിമിദം പതിസ്ത്വയാ
പ്രലംഭിതോ ലോകനമസ്കൃതോ മുനിഃ |
യത് ത്വം ജരാഗ്രസ്തമസത്യസമ്മതം
വിഹായ ജാരം ഭജസ്യേമുമധ്യഗം || 20 || 98
- കഥം മതിസ്തേവഗതാൻയഥാ സതാം
കുലപ്രസൂതേ കുലദുഷണം ത്വിദം |
ബിഭർഷി ജാരം യദപത്രപാ കുലം
പിതൃശ്ച ഭർതൃശ്ച നയന്ധ്യസ്തമഃ || 21 || 99
- ഏവം ബ്രുവാണം പിതരം സ്തമയമാനാ ശുചിസ്തമിതാ |
ഉവാച താത ജാമാതാ തവൈഷ ഭൃഗുനന്ദനഃ || 22 || 100
- ശശംസ പിത്രേ തത് സർവം വയോരുപാഭിലംഭനം |
വിസ്തമിതഃ പരമപ്രീതസ്തനയാം പരിഷന്ധജേ || 23 || 101
- സോമേന യാജയൻ വീരം ഗ്രഹം സോമസ്യ ചാഗ്രഹീത് |
അസോമപോരപൃശ്വിനോശ്യവനഃ സ്വേന തേജസാ || 24 || 102
- ഹന്തും തമാദദേ വജ്രം സദ്യോമൻയുരമർഷിതഃ |
സവജ്രം സ്തംഭയാമാസ ഭുജമിന്ദ്രസ്യ ഭാർഗവഃ || 25 || 103
- അൻവജാനംസ്തതഃ സർവേ ഗ്രഹം സോമസ്യ ചാശ്വിനോഃ |
ഭിഷജാവിതി യത് പൂർവം സോമാഹുത്യാ ബഹിഷ്കൃതൗ || 26 || 104
- ഉത്താനബർഹിരാൻതതോ ഭൂരിഷേണ ഇതി ത്രയഃ |
ശർയാതേരഭവൻ പുത്രാ ആനർതാദ് രേവതോഭവത് || 27 || 105

- സോഽന്തഃസമുദ്രേ നഗരീം വിനിർമായ കുശസ്ഥലീം |
ആസ്ഥിതോഽഭുങ്ക്ത വിഷയാനാനർതാദീനരിന്ദമ || 28 || 106
- തസ്യ പുത്രശതം ജജേഞ കകുദ്മിജ്യേഷ്ഠമുത്തമം |
കകുദ്മീ രേവതീം കന്യാം സ്വാമാദായ വിഭും ഗതഃ || 29 || 107
- കന്യാവരം പരിപ്രഷ്ടും
ബ്രഹ്മലോകമപാവൃതം |
ആവർതമാനേ ഗാന്ധർവേ
സ്ഥിതോഽലബ്ധക്ഷണം ക്ഷണം || 30 || 108
- തദന്ത ആദ്യമാനമ്യ സ്വാഭിപ്രായം ന്യവേദയത് |
തച്ഛുത്വാ ഭഗവാൻ ബ്രഹ്മാ പ്രഹസ്യ തമുവാച ഹ || 31 || 109
- അഹോ രാജൻ നിരുദ്ധാസ്തേ കാലേന ഹൃദി യേ കൃതാഃ |
തത്പുത്രപൗത്രനപ്തൃണാം ഗോത്രാണി ച ന ശൃൺമഹേ || 32 || 110
- കാലോഽഭിയാതസ്ത്രിണവചതുർയുഗവികൽപിതഃ |
തദ് ഗച്ഛ ദേവദേവാംശോ ബലദേവോ മഹാബലഃ || 33 || 111
- കന്യാരത്നമിദം രാജൻ നരരത്നായ ദേഹി ഭോഃ |
ഭൂവോ ഭാരാവതാരായ ഭഗവാൻ ഭൂതഭാവനഃ || 34 || 112
- അവതീർണോ നിജാംശേന
പുണ്യശ്രവണകീർതനഃ |
ഇത്യാദിഷ്ടോഽഭിവന്ദ്യാജം
നൃപഃ സ്വപുരമാഗതഃ |
ത്യക്തം പുണ്യജനത്രാസാദ്
ഭ്രാതൃഭിർദിക്ഷ്വവസ്ഥിതൈഃ || 35 || 113

സുതാം ദത്താനവദ്യാംഗീം ബലായ ബലശാലിനേ ।

ബദർയാഖ്യം ഗതോ രാജാ തപ്തും നാരായണാശ്രമം ॥ 36 ॥

114

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ തൃതീയോദ്യായഃ ॥

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ ചതുർഥോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

നാഭാഗോ നഭഗാപത്യം യം തതം ഭ്രാതരഃ കവിം |
 യവിഷ്ഠം വ്യഭജൻ ദായം ബ്രഹ്മചാരിണമാഗതം || 1 || 115

ഭ്രാതരോഭാജ്ഞ കിം മഹ്യം ഭജാമ പിതരം തവ |
 ത്വാം മമാർയാസ്തതാഭാജ്ഞുർമാ പുത്രക തദാദ്യമാഃ || 2 || 116

ഇമേ അംഗിരസഃ സത്രമാസത്യേദൃ സുമേധസഃ |
 ഷഷ്ഠം ഷഷ്ഠമുപേത്യാഹഃ കവേ മുഹ്യന്തി കർമ്മണി || 3 || 117

താംസ്ത്വം ശംസയ സൂക്തേ ദേവ വൈശ്വദേവേ മഹാത്മനഃ |
 തേ സ്വർയന്തോ ധനം സത്രപരിശേഷിതമാത്മനഃ || 4 || 118

ദാസ്യന്തി തേഽഥ താൻ ഗച്ഛ തഥാ സ കൃതവാൻ യഥാ |
 തസ്മൈ ദത്ത്വാ യയുഃ സ്വർഗം തേ സത്രപരിശേഷിതം || 5 || 119

തം കശ്ചിത് സ്വീകരിഷ്യന്തം പുരുഷഃ കൃഷ്ണദർശനഃ |
 ഉവാചോത്തരതോഽഭ്യത്യ മമേദം വാസ്തുകം വസു || 6 || 120

മമേദമൃഷിഭിർദത്തമിതി തർഹി സ്ഥ മാനവഃ |
 സ്യാന്നൗ തേ പിതരി പ്രശ്നഃ പൃഷ്ടവാൻ പിതരം തഥാ || 7 || 121

- യജ്ഞവാസ്തുഗതം സർവമുച്ഛിഷ്ടമൃഷയഃ ക്വചിത് |
ചക്രൂർവിഭാഗം രുദ്രായ സ ദേവഃ സർവമർഹതി || 8 || 122
- നാഭാഗസ്തം പ്രണമ്യാഹ തവേശ കില വാസ്തുക്തം |
ഇത്യാഹ മേ പിതാ ബ്രഹ്മംഹിരസാ ത്വാം പ്രസാദയേ || 9 || 123
- യത് തേ പിതാവദദ് ധർമ്മം ത്വം ച സത്യം പ്രഭാഷസേ |
ദദാമി തേ മന്ത്രദ്യുശേ ജ്ഞാനം ബ്രഹ്മ സനാതനം || 10 || 124
- ഗൃഹാണ ദ്രവിണം ദത്തം മത്സത്രേ പരിശേഷിതം |
ഇത്യുക്ത്വാന്തർഹിതോ രുദ്രോ ഭഗവാൻ സത്യവത്സലഃ || 11 || 125
- യ ഏതത് സംസ്മരേത് പ്രാതഃ സായം ച സുസമാഹിതഃ |
കവിർഭവതി മന്ത്രജ്ഞോ ഗതിം ചൈവ തഥാർത്ഥനഃ || 12 || 126
- നാഭാഗാദംബരീഷോഭൂൻമഹാഭാഗവതഃ കൃതീ |
നാസ്പൃശദ് ബ്രഹ്മശാപോപി യം ന പ്രതിഹതഃ ക്വചിത് || 13 || 127
- രാജോവാച
ഭഗവംഹ്രാതുമിച്ഛാമി രാജർഷേസ്തസ്യ ധീമതഃ |
ന പ്രാഭൂദ് യത്ര നിർമുക്തോ ബ്രഹ്മദണ്ഡോ ദുരത്യയഃ || 14 || 128
- ശ്രീശുക ഉവാച
അംബരീഷോ മഹാഭാഗഃ സപ്തദ്വീപവതീം മഹീം |
അവ്യയാം ച ശ്രീയം ലബ്ധ്വാ വിഭവം ചാതുലം ഭൂവി || 15 || 129
- മേന്യേതിദൂർലഭം പുംസാം സർവം തത് സ്വപ്നസംസ്തുതം |
വിദ്വാൻ വിഭവനിർവാണം തഥോ വിശതി യത് പുമാൻ || 16 || 130
- വാസുദേവേ ഭഗവതി
തദ്ഭക്തേഷു ച സാധുഷു |

പ്രാപ്തോ ഭാവം പരം വിശ്വം

യേനേദം ലോഷ്ടവത് സ്മൃതം || 17 ||

131

സ വൈ മനഃ കൃഷ്ണപദാരവിനയോ -

ർവചാംസി വൈകുംഠഗുണാനുവർണനേ |

കൗ ഹരേർമന്ദിരമാർജ്ജനാദിഷു

ശ്രുതിം ചകാരാച്യുതസത്കഥോദയേ || 18 ||

132

മുകുന്ദലിംഗാലയദർശനേ ദൃശൗ

തദ്ഭൃത്യഗാത്രസ്പർശ്ശ്യാംഗസംഗമം |

പ്രാണം ച തത്പാദസരോജസൗരഭേ

ശ്രീമത്തുലസ്യ രസനാം തദർപിതേ || 19 ||

133

പാദൗ ഹരേഃ ക്ഷേത്രപദാനുസർപണേ

ശിരോ ഹൃഷീകേശപദാഭിവന്ദനേ |

കാമം ച ദാസ്യേ ന തു കാമകാമ്യയാ

യഥോത്തമശ്ലോകജനാശ്രയാ രതിഃ || 20 ||

134

ഏവം സദാ കർമകലാപമാത്മനഃ

പര്യേധിയജ്ഞേ ഭഗവത്യധോക്ഷജേ |

സർവാത്മഭാവം വിദധൻമഹീമിമാം

തന്നിഷ്ഠവിപ്രാഭിഹിതഃ ശശാസ ഹ || 21 ||

135

ഈജ്യശ്ചമേധൈരധിയജ്ഞമീശ്വരം

മഹാവിഭൃത്യോപചിതാംഗദക്ഷിണൈഃ |

തതൈർവസിഷ്ഠാസിതഗൗതമാദിഭി -

ർധൻവന്യഭിസ്രോതമസൗ സരസ്വതീം || 22 ||

136

യസ്യ ക്രതുഷു ഗീർവാണൈഃ സദസ്യാ ഋത്വിജോ ജനാഃ |

തുൽയരൂപാശ്ചാനിമിഷാ വൃദ്യശൃന്ത സുവാസസഃ || 23 ||

137

- സ്വർഗോ ന പ്രാർഥിതോ യസ്യ മനുജൈരമരപ്രിയഃ |
ശൃൺവദ്ഭിരുപഗായദ്ഭിരുത്തമശ്ലോകചേഷ്ടിതം || 24 || 138
- സമർദ്ധയന്തി താൻ കാമാഃ സ്വാരാജ്യപരിഭാവിതാഃ |
ദുർലഭാ നാപി സിദ്ധാനാം മുകുന്ദം ഹൃദി പശ്യതഃ || 25 || 139
- സ ഇത്ഥം ഭക്തിയോഗേന
തപോയുക്തേന പാർഥിവഃ |
സ്വധർമേണ ഹരിം പ്രീണൻ
സംഗാൻ സർവാഛരണൈർജഹൗ || 26 || 140
- ഗൃഹേഷു ദാരേഷു സുതേഷു ബന്ധുഷു
ദ്വിപോത്തമസ്യന്ദനവാജിപത്തിഷു |
അക്ഷയുരത്താഭരണായുധാദി -
ഷ്വന്നന്തകോശേഷ്യകരോദസന്മതിം || 27 || 141
- തസ്മാ അദാദ്ധരിശ്ചക്രം പ്രത്യനീകഭയാവഹം |
ഏകാന്തഭക്തിഭാവേന പ്രീതോ ഭൃത്യാഭിരക്ഷണം || 28 || 142
- ആരിരാധയിഷുഃ കൃഷ്ണം മഹിഷ്യാ തുൽയശീലയാ |
യുക്തഃ സാംവത്സരം വീരോ ദധാര ദ്വാദശീവ്രതം || 29 || 143
- വ്രതാന്തേ കാർതികേ മാസി ത്രിരാത്രം സമുപോഷിതഃ |
സ്നാതഃ കദാചിത് കാലിന്ദ്യാം ഹരിം മധുവന്ദ്യൈർചയത് || 30 || 144
- മഹാഭിഷേകവിധിനാ സർവ്വോപസ്കരസമ്പദാ |
അഭിഷിച്ഛാബരാകൽപൈർഗന്ധമാൽയാർഹണാദിഭിഃ || 31 || 145
- തദ്ഗതാന്തരഭാവേന പുജയാമാസ കേശവം |
ബ്രാഹ്മണാശ്ച മഹാഭാഗാൻ സിദ്ധാർമാനപി ഭക്തിതഃ || 32 || 146

- ഗവാം രുക്മവിഷാണീനാം രൂപ്യാംഘ്രീണാം സുവാസസാം |
പയഃശീലവയോരുപവത്സോപസ്കരസമ്പദാം || 33 || 147
- പ്രാഹിണോത് സാധുവിപ്രഭ്യോ ഗൃഹേഷു ന്യർബുദാനി ഷട് |
ഭോജയിത്വാ ദ്വിജാനഗ്രേ സ്വാദ്യന്നം ഗുണവത്തമം || 34 || 148
- ലബ്ധകാമൈരനുജ്ഞാതഃ പാരണായോപചക്രമേ |
തസ്യ തർഹ്യതിമിഃ സാക്ഷാദ് ദുർവാസാ ഭഗവാനഭൂത് || 35 || 149
- തമാനർചാതിമിം ഭൂപഃ പ്രത്യുത്ഥാനാസനാർഹണൈഃ |
യയാച്ഛ്വേദ്യവഹാരായ പാദമൂലമുപാഗതഃ || 36 || 150
- പ്രതിനന്യ സ തദ്യാച്ഛ്ഞാം കർതുമാവശ്യകം ഗതഃ |
നിമമജ്ജ ബൃഹദ് ധ്യായൻ കാലിനീസലിലേ ശുഭേ || 37 || 151
- മുഹൂർത്താർധാവശിഷ്ടായാം ദ്വാദശ്യാം പാരണം പ്രതി |
ചിന്തയാമാസ ധർമജ്ഞോ ദ്വിജൈസ്തദ്ധർമസങ്കടേ || 38 || 152
- ബ്രാഹ്മണാതിക്രമേ ദോഷോ
ദ്വാദശ്യാം യദപാരണേ |
യത് കൃത്വാ സാധു മേ ഭൂയാ -
ദധർമോ വാ ന മാം സ്പൃശേത് || 39 || 153
- അംഭസാ കേവലേനാഥ കരിഷ്യേ വ്രതപാരണം |
പ്രാഹുരബ്ധക്ഷണം വിപ്രാ ഹൃശിതം നാശിതം ച തത് || 40 || 154
- ഇത്യപഃ പ്രാശ്യ രാജർഷിശ്ചിന്തയൻ മനസാച്യുതം |
പ്രത്യച്ഛ്ട കുരുശ്രേഷ്ഠ ദ്വിജാഗമനമേവ സഃ || 41 || 155
- ദുർവാസാ യമുനാകൂലാത് കൃതാവശ്യക ആഗതഃ |
രാജ്ഞാഭിനന്ദിതസ്തസ്യ ബുബുധേ ചേഷ്ടിതം ധിയാ || 42 || 156

- മന്യുനാ പ്രചലദ്ഗാത്രോ ഭൂകുടീകുടിലാനനഃ |
ബുഭുക്ഷിതശ്ച സുതരാം കൃതാഞ്ജലിമഭാഷത || 43 || 157
- അഹോ അസ്യ നൃശംസസ്യ ശ്രിയോൻമത്തസ്യ പശ്യത |
ധർമവൃതിക്രമം വിഷ്ണോരഭക്തസ്യേശമാനിനഃ || 44 || 158
- യോ മാമതിമിമായാതമാതിഥ്യേന നിമന്തര്യ ച |
അദത്താ ഭുക്തവാംസ്തസ്യ സദ്യസ്തേ ദർശയേ ഫലം || 45 || 159
- ഏവം ബ്രുവാണ ഉത്കൃത്യ ജടാം രോഷവിദീപിതഃ |
തയാ സ നിർമമേ തസ്മൈ കൃത്യാം കാലാനലോപമാം || 46 || 160
- താമാപതന്തീം ജ്വലതീമസിഹസ്താം പദാ ഭുവം |
വേപയന്തീം സമുദ്വീക്ഷ്യ ന ചചാല പദാന്യുപഃ || 47 || 161
- പ്രാഗ്ദിഷ്ടം ഭൃത്യരക്ഷായാം പുരുഷേണ മഹാത്മനാ |
ദദാഹ കൃത്യാം താം ചക്രം ക്രുദ്ധാഹിമിവ പാവകഃ || 48 || 162
- തദഭിദ്രവദുദ്വീക്ഷ്യ സ്വപ്രയാസം ച നിഷ്ഫലം |
ദുർവാസാ ദുദ്രുവേ ഭീതോ ദിക്ഷു പ്രാണപരീപ്സയാ || 49 || 163
- തമൻവധാവദ് ഭഗവദ്രമാംഗം
ദാവാനിരുദ്ധുതശിവോ യഥാഹിം |
തമാനുഷകൃതം മുനിരീക്ഷമാണോ
ഗുഹാം വിവിക്ഷുഃ പ്രസസാര മേരോഃ || 50 || 164
- ദിശോ നഭഃ ക്ഷമാം വിവരാൻ സമുദ്രാൻ
ലോകാൻ സപാലാംസ്ത്രിദിവം ഗതഃ സഃ |
യതോ യതോ ധാവതി തത്ര തത്ര
സുദർശനം ദുഷ്പ്രസഹം ദദർശ || 51 || 165

അലബ്ധനാമഃ സ യദാ കുതശ്ചിത്

സന്ത്രസ്തചിത്തോദ്രണമേഷമാണഃ |

ദേവം വിരിഞ്ചം സമഗാദ് വിധാത -

സ്ത്രാഹ്യാത്മയോന്യേജിതതേജസോ മാം || 52 ||

166

ബ്രഹ്മോവാച

സ്ഥാനം മദീയം സഹവിശ്വമേതത്

ക്രീഡാവസാനേ ദ്വിപരാർധസഞ്ജേത |

ഭൂഭംഗമാത്രേണ ഹി സന്ദിധക്ഷോഃ

കാലാത്മനോ യസ്യ തിരോഭവിഷ്യതി || 53 ||

167

അഹം ഭവോ ദക്ഷഭൃഗുപ്രധാനാഃ

പ്രജേശഭൃതേശസുരേശമുഖ്യാഃ |

സർവേ വയം യന്നിയമം പ്രപന്നാ

മൂർധന്യർപിതം ലോകഹിതം വഹാമഃ || 54 ||

168

പ്രത്യാഖ്യാതോ വിരിഞ്ചേന വിഷ്ണുചക്രാപതാപിതഃ |

ദുർവാസാഃ ശരണം യാതഃ ശർവം കൈലാസവാസിനം || 55 ||

169

ശ്രീരുദ്ര ഉവാച

വയം ന താത പ്രഭവമ ഭൂമ്നി

യസ്മിൻ പര്യേന്യേപ്യജ്ജീവകോശാഃ |

ഭവന്തി കാലേ ന ഭവന്തി ഹീദൃശാഃ

സഹസ്രശോ യത്ര വയം ഭ്രമാമഃ || 56 ||

170

അഹം സനത്കുമാരശ്ച നാരദോ ഭഗവാനജഃ |

കപിലോപാന്തരതമോ ദേവലോ ധർമ ആസുരിഃ || 57 ||

171

മരീചിപ്രമുഖാശ്ചാന്യേ സിദ്ധേശാഃ പാരദർശനാഃ |

വിദാമ ന വയം സർവേ യന്മായാം മായയാഽവൃതാഃ || 58 ||

172

- തസ്യ വിശ്വേശ്വരസ്യേദം ശസ്ത്രം ദുർവിഷഹം ഹി നഃ |
തഥേവ ശരണം യാഹി ഹരിസ്തേ ശം വിധാസ്യതി || 59 || 173
- തതോ നിരാശോ ദുർവാസാഃ പദം ഭഗവതോ യയൗ |
വൈകുംഠാഖ്യം യദധ്യാസ്തേ ശ്രീനിവാസഃ ശ്രിയാ സഹ || 60 || 174
- സന്ദഹ്യമാനോജ്ജിതശസ്ത്രവഹ്നിനാ
തത്പാദമുലേ പതിതഃ സവേപമുഃ |
ആഹാച്യുതാനന്ത സദീപ്സിത പ്രഭോ
കൃതാഗസം മാവ ഹി വിശ്വഭാവന || 61 || 175
- അജാനതാ തേ പരമാനുഭാവം
കൃതം മയാഘം ഭവതഃ പ്രിയാണാം |
വിധേഹി തസ്യാപചിതിം വിധാത -
ർമുച്യേത യന്നാമ്നസ്തദിതേ നാരകോഽപി || 62 || 176
- ശ്രീഭഗവാനുവാച
അഹം ഭക്തപരാധീനോ ഹ്യസ്വതന്ത്ര ഇവ ദ്വിജ |
സാധുഭിർഗ്രസ്തഹൃദയോ ഭക്തൈർഭക്തജനപ്രിയഃ || 63 || 177
- നാഹമാത്മാനമാശാസേ മദ്ഭക്തൈഃ സാധുഭിർവിനാ |
ശ്രിയം ചാത്യന്തികീം ബ്രഹ്മൻ യേഷാം ഗതിരഹം പരാ || 64 || 178
- യേ ദാരാഗാരപുത്രാപ്താൻ
പ്രാണാൻ വിത്തമിമം പരം |
ഹിത്വാ മാം ശരണം യാതാഃ
കഥം താംസ്ത്യക്തുമുത്സഹേ || 65 || 179
- മയി നിർബദ്ധഹൃദയാഃ
സാധവഃ സമദർശനാഃ |

വശീകുർവന്തി മാം ഭക്ത്യാ

സത്സത്രിയഃ സത്പതിം യഥാ || 66 ||

180

മത്സേവയാ പ്രതീതം ച

സാലോക്യാദിചതുഷ്ടയം |

നേച്ഛന്തി സേവയാ പൂർണാഃ

കുതോന്യത് കാലവിദ്രുതം || 67 ||

181

സാധവോ ഹൃദയം മഹ്യം സാധുനാം ഹൃദയം ത്വഹം |

മദന്യത് തേ ന ജാനന്തി നാഹം തേഭ്യോ മനാഗപി || 68 ||

182

ഉപായം കഥയിഷ്യാമി തവ വിപ്ര ശൃണുഷ്വ തത് |

അയം ഛാത്തമാഭിചാരസ്തേ യതസ്തം യാതു വൈ ഭവാൻ |

സാധുഷു പ്രഹിതം തേജഃ പ്രഹർതുഃ കുരുത്യേശിവം || 69 ||

183

തപോ വിദ്യാ ച വിപ്രാണാം നിഃശ്രേയസകരേ ഉഭേ |

തേ ഏവ ദുർവിനീതസ്യ കൽപേതേ കർതൂരന്യഥാ || 70 ||

184

ബ്രഹ്മംസ്തദ് ഗച്ഛ ഭദ്രം തേ നാഭാഗതനയം നൃപം |

ക്ഷമാപയ മഹാഭാഗം തതഃ ശാന്തിർഭവിഷ്യതി || 71 ||

185

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

നവമസ്കന്ധേ അംബരീഷചരിതേ ചതുർഥോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ പഞ്ചമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം ഭഗവതാഽഭിഷ്ടോ ദുർവാസാശ്ചക്രതാപിതഃ |
 അംബരീഷമുപാവൃത്യ തത്പാദൗ ദുഃഖിതോഽഗ്രഹീത് || 1 || 186

തസ്യ സോദ്യമനം വീക്ഷ്യ പാദസ്പർശവിലജ്ജിതഃ |
 അസ്താവീത് തദ്ധരേരസ്ത്രം കൃപയാ പീഡിതോ ഭൃശം || 2 || 187

അംബരീഷ ഉവാച
 ത്വമഗ്നിർഭഗവാൻ സൂര്യസ്ത്വം സോമോ ജ്യോതിഷാം പതിഃ |
 ത്വമാപസ്ത്വം ക്ഷിതിർവ്യാമ വായുർമാത്രേന്ദ്രിയാണി ച || 3 || 188

സുദർശന നമസ്തുഭ്യം
 സഹസ്രാരാച്യുതപ്രിയ |
 സർവാസ്ത്രഘാതിൻ വിപ്രായ
 സ്വസ്തി ഭൂയാ ഇഡസ്പതേ || 4 || 189

ത്വം ധർമസ്ത്വമൃതം സത്യം ത്വം യജ്ഞോഽഖിലയജ്ഞഭുക് |
 ത്വം ലോകപാലഃ സർവാത്മാ ത്വം തേജഃ പൗരുഷം പരം || 5 || 190

നമഃ സുനാഭാഖിലധർമസേതവേ
 ഹൃധർമശീലാസുരധൂമകേതവേ |

- തൈത്രേയോക്യഗോപായ വിശുദ്ധവർചസേ
മനോജവായാദ്ഭുതകർമ്മണേ ഗൃണേ || 6 || 191
- ത്വത്തേജസാ ധർമ്മമയേന സംഹൃതം
തമഃ പ്രകാശശ്ച ധൃതോ മഹാത്മനാം |
ദുരത്യയസ്തേ മഹിമാ ഗിരാം പതേ
ത്വദ്രൂപമേതത് സദസത് പരാവരം || 7 || 192
- യദാ വിസൃഷ്ടസ്ത്വമനഞ്ജനേന വൈ
ബലം പ്രവിഷ്ടോജിത ദൈത്യദാനവം |
ബാഹുദരോർവംഘ്രിശിരോധരാണി
വൃക്ലന്നജസ്രം പ്രധനേ വിരാജസേ || 8 || 193
- സ ത്വം ജഗത്ത്രാണ ഖലപ്രഹാണയേ
നിരൂപിതഃ സർവസഹോ ഗദാഭൃതാ |
വിപ്രസ്യ ചാസ്മത്കുലദൈവഹേതവേ
വിയേഹി ഭദ്രം തദനുഗ്രഹോ ഹി നഃ || 9 || 194
- യദ്യസ്തി ദത്തമിഷ്ടം വാ സ്വധർമോ വാ സ്വനുഷ്ഠിതഃ |
കുലം നോ വിപ്രദൈവം ചേദ് ദ്വിജോ ഭവതു വിജുരഃ || 10 || 195
- യദി നോ ഭഗവാൻ പ്രീത ഏകഃ സർവഗുണാശ്രയഃ |
സർവഭൂതാത്മഭാവേന ദ്വിജോ ഭവതു വിജുരഃ || 11 || 196
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി സംസ്തുവതോ രാജേന്താ വിഷ്ണുചക്രം സുദർശനം |
അശാമ്യത് സർവതോ വിപ്രം പ്രദഹദ് രാജയാച്ഛതയാ || 12 || 197
- സ മൂക്തോസ്ത്രാഗ്നിതാപേന
ദുർവാസാഃ സ്വസ്തിമാംസ്തതഃ |

പ്രശശംസ തമുർവീശം

യുഞ്ജാനഃ പരമാശിഷഃ || 13 ||

198

ദുർവാസാ ഉവാച

അഹോ അനന്തദാസാനാം മഹത്തും ദൃഷ്ടമദ്യ മേ |

കൃതാഗന്യോപി യദ് രാജൻ മംഗലാനി സമീഹസേ || 14 ||

199

ദൃഷ്ടകരഃ കോ നു സാധൂനാം ദുസ്ത്യജോ വാ മഹാത്മനാം |

യൈഃ സംഗൃഹീതോ ഭഗവാൻ സാത്വതാമൃഷഭോ ഹരിഃ || 15 ||

200

യന്നാമശ്രുതിമാത്രേണ പുമാൻ ഭവതി നിർമലഃ |

തസ്യ തീർഥപദഃ കിം വാ ദാസാനാമവശിഷ്യതേ || 16 ||

201

രാജന്നനുഗൃഹീതോഹം ത്വയാതികരുണാത്മനാ |

മദഘ്രം പൃഷ്ഠതഃ കൃത്വാ പ്രാണാ യൻമേഭിരക്ഷിതാഃ || 17 ||

202

രാജാ തമകൃതാഹാരഃ പ്രത്യാഗമനകാക്ഷയാ |

ചരണാവുപസംഗൃഹ്യ പ്രസാദ്യ സമഭോജയത് || 18 ||

203

സോശിത്വാഽഽദൃതമാനീതമാതിഥ്യം സാർവകാമികം |

തൃപ്താത്മാ നൃപതിം പ്രാഹ ഭുജ്യതാമിതി സാദരം || 19 ||

204

പ്രീതോഽസ്ത്വനുഗൃഹീതോഽസ്മി തവ ഭാഗവതസ്യ വൈ |

ദർശനസ്പർശനാലാപൈരാതിഥ്യേനാത്മമേധസാ || 20 ||

205

കർമാവദാതമേതത് തേ ഗായന്തി സ്വഃസ്ത്രിയോ മുഹൂഃ |

കീർത്തിം പരമപുൺയാം ച കീർതയിഷ്യതി ഭൂരിയം || 21 ||

206

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം സങ്കീർത്യ രാജാനം ദുർവാസാഃ പരിതോഷിതഃ |

യയൗ വിഹായസാഽഽമന്തര്യ ബ്രഹ്മലോകമഹൈതുകം || 22 ||

207

സംവത്സരോത്ത്യഗാത് താവദ് യാവതാ നാഗതോ ഗതഃ |
മുനിസ്തദുർശനാകാക്ഷേഷോ രാജാത്വഭക്ഷോ ബഭൂവ ഹ || 23 || 208

ഗതേ ച ദുർവാസസി സോഽബരീഷോ
ദ്വിജോപയോഗാതിപവിത്രമാഹരത് |
ഋഷേർവിമോക്ഷം വ്യസനം ച ബുദ്ധ്യാ
മേനേ സ്വവീര്യം ച പരാനുഭാവം || 24 || 209

ഏവംവിധാനേകഗുണഃ സ രാജാ
പരാത്മനി ബ്രഹ്മണി വാസുദേവേ |
ക്രിയാകലാപൈഃ സമുവാഹ ഭക്തിം
യയാഽവിരിഞ്ചാൻ നിരയാംശ്ചകാര || 25 || 210

അമാംബരീഷസ്തനയേഷു രാജ്യം
സമാനശീലേഷു വിസൃജ്യ ധീരഃ |
വനം വിവേശാത്മനി വാസുദേവേ
മനോ ദധദ് ധ്വസ്തഗുണപ്രവാഹഃ || 26 || 211

ഇത്യേതത് പുൺയമാഖ്യാനമംബരീഷസ്യ ഭൂപതേഃ |
സങ്കീർതയന്നനുധ്വായൻ ഭക്തോ ഭഗവതോ ഭവേത് || 27 || 212

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ അംബരീഷചരിതം നാമ പഞ്ചമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ ഷഷ്ഠോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

വിരൂപഃ കേതുമാഹരംഭൂരംബരീഷസുതാസ്ത്രയഃ |
 വിരൂപാത് പുഷ്പദശ്വോഭൂത് തത്പുത്രസ്തു രമീതരഃ || 1 || 213

രമീതരസ്യാപ്രജസ്യ ഭാർയായാം തന്തവേർമിതഃ |
 അംഗിരാ ജനയാമാസ ബ്രഹ്മവർചസ്വിനഃ സുതാൻ || 2 || 214

ഏതേ ക്ഷേത്രേ പ്രസൂതാ വൈ പുനസ്ത്യാംഗിരസാഃ സ്മൃതാഃ |
 രമീതരാണാം പ്രവരാഃ ക്ഷത്രോപേതാ ദ്വിജാതയഃ || 3 || 215

ക്ഷുവതസ്തു മനോർജജ്ഞേ ഇക്ഷ്വാകുർഘ്രാണതഃ സുതഃ |
 തസ്യ പുത്രശതജ്യേഷ്ഠാ വികുക്ഷിനിമിദണ്ഡകാഃ || 4 || 216

തേഷാം പുരസ്താദഭവന്നാർയാവർതേ നൃപാ നൃപ |
 പഞ്ചവിംശതിഃ പശ്യാച്ച ത്രയോ മധ്യേ പരേന്ദ്രയതഃ || 5 || 217

സ ഏകദാഷ്ടകാശ്രാദ്ധേ ഇക്ഷ്വാകുഃ സുതമാദിശത് |
 മാംസമാനീയതാം മേധ്യം വികുക്ഷേ ഗച്ഛ മാചിരം || 6 || 218

തഥേതി സ വനം ഗത്വാ മൃഗാൻ ഹത്വാ ക്രിയാർഹണാൻ |
 ശ്രാന്തോ ബുഭുക്ഷിതോ വീരഃ ശശം ചാദദപസ്മൃതിഃ || 7 || 219

- ശേഷം നിവേദയാമാസ പിത്രേ തേന ച തദ്ഗുരുഃ |
ചോദിതഃ പ്രോക്ഷണായാഹ ദുഷ്ടമേതദകർമ്മകം || 8 || 220
- ജ്ഞാത്വാ പുത്രസ്യ തത്കർമ്മ ഗുരുണാഭിഹിതം നൃപഃ |
ദേശാനിഃസാരയാമാസ സുതം ത്യക്തവിധിം രുഷാ || 9 || 221
- സ തു വിപ്രേണ സംവാദം ജാപകേന സമാചരൻ |
ത്യക്ത്വാ കലേവരം യോഗീ സ തേനാവാപ യത് പരം || 10 || 222
- പിതർയുപരതേദ്ഭ്യേത്യ വികുക്ഷിഃ പൃഥിവീമിമാം |
ശാസദീജേ ഹരിം യജ്ഞേഃ ശശാദ ഇതി വിശ്രുതഃ || 11 || 223
- പുരഞ്ജയസ്തസ്യ സുത ഇന്ദ്രവാഹ ഇതീരിതഃ |
കകുത്ഥ ഇതി ചാപ്യുക്തഃ ശൃണു നാമാനി കർമ്മഭിഃ || 12 || 224
- കൃതാന്ത ആസീത് സമരോ
ദേവാനാം സഹ ദാനവൈഃ |
പാർഷ്ണിഗ്രാഹോ വൃതോ വീരോ
ദേവൈർദൈത്യപരാജിതൈഃ || 13 || 225
- വചനാദ് ദേവദേവസ്യ വിഷ്ണോർവിശ്വാത്മനഃ പ്രഭോഃ |
വാഹനത്വേ വൃതസ്തസ്യ ബഭൂവേന്ദ്രോ മഹാവൃഷഃ || 14 || 226
- സ സന്നദ്ധോ ധനുർദിവ്യമാദായ വിശിഖാംഛരിതാൻ |
സ്തുതയമാനഃ സമാരുഹ്യ യുധുത്സുഃ കകുദി സ്ഥിതഃ || 15 || 227
- തേജസാഽപ്യായിതോ വിഷ്ണോഃ പുരുഷസ്യ പരാത്മനഃ |
പ്രതീച്ഛാം ദിശി ദൈത്യാനാം ന്ധരുണത് ത്രിദശൈഃ പുരം || 16 || 228
- തൈസ്തസ്യ ചാഭൂത് പ്രധനം തുമുലം ലോമഹർഷണം |
യമായ ഭൽലൈരനയദ് ദൈത്യാൻ യേഭിയയുർമൃധേ || 17 || 229

- തസ്യേഷുപാതാഭിമുഖം യുഗാന്താഗ്നിമിവോൽബണം |
വിസൃജ്യ ദുദ്രുവുർദൈത്യോ ഹന്യമാനാഃ സ്വമാലയം || 18 || 230
- ജിത്വാ പുരം ധനം സർവം സശ്രീകം വജ്രപാണയേ |
പ്രത്യയച്ഛത് സ രാജർഷിരിതി നാമഭിരാഹുതഃ || 19 || 231
- പുരഞ്ജയസ്യ പുത്രോഭൂദനേനാസ്തത്സുതഃ പുഥുഃ |
വിശ്വരന്ധിസ്തതശ്ചന്ദ്രോ യുവനാശ്വശ്ച തത്സുതഃ || 20 || 232
- ശാബസ്തസ്തത്സുതോ യേന ശാബസ്തീ നിർമമേ പുരീ |
ബൃഹദശ്വസ്തു ശാബസ്തിസ്തതഃ കുവലയാശ്വകഃ || 21 || 233
- യഃ പ്രിയാർഥമുതങ്കസ്യ ധുന്ധുനാമാസുരം ബലീ |
സുതാനാമേകവിംശത്യാ സഹസ്രൈരഹനദ് വൃതഃ || 22 || 234
- ധുന്ധുമാര ഇതി ഖ്യാതസ്തത്സുതാസ്തേ ച ജജ്ജലുഃ |
ധുന്ധോർമുഖാഗ്നിനാ സർവേ ത്രയ ഏവാവശേഷിതാഃ || 23 || 235
- ദൃഢാശ്വഃ കപിലാശ്വശ്ച ഭദ്രാശ്വ ഇതി ഭാരത |
ദൃഢാശ്വപുത്രോ ഹര്യശ്വോ നികുന്ദസ്തത്സുതഃ സ്ഥ്യതഃ || 24 || 236
- ബർഹണാശ്വോ നികുന്ദസ്യ കൃശാശ്വോഽിമാസ്യ സേനജിത് |
യുവനാശ്വോഭവത് തസ്യ സോഽനപത്യാ വനം ഗതഃ || 25 || 237
- ഭാർയാശതേന നിർവിണ്ണ
ഋഷയോഽസ്യ കൃപാലവഃ |
ഇഷ്ടിം സ്ഥ വർതയാഞ്ചക്ര -
രൈന്ദ്രീം തേ സുസമാഹിതാഃ || 26 || 238
- രാജാ തദ് യജ്ഞസദനം
പ്രവിഷ്ടോ നിശി തർഷിതഃ |

ദൃഷ്ട്വാ ശയാനാൻ വിപ്രാംസ്താൻ

പപൗ മന്ത്രജലം സ്വയം || 27 ||

239

ഉത്ഥിതാസ്തേ നിശാമൃഥ വ്യുദകം കലശം പ്രഭോ |

പപ്രച്ഛുഃ കസ്യ കർമേദം പീതം പുംസവനം ജലം || 28 ||

240

രാജ്ഞാ പീതം വിദിത്വാമ ഈശ്വരപ്രഹിതേന തേ |

ഈശ്വരായ നമശ്ചക്രൂരഹോ ദൈവബലം ബലം || 29 ||

241

തതഃ കാല ഉപാവൃത്തേ കുക്ഷിം നിർഭിദ്യ ദക്ഷിണം |

യുവനാശ്വസ്യ തനയശ്ചക്രവർതീ ജ്ജാന ഹ || 30 ||

242

കം ധാസ്യതി കുമാരോദ്യം സ്തന്യം രോരുയതേ ഭൃശം |

മാം ധാതാ വത്സ മാ രോദീരിതീന്ദ്രോ ദേശിനീമദാത് || 31 ||

243

ന മമാര പിതാ തസ്യ വിപ്രദേവപ്രസാദതഃ |

യുവനാശ്വോഥ തത്രൈവ തപസാ സിദ്ധിമൻവഗാത് || 32 ||

244

ത്രസദൃസ്യുരിതീന്ദ്രോഽംഗ വിദധേ നാമ തസ്യ വൈ |

യസ്മാത് ത്രസന്തി ഹൃദിഗ്നാ ദസ്യവോ രാവണാദയഃ || 33 ||

245

യൗവനാശ്വോഥ മാന്ധാതാ ചക്രവർത്യവനീം പ്രഭുഃ |

സപ്തദ്വീപവതീമേകഃ ശശാസാച്യുതതേജസാ || 34 ||

246

ഈജേ ച യജ്ഞം ക്രതുഭിരാത്മവിദ് ഭൂരിദക്ഷിണൈഃ |

സർവദേവമയം ദേവം സർവാത്മകമതീന്ദ്രിയം || 35 ||

247

ദ്രവ്യം മന്ത്രോ വിധിർയജ്ഞോ യജമാനസ്തഥർത്വിജഃ |

ധർമോ ദേശശ്ച കാലശ്ച സർവമേതദ് യദാത്മകം || 36 ||

248

യാവത് സൂര്യ ഉദേതി സ്ഥ യാവച്ഛ പ്രതിതിഷ്ഠതി |

സർവം തദ് യൗവനാശ്വസ്യ മാന്ധാതുഃ ക്ഷേത്രമുച്യതേ || 37 ||

249

- ശശബിന്ദോർദ്ധ്വഹിതരി ബിന്ദുമത്യാമധാന്നുപഃ |
 പുരുകുത്സമംബരീഷം മുചുകുന്ദം ച യോഗിനം |
 തേഷാം സ്വസാരഃ പഞ്ചാശത് സൗഭരിം വവ്രിരേ പതിം || 38 || 250
- യമുനാന്തർജലേ മഗസ്തപ്യമാനഃ പരന്തപഃ |
 നിർവൃതിം മീനരാജസ്യ വീക്ഷ്യ മൈമുനധർമിണഃ || 39 || 251
- ജാതസ്പൃഹോ നൃപം വിപ്രഃ
 കന്യാമേകാമയാചത |
 സോഽപ്യാഹ ഗൃഹ്യതാം ബ്രഹ്മൻ
 കാമം കന്യാ സ്വയംവരേ || 40 || 252
- സ വിചിന്ത്യാപ്രിയം സ്ത്രീണാം ജരോഽയമസമ്മതഃ |
 വലീപലിത ഏജത്ക ഇത്യഹം പ്രത്യുദാഹൃതഃ || 41 || 253
- സാധയിഷ്യേ തമാഽർത്ഥാനം സുരസ്ത്രീണാമപീപ്സിതം |
 കിം പുനർമനുജേന്ദ്രാണാമിതി വ്യവസിതഃ പ്രഭുഃ || 42 || 254
- മുനിഃ പ്രവേശിതഃ ക്ഷത്രാ കന്യാന്തഃപുരമൃദ്ധിമത് |
 വൃതശ്ച രാജകന്യാഭിരേകഃ പഞ്ചാശതാ വരഃ || 43 || 255
- താസാം കലിരഭൂദ് ഭൂയാംസ്തദർഥേഽപോഹ്യ സൗഹൃദം |
 മമാനുരൂപോ നായം വ ഇതി തദ്ഗതചേതസാം || 44 || 256
- സ ബഹുചസ്താഭിരപാരണീയ -
 തപഃശ്രിയാനർഘ്യപരിച്ഛദേഷു |
 ഗൃഹേഷു നാനോപവനാമലാഭഃ -
 സരസ്സു സൗഗന്ധികകാനനേഷു || 45 || 257
- മഹാർഹശയ്യാസനവസ്ത്രഭൂഷണ -
 സ്നാനാനുലേപാഭ്യവഹാരമാൽയകൈഃ |

സ്വലങ്കൃതസ്ത്രീപുരുഷേഷു നിത്യദാ

രേമേന്ദുഗായദ്വിജഭൃംഗവന്ദിഷു || 46 ||

258

യദ്ഗാർഹസ്ഥ്യം തു സംവീക്ഷ്യ സപ്തദ്വീപവതീപതിഃ |

വിസ്ഥിതഃ സ്തംഭമജഹാത് സാർവഭൗമശ്രിയാൻവിതം || 47 ||

259

ഏവം ഗൃഹേഷുഭിരതോ വിഷയാൻ വിവിധൈഃ സുഖൈഃ |

സേവമാനോ ന ചാതുഷ്ടദാജ്യസ്തോകൈരിവാനലഃ || 48 ||

260

സ കദാചിദുപാസീന ആത്മാപഹവമാത്മനഃ |

ദദർശ ബഹുചാചാർയോ മീനസംഗസമുത്ഥിതം || 49 ||

261

അഹോ ഇമം പശ്യത മേ വിനാശം

തപസ്വിനഃ സച്ചരിതവ്രതസ്യ |

അന്തർജലേ വാരിചരപ്രസംഗാത്

പ്രചയാവിതം ബ്രഹ്മ ചിരം ധൃതം യത് || 50 ||

262

സംഗം ത്യജേത മിമുനവ്രതിനാം മുമുക്ഷുഃ

സർവാത്മനാ ന വിസൃജേദ് ബഹിരിന്ദ്രിയാണി |

ഏകശ്ചരൻ രഹസി ചിത്തമനന്ത ഈശേ

യുഞ്ജീത തദ്ദ്വരതിഷു സാധുഷു ചേത് പ്രസംഗഃ || 51 ||

263

ഏകസ്തപസ്വ്യഹമമാംഭസി മത്സ്യസംഗാത്

പഞ്ചാശദാസമുത പഞ്ചസഹസ്രസർഗഃ |

നാന്തം വ്രജാമൃദയകൃത്യമനോരമാനാം

മായാഗുണൈർഹൃതമതിർവിഷയേർമഭാവഃ || 52 ||

264

ഏവം വസൻ ഗൃഹേ കാലം വിരക്തോ ന്യാസമാസ്ഥിതഃ |

വനം ജഗാമാനുകൃത്യസ്തത്പത്യഃ പതിദേവതാഃ || 53 ||

265

തത്ര തപത്യാ തപസ്തീക്ഷ്ണമാത്മകർശനമാത്മവാൻ |

സഹൈവാഗ്നിഭിരാത്മാനം യുയോജ പരമാത്മനി || 54 ||

266

താഃ സ്വപത്യുർമഹാരാജ നിരീക്ഷ്യാത്ഥമിഹീം ഗതിം |

അൻവീയുസ്തത്പ്രഭാവേണ അഗ്നിം ശാന്തമിവാർചിഷഃ || 55 ||

267

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ സൗഭർയാഖ്യാനേ ഷഷ്ഠോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

മാന്ധാതും പുത്രപ്രവരോ യോഽംബരീഷഃ പ്രകീർത്തിതഃ |
 പിതാമഹേന പ്രവൃതോ യൗവനാശ്വശ്ച തത്സുതഃ |
 ഹാരീതസ്തസ്യ പുത്രോഽഭൂൻമാന്ധാത്യപ്രവരോ ഇമേ || 1 || 268

നർമദാ ഭ്രാതൃഭിർദത്താ പുരുകുത്സായ യോരഗൈഃ |
 തയാ രസാതലം നീതോ ഭുജഗേന്ദ്രപ്രയുക്തയാ || 2 || 269

ഗന്ധർവാനവധീത് തത്ര വധ്യാൻ വൈ വിഷ്ണുശക്തിധുക് |
 നാഗാൽലബ്ധവരഃ സർപാദഭയം സ്മരതാമിദം || 3 || 270

ത്രസദൃസ്യഃ പൗരുകുത്സോ യോഽനരൺയസ്യ ദേഹകൃത് |
 ഹർയശ്ചസ്തത്സുതസ്തസ്ഥാദരുണോഽഥ ത്രിബന്ധനഃ || 4 || 271

തസ്യ സത്യവ്രതഃ പുത്രസ്ത്രിശങ്കുരിതി വിശ്രുതഃ |
 പ്രാപ്തശ്ചാഖ്യാലതാം ശാപാദ് ഗുരോഃ കൗശികതേജസാ || 5 || 272

സശരീരോ ഗതഃ സ്വർഗ -
 മദ്യാപി ദിവി ദൃശ്യതേ |
 പാതിതോഽവാക്ഷരിരാ ദേവൈസ് -
 തേനൈവ സ്തംഭിതോ ബലാത് || 6 || 273

- ത്രൈശങ്കവോ ഹരിശ്ചന്ദ്രോ വിശ്വാമിത്രവസിഷ്ഠയോഃ |
യന്നിമിത്തമഭൂദ് യുദ്ധം പക്ഷിണോർബഹുവാർഷികം || 7 || 274
- സോഽനപത്യോ വിഷണ്ണാത്മാ നാരദസ്യോപദേശതഃ |
വരുണം ശരണം യാതഃ പുത്രോ മേ ജായതാം പ്രഭോ || 8 || 275
- യദി വീരോ മഹാരാജ തേനൈവ ത്വാം യജേ ഇതി |
തഥേതി വരുണേനാസ്യ പുത്രോ ജാതസ്തു രോഹിതഃ || 9 || 276
- ജാതഃ സുതോ ഹ്യനേനാംഗ മാം യജസ്യേതി സോഽബ്രവീത് |
യദാ പശൂർനിർദശഃ സ്യാദഥ മേധ്യോ ഭവേദിതി || 10 || 277
- നിർദശോ ച സ ആഗത്യ യജസ്യേത്യാഹ സോഽബ്രവീത് |
ദന്താഃ പശോർയജ്ജായേരന്നഥ മേധ്യോ ഭവേദിതി || 11 || 278
- ജാതാ ദന്താ യജസ്യേതി സ പ്രത്യാഹാഥ സോഽബ്രവീത് |
യദാ പതന്ത്യസ്യ ദന്താ അഥ മേധ്യോ ഭവേദിതി || 12 || 279
- പശോർനിപതിതാ ദന്താ യജസ്യേത്യാഹ സോഽബ്രവീത് |
യദാ പശോഃ പുനർദന്താ ജായന്തേഥ പശുഃ ശുചിഃ || 13 || 280
- പുനർജാതാ യജസ്യേതി സ പ്രത്യാഹാഥ സോഽബ്രവീത് |
സാന്നാഹികോ യദാ രാജൻ രാജന്യോഽഥ പശുഃ ശുചിഃ || 14 || 281
- ഇതി പുത്രാനുരാഗേണ സ്നേഹയന്ത്രിതചേതസാ |
കാലം വഞ്ചയതാ തം തമുക്തോ ദേവസ്തമൈക്ഷത || 15 || 282
- രോഹിതസ്തദഭിജ്ഞായ പിതുഃ കർമ്മ ചികീർഷിതം |
പ്രാണപ്രപ്സൂർധനുഷ്പാണിരരൺധം പ്രത്യുപദ്യത || 16 || 283
- പിതരം വരുണഗ്രസ്തം ശ്രുത്വാ ജാതമഹോദരം |
രോഹിതോ ഗ്രാമമേയായ തമിന്ദ്രഃ പ്രത്യുഷേധത || 17 || 284

- ഭൂമേഃ പര്യടനം പുൺയം തീർഥക്ഷേത്രനിഷേവഭൈഃ |
 രോഹിതായാദിശ്ചക്രഃ സോഽപ്യരൺയേവസത് സമാം || 18 || 285
- ഏവം ദ്വിതീയേ തൃതീയേ ചതുർഥേ പഞ്ചമേ തഥാ |
 അഭ്യുത്യാഭ്യുത്യ സ്ഥവീരോ വിപ്രോ ഭൂത്വാഽഹ വൃത്രഹാ || 19 || 286
- ഷഷ്ഠം സംവത്സരം തത്ര ചരിത്വാ രോഹിതഃ പുരീം |
 ഉപവ്രജന്നജീഗർതാദക്രീണാൻമധ്യമം സുതം || 20 || 287
- ശൂനഃ ശേപം പശൂം പിത്രേ പ്രദായ സമവന്ദത |
 തതഃ പുരുഷമേധേന ഹരിശ്ചന്ദ്രോ മഹായശാഃ || 21 || 288
- മുക്തോദരോഽയജദ് ദേവാൻ
 വരുണാദീൻ മഹാതപഃ |
 വിശ്വാമിത്രോഽഭവത് തസ്മിൻ
 ഹോതാ ചാധ്യർയുരാത്മവാൻ || 22 || 289
- ജമദഗ്നിരഭൂദ് ബ്രഹ്മാ വസിഷ്ഠോഽയാസ്യസാമഗഃ |
 തസ്മൈ തുഷ്ടോ ദദാവിന്ദ്രഃ ശാതകൗഠമയം രഥം || 23 || 290
- ശൂനഃ ശേപസ്യ മാഹാത്മ്യമുപരിഷ്ടാത് പ്രചക്ഷ്യതേ |
 സത്യസാരാം ധൃതിം ദൃഷ്ട്വാ സഭാർയസ്യ ച ഭൂപതേഃ || 24 || 291
- വിശ്വാമിത്രോ ഭൃശം പ്രീതോ ദദാവവിഹതാം ഗതിം |
 മനഃ പൃഥിവ്യാം താമദ്ഭിസ്തേജസാപോഽനിലേന തത് || 25 || 292
- ഖേ വായും ധാരയംസ്തച്ച
 ഭൂതാദൗ തം മഹാത്മനി |
 തസ്മിഞ്ജ്ഞാനകലാം ധ്യാത്വാ
 തയാജ്ഞാനം വിനിർദ്ദഹൻ || 26 || 293

ഹിത്വാ താം സ്വേന ഭാവേന നിർവാണസുഖസംവിദാ |

അനിർദ്ദേശ്യപ്രതർക്ക്യേണ തസ്ഥൗ വിധ്യസ്തബന്ധനഃ || 27 ||

294

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ ഹരിശ്ചന്ദ്രോപാഖ്യാനം നാമ സപ്തമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഹരിതോ രോഹിതസുതശ്ചമ്പസ്തസ്മാദ് വിനിർമിതാ |
 ചമ്പാപുരീ സുദേവോഽതോ വിജയോ യസ്യ ചാത്മജഃ || 1 || 295

ഭരുകസ്തസുതസ്തസ്മാദ് വൃകസ്തസ്യാപി ബാഹുകഃ |
 സോഽരിഭിർഹൃതഭൂ രാജാ സഭാർയോ വനമാവിശത് || 2 || 296

വൃദ്ധം തം പഞ്ചതാം പ്രാപ്തം മഹിഷ്യനു മരിഷ്യതീ |
 ഔർവേണ ജാനതാഽത്ഥാനം പ്രജാവന്തം നിവാരിതാ || 3 || 297

ആജ്ഞായാസൈ സപത്നീഭിർഗരോ ദത്തോഽന്ധസാ സഹ |
 സഹ തേനൈവ സഞ്ജാതഃ സഗരാഖ്യോ മഹായശാഃ || 4 || 298

സഗരശ്ചക്രവർത്യാസീത്
 സാഗരോ യത്സുതൈഃ കൃതഃ |
 യസ്താലജംഘാൻ യവനാഞ്ച് -
 ഹകാൻ ഹൈഹയബർബരാൻ || 5 || 299

നാവധീദ് ഗുരുവാക്യേന
 ചക്രേ വികൃതവേഷിണഃ |
 മുണ്ഡാംഛദ്മശ്രുധരാൻ കാംശ്ചിൻ -
 മുക്തകേശാർധമുണ്ഡിതാൻ || 6 || 300

- അനന്തർവാസസഃ കാംശ്ചിദബഹിർവാസസോഽപരാൻ |
സോഽശ്വമേധൈരയജത സർവവേദസുരാത്മകം || 7 || 301
- ഔർവോപദിഷ്ടയോഗേന ഹരിമാത്മാനമീശ്വരം |
തസ്യോത്സൃഷ്ടം പശൂം യജേണ ജഹാരാശ്വം പുരന്ദരഃ || 8 || 302
- സുമത്യാസ്തനയാ ദൃപ്താഃ പിതുരാദേശകാരിണഃ |
ഹയമൻവേഷമാണാസ്തേ സമന്താന്നൃഖനൻ മഹീം || 9 || 303
- പ്രാഗുദീച്യം ദിശി ഹയം ദദൃശുഃ കപിലാന്തികേ |
ഏഷ വാജിഹരശ്ചൗര ആസ്തേ മീലിതലോചനഃ || 10 || 304
- ഹന്യതാം ഹന്യതാം പാപ ഇതി ഷഷ്ടിസഹസ്രിണഃ |
ഉദായുധാ അഭിയയുരുൻമിമേഷ തദാ മുനിഃ || 11 || 305
- സ്വശരീരാഗ്നിനാ താവൻമഹേന്ദ്രഹൃതചേതസഃ |
മഹദ്വൃതിക്രമഹതാ ഭസ്മസാദഭവൻ ക്ഷണാത് || 12 || 306
- ന സാധുവാദോ മുനികോപഭർജിതാ
നൃപേന്ദ്രപുത്രാ ഇതി സത്ത്വധാമനി |
കഥം തമോ രോഷമയം വിഭാവ്യതേ
ജഗത്പവിത്രാത്മനി ഖേ രജോ ഭൂവഃ || 13 || 307
- യസ്യേരിതാ സാംഖ്യമയീ ദൃഢേഹ നൗ -
ര്യയാ മുമുക്ഷുസ്തരതേ ദുരത്യയം |
ഭവാർണവം മൃത്യുപഥം വിപശ്ചിതഃ
പരാത്മഭൂതസ്യ കഥം പൃഥങ്മതിഃ || 14 || 308
- യോഽസമഞ്ജസ ഇത്യുക്തഃ സ കേശിൻയാ നൃപാത്മജഃ |
തസ്യ പുത്രോഽംശുമാൻ നാമ പിതാമഹഹിതേ രതഃ || 15 || 309

അസമഞ്ജസ ആത്മാനം ദർശയന്നസമഞ്ജസം |

ജാതിസ്മരഃ പുരാ സംഗാദ് യോഗീ യോഗാദ് വിചാലിതഃ || 16 || 310

ആചരൻ ഗർഹിതം ലോകേ ജ്ഞാതീനാം കർമ്മ വിപ്രിയം |

സരയാം ക്രീഡതോ ബാലാൻ പ്രാസ്യദുദ്യേജയഞ്ജനം || 17 || 311

ഏവംവൃത്തഃ പരിത്യക്തഃ

പിത്രാ സ്നേഹമപോഹ്യ വൈ |

യോഗൈശ്വര്യേണ ബാലാംസ്താൻ

ദർശയിത്വാ തതോ യയൗ || 18 || 312

അയോധ്യാവാസിനഃ സർവേ ബാലകാൻ പുനരാഗതാൻ |

ദൃഷ്ട്വാ വിസിസ്ഥിരേ രാജൻ രാജാ ചാപ്യൻവതപൃത || 19 || 313

അംശുമാംശോദിതോ രാജ്ഞാ തുരംഗാൻവേഷണേ യയൗ |

പിതൃവ്യഖാതാനുപഥം ഭസ്മാന്തി ദദ്യുശേ ഹയം || 20 || 314

തത്രാസീനം മുനിം വീക്ഷ്യ

കപിലാഖ്യമധോക്ഷജം |

അസ്തൗത് സമാഹിതമനഃ

പ്രാഞ്ജലിഃ പ്രണതോ മഹാൻ || 21 || 315

അംശുമാനുവാച

ന പശ്യതി ത്വാം പരമാത്മനോഽജനോ

ന ബുധ്യതേഽദ്യാപി സമാധിയുക്തിഭിഃ |

കുതോഽപരേ തസ്യ മനഃശരീരധീ -

വിസർഗസ്യുഷ്ടാ വയമപ്രകാശാഃ || 22 || 316

യേ ദേഹഭാജസ്ത്രിഗുണപ്രധാനാ

ഗുണാൻ വിപശ്യന്ത്യുത വാ തമശ്ച |

യൻമായയാ മോഹിതചേതസസ്തേ

വിദുഃ സ്വസംസ്ഥം ന ബഹിഃപ്രകാശാഃ || 23 ||

317

തം ത്യാമഹം ജ്ഞാനഘനം സ്വഭാവ -

പ്രധ്യസ്തമായാഗുണഭേദമോഹൈഃ |

സന്നന്നാദ്യർമുനിഭിർവിഭാവ്യം

കഥം ഹി മുഘഃ പരിഭാവയാമി || 24 ||

318

പ്രശാന്തമായാഗുണകർമ്മലിംഗ -

മനാമരൂപം സദസദ്വിമുക്തം |

ജ്ഞാനോപദേശായ ഗൃഹീതദേഹം

നമാമഹേ ത്യാം പുരുഷം പുരാണം || 25 ||

319

ത്വൻമായാരചിതേ ലോകേ വസ്തുബുദ്ധ്യാ ഗൃഹാദിഷു |

ഭ്രമന്തി കാമലോഭേർഷ്ടാമോഹവിഭ്രാന്തചേതസഃ || 26 ||

320

അദ്യ നഃ സർവഭൂതാത്മൻ കാമകർമേന്ദ്രിയാശയഃ |

മോഹപാശോ ദൃഢശ്ചരിണോ ഭഗവംസ്തവ ദർശനാത് || 27 ||

321

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇത്ഥംഗീതാനുഭാവസ്തം ഭഗവാൻ കപിലോ മുനിഃ |

അംശുമന്തമുവാചേദമനുഗൃഹ്യ ധിയാ നൃപ || 28 ||

322

ശ്രീഭഗവാനുവാച

അശ്വോഽയം നീയതാം വത്സ പിതാമഹപശുസ്തവ |

ഇമേ ച പിതരോ ദഗ്ധാ ഗംഗാംഭോദ്യർഹന്തി നേതരത് || 29 ||

323

തം പരിക്രമ്യ ശിരസാ പ്രസാദ്യ ഹയമാനയത് |

സഗരസ്തേന പശൂനാ ക്രതുശേഷം സമാപയത് || 30 ||

324

രാജ്യമംശുമതി ന്യസ്യ നിഃസ്പൃഹോ മുക്തബന്ധനഃ |
ഔർവോപദിഷ്ടമാർഗേണ ലേഭേ ഗതിമനുത്തമാം || 31 ||

325

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ സഗരോപാഖ്യാനേ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

അംശുമാംശു തപസ്തേപേ ഗംഗാനയനകാമ്യയാ |
 കാലം മഹാന്തം നാശകുനോത് തതഃ കാലേന സംസ്ഥിതഃ || 1 || 326

ദിലീപസ്തത്സുതസ്തദ്വദശകുതഃ കാലമേയിവാൻ |
 ഭഗീരഥസ്തസ്യ പുത്രസ്തേപേ സ സുമഹത് തപഃ || 2 || 327

ദർശയാമാസ തം ദേവീ പ്രസന്നാ വരദാസ്മി തേ |
 ഇത്യുക്തഃ സ്വമഭിപ്രായം ശശംസാവനതോ നൃപഃ || 3 || 328

കോഽപി ധാരയിതാ വേഗം പതന്ത്യാ മേ മഹീതലേ |
 അന്യഥാ ഭൂതലം ഭിത്ത്വാ നൃപ യാസ്യേ രസാതലം || 4 || 329

കിം ചാഹം ന ഭൂവം യാസ്യേ നരാ മയ്യാമൃജന്ത്യഘം |
 മൃജാമി തദഘം കൂത്ര രാജംസ്തത്ര വിചിന്ത്യതാം || 5 || 330

ഭഗീരഥ ഉവാച

സാധവോ ന്യാസിനഃ ശാന്താ ബ്രഹ്മിഷ്ഠാ ലോകപാവനാഃ |
 ഹരന്ത്യഘം ത്വംഗസംഗാത് തേഷ്വാസ്തേ ഹൃഘഭിദ്ധരിഃ || 6 || 331

ധാരയിഷ്യതി തേ വേഗം രുദ്രസ്ത്വാത്മാ ശരീരിണാം |
 യസ്മിന്നോതമിദം പ്രേതം വിശ്വം ശാടീവ തന്തുഷു || 7 || 332

- ഇത്യുക്ത്വാ സ നൃപോ ദേവം തപസാതോഷയച്ഛിവം |
കാലേനാൽപീയസാ രാജംസ്തസ്യേശഃ സമതുഷ്യത || 8 || 333
- തഥേതി രാജ്ഞാഭിഹിതം സർവലോകഹിതഃ ശിവഃ |
ദധാരാവഹിതോ ഗംഗാം പാദപുതജലാം ഹരേഃ || 9 || 334
- ഭഗീരഥഃ സ രാജർഷിർനിന്ദയേ ഭുവനപാവനീം |
യത്ര സ്വപിത്യുണാം ദേഹാ ഭസ്മീഭൂതാഃ സ്ഥ ശേരതേ || 10 || 335
- രഥേന വായുവേഗേന പ്രയാന്തമനുധാവതീ |
ദേശാൻ പുനന്തീ നിർദഗ്ധാനാസിഞ്ചത് സഗരാത്മജാൻ || 11 || 336
- യജ്ജലസ്പർശമാത്രേണ ബ്രഹ്മദണ്ഡഹതാ അപി |
സഗരാത്മജാ ദിവം ജഗ്മുഃ കേവലം ദേഹഭസ്മഭിഃ || 12 || 337
- ഭസ്മീഭൂതാംഗസംഗേന സ്വർയാതാഃ സഗരാത്മജാഃ |
കിം പുനഃ ശ്രദ്ധയാ ദേവീം യേ സേവന്തേ ധൃതവ്രതാഃ || 13 || 338
- ന ഹ്യേതത് പരമാശ്ചര്യം സ്വർധൂന്യാ യദിഹോദിതം |
അനന്തചരണാംഭോജപ്രസൂതായാ ഭവച്ഛിദഃ || 14 || 339
- സന്നിവേശ്യ മനോ യസ്ഥിംഹർ -
രദ്ധയാ മൂനയോഽമലാഃ |
ത്രൈഗുണ്ഡം ദുസ്ത്യജം ഹിത്വാ
സദ്യോ യാതാസ്തദാത്മതാം || 15 || 340
- ശ്രുതോ ഭഗീരഥാജ്ജ്ഞേത തസ്യ നാഭോഽപരോഽഭവത് |
സിന്ധുദ്വീപസ്തതസ്തസ്ഥാദയുതായുസ്തതോഽഭവത് || 16 || 341
- ഋതുപർണോ നലസഖോ യോഽശ്വവിദ്യാമയാനലാത് |
ദത്ത്വാക്ഷഹൃദയം ചാസ്തൈ സർവകാമസ്തു തത്സുതഃ || 17 || 342

തതഃ സുദാസസ്തത്പുത്രോ മദയന്തീപതിർനൃപ |
 ആഹുർമിത്രസഹം യം വൈ കൽമാഷാംഘ്രിമുത ക്വചിത് |
 വസിഷ്ഠശാപാദ് രക്ഷോഭൂദനപത്യഃ സ്വകർമണാ || 18 || 343

രാജോവാച

കിം നിമിത്തോ ഗുരോഃ ശാപഃ സൗദാസസ്യ മഹാത്മനഃ |
 ഏതദ് വേദിതുമിച്ഛാമഃ കഥ്യതാം ന രഹോ യദി || 19 || 344

ശ്രീശുക ഉവാച

സൗദാസോ മൃഗയാം കിഞ്ചിച്ചരൻ രക്ഷോ ജഘാന ഹ |
 മുമോച ഭ്രാതരം സോഽഥ ഗതഃ പ്രതിചികീർഷയാ || 20 || 345

സ ചിന്തയന്നഘം രാജ്ഞഃ സുദരുപധരോ ഗൃഹേ |
 ഗുരവേ ഭോക്തുകാമായ പക്ത്വാ നിന്ദയേ നരാമിഷം || 21 || 346

പരിവേഷ്യമാണം ഭഗവാൻ വിലോക്യാഭക്ഷ്യമഞ്ജസാ |
 രാജാനമശപത് ക്രുദ്ധോ രക്ഷോ ഹ്യേവം ഭവിഷ്യസി || 22 || 347

രക്ഷഃകൃതം തദ് വിദിത്വാ ചക്രേ ദ്വാദശവാർഷികം |
 സോഽപ്യുപോഽഞ്ജലിനാഽഽദായ ഗുരും ശപ്തും സമുദ്യതഃ || 23 || 348

വാരിതോ മദയന്ത്യാപോ രുശതീഃ പാദയോർജഹൗ |
 ദിശഃ ഖമവനീം സർവം പശ്യഞ്ജീവമയം നൃപഃ || 24 || 349

രാക്ഷസം ഭാവമാപന്നഃ പാദേ കൽമാഷതാം ഗതഃ |
 വ്യവായകാലേ ദദ്യുശേ വനൗകോദമ്പതീ ദ്വിജൗ || 25 || 350

ക്ഷുധാർതോ ജഗൃഹേ വിപ്രം തത്പത്യാഹാകൃതാർഥവത് |
 ന ഭവാൻ രാക്ഷസഃ സാക്ഷാദിക്ഷ്യാകുണാം മഹാരഥഃ || 26 || 351

- മദയന്ത്യാഃ പതിർവീര നാധർമം കർതുമർഹസി |
ദേഹി മേഘപത്യകാമായാ അകൃതാർഥം പതിം ദ്വിജം || 27 || 352
- ദേഹോദ്യം മാനുഷോ രാജൻ പുരുഷസ്യാഖിലാർഥദഃ |
തസ്മാദസ്യ വധോ വീര സർവാർഥവധ ഉച്യതേ || 28 || 353
- ഏഷ ഹി ബ്രാഹ്മണോ വിദ്വാംസ്തപഃശീലഗുണാൻവിതഃ |
ആരിരാധയിഷുർബ്രഹ്മ മഹാപുരുഷസഞ്ജ്ഞിതം |
സർവഭൂതാത്മഭാവേന ഭൂതേഷ്ചന്തർഹിതം ഗുണൈഃ || 29 || 354
- സോദ്യം ബ്രഹ്മർഷിവര്യസ്തേ രാജർഷിപ്രവരാദ് വിഭോ |
കഥമർഹതി ധർമജ്ഞേ വധം പിതൂരിവാത്മജഃ || 30 || 355
- തസ്യ സാധാരപാപസ്യ ഭൂണസ്യ ബ്രഹ്മവാദിനഃ |
കഥം വധം യഥാ ബഭ്രാമൻയതേ സന്മതോ ഭവാൻ || 31 || 356
- യദ്യഥം ക്രിയതേ ഭക്ഷസ്തർഹി മാം ഖാദ പൂർവതഃ |
ന ജീവിഷ്യേ വിനാ യേന ക്ഷണം ച മൃതകം യഥാ || 32 || 357
- ഏവം കരുണഭാഷിൺയാ വിലപന്ത്യാ അനാഥവത് |
വ്യാഘ്രഃ പശുമിവാഖാദത് സൗദാസഃ ശാപമോഹിതഃ || 33 || 358
- ബ്രാഹ്മണീ വീക്ഷ്യ ദിധിഷും പുരുഷാദേന ഭക്ഷിതം |
ശോചന്ത്യാത്മാനമൂർവീശമശപത് കുപിതാ സതീ || 34 || 359
- യസ്മാൻമേ ഭക്ഷിതഃ പാപ കാമാർത്തായാഃ പതിസ്ത്വയാ |
തവാപി മൃത്യുരാധാനാദകൃതപ്രജ്ഞേ ദർശിതഃ || 35 || 360
- ഏവം മിത്രസഹം ശപ്ത്വാ പതിലോകപരായണാ |
തദസ്ഥിനി സമിദ്ധ്യേഗ്നു പ്രാസ്യ ഭർതൂർഗതിം ഗതാ || 36 || 361

- വിശാപോ ദ്വാദശാബ്ദാന്തേ മൈമുനായ സമുദ്യതഃ |
വിജ്ഞായ ബ്രാഹ്മണീശാപം മഹിഷ്യാ സ നിവാരിതഃ || 37 || 362
- തത ഊർധ്വം സ തത്യാജ സ്ത്രീസുഖം കർമണാപ്രജാഃ |
വസിഷ്ഠസ്തദനുജ്ഞാതോ മദയന്ത്യാം പ്രജാമധാത് || 38 || 363
- സാ വൈ സപ്ത സമാ ഗർഭ -
മബിഭ്രന്ന വൃജായത |
ജഘ്നേഴ്ശ്മനോദരം തസ്യാഃ
സോഽഴ്മകസ്തേന കഥ്യതേ || 39 || 364
- അശ്മകാൻമൂലകോ ജജേണ യഃ സ്ത്രീഭിഃ പരിരക്ഷിതഃ |
നാരികവച ഇത്യുക്തോ നിഃക്ഷത്രേ മൂലകോഽഭവത് || 40 || 365
- തതോ ദശരഥസ്തസ്മാത് പുത്ര ഐഡവിഡസ്തതഃ |
രാജാ വിശ്വസഹോ യസ്യ ഖട്ടാംഗശ്ചക്രവർത്യഭൂത് || 41 || 366
- യോ ദേവൈരർഥിതോ ദൈത്യാനവധീദ് യുധി ദുർജയഃ |
മുഹൂർത്തമായുർജ്ജ്ഞാത്വൈത്യ സ്വപുരം സന്ദധേ മനഃ || 42 || 367
- ന മേ ബ്രഹ്മകുലാത് പ്രാണാഃ കുലദൈവാന ചാത്മജാഃ |
ന ശ്രിയോ ന മഹീ രാജ്യം ന ദാരാശ്ചാതിവൽലഭാഃ || 43 || 368
- ന ബാൽയേപി മതിർമഹ്യമധർമേ രമതേ ക്വചിത് |
നാപശ്യമുത്തമശ്ലോകാദന്യത് കിഞ്ചന വസ്ത്വഹം || 44 || 369
- ദേവൈഃ കാമവരോ ദത്തോ മഹ്യം ത്രിഭുവനേശ്വരൈഃ |
ന വൃണേ തമഹം കാമം ഭൂതഭാവനഭാവനഃ || 45 || 370
- യേ വിക്ഷിപ്തേന്ദ്രിയധിയോ ദേവാസ്തേ സ്വഹൃദി സ്ഥിതം |
ന വിന്ദന്തി പ്രിയം ശശ്വദാത്മാനം കിമുതാപരേ || 46 || 371

അഥേശമായാരചിതേഷു സംഗം

ഗുണേഷു ഗന്ധർവപുരോപമേഷു |

രൂഢം പ്രകൃത്യാഽഽത്മനി വിശ്വകർതു -

ർഭാവേന ഹിത്വാ തമഹം പ്രപദ്യേ || 47 ||

372

ഇതി വ്യവസീതോ ബുദ്ധ്യാ നാരായണഗൃഹീതയാ |

ഹിത്വാൻയഭാവമജ്ഞാനം തതഃ സ്വം ഭാവമാശ്രിതഃ || 48 ||

373

യത് തദ് ബ്രഹ്മ പരം സൂക്ഷ്മമശൂന്യം ശൂന്യകൽപിതം |

ഭഗവാൻ വാസുദേവേതി യം ഗുണന്തി ഹി സാത്വതാഃ || 49 ||

374

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ സൂര്യവംശാനുവർണനേ നവമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ ദശമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഖട്ടാംഗാദ് ദീർഘബാഹുശ്ച രഘുസ്തസ്മാത് പുഥുശ്രവാഃ |
 അജസ്തതോ മഹാരാജസ്തസ്മാദ് ദശരഥോഽഭവത് || 1 || 375

തസ്യാപി ഭഗവാനേഷ സാക്ഷാദ് ബ്രഹ്മമയോ ഹരിഃ |
 അംശാംശേന ചതുർധാഗാത് പുത്രത്വം പ്രാർഥിതഃ സുരൈഃ |
 രാമലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നാ ഇതി സംജന്തയാ || 2 || 376

തസ്യാനുചരിതം രാജന്യുഷിഭിസ്തത്ത്വദർശിഭിഃ |
 ശ്രുതം ഹി വർണിതം ഭൂരി ത്വയാ സീതാപതേർമുഹൂഃ || 3 || 377

ഗുർവർഥേ ത്യക്തരാജ്യോ വ്യചരദനുവനം
 പദ്മപദ്ഭ്യാം പ്രിയായാഃ
 പാണിസ്സ്പർശാക്ഷമാഭ്യാം മൃജിതപഥരുജോ
 യോ ഹരീന്ദ്രാനുജാഭ്യാം |
 വൈരുപ്യാച്ഛൂർപണഖ്യാഃ പ്രിയവിരഹരുഷാ -
 ിന്ദ്രോപിതഭൂവിജ്യംഭ -
 ത്രസ്താബ്ധിർബദ്ധസേതുഃ ഖലദവദഹനഃ
 കോസലേന്ദ്രോഽവതാനഃ || 4 || 378

വിശ്വാമിത്രാധ്യരേ യേന മാരീചാഭ്യാ നിശാചരാഃ |
പശ്യതോ ലക്ഷ്മണസ്യൈവ ഹതാ നൈര്യതപുംഗവാഃ || 5 || 379

യോ ലോകവീരസമിതൗ ധനുരൈശമുഗ്രം
സീതാസ്വയംവരഗൃഹേ ത്രിശതോപനീതം |
ആദായ ബാലഗജലീല ഇവേക്ഷുയഷ്ടിം
സജ്ജീകൃതം നൃപ വികൃഷ്ട ബഭഞ്ജ മധ്യേ || 6 || 380

ജിത്വാൻമുപഗുണശീലവയോഽംഗരൂപാം
സീതാഭിധാം ശ്രിയമുരസ്യഭിലബ്ധമാനാം |
മാർഗേ വ്രജൻ ഭൃഗുപതേർവ്യനയത് പ്രരൂഢം
ദർപം മഹീമകൃത യസ്ത്രിരാജബീജാം || 7 || 381

യഃ സത്യപാശപരിവീതപിതൂർനിദേശം
സ്തൈത്രേണസ്യ ചാപി ശിരസാ ജഗൃഹേ സഭാർയഃ |
രാജ്യം ശ്രിയം പ്രണയിനഃ സുഹൃദോ നിവാസം
ത്യക്ത്വാ യയൗ വനമസുനിവ മുക്തസംഗഃ || 8 || 382

രക്ഷഃസ്വസുർവ്യക്യത രൂപമശുദ്ധബുദ്ധേ -
സ്തസ്യാഃ ഖരത്രിശിരദുഷണമുഖ്യബന്ധുൻ |
ജഘ്നേ ചതുർദശസഹസ്രമപാരണീയ -
കോദണ്ഡപാണിരടമാന ഉവാസ കൃച്ഛ്രം || 9 || 383

സീതാകമാശ്രവണദീപിതഹൃച്ഛയേന
സൃഷ്ടം വിലോക്യ നൃപതേ ദശകന്ധരേണ |
ജഘ്നേദ്ഭുതൈരവപുഷാഽഽശ്രമതോഽപകൃഷ്ടോ
മാരീചമാശു വിശിഖേന യഥാ കമുഗ്രഃ || 10 || 384

രക്ഷോഽധമേന വ്യക്വദ് വിപിന്നേസമക്ഷം
വൈദേഹരാജദുഹിതർയപയാപിതായാം |

ഭാത്രോ വനേ കൃപണവത് പ്രിയയാ വിയുക്തഃ

സ്ത്രീസംഗിനാം ഗതിമിതി പ്രഥയംശ്ചചാര || 11 ||

385

ദഗ്ദ്ധ്യാത്മകൃത്യഹതകൃത്യമഹൻ കബന്ധം

സഖ്യം വിധായ കപിഭിർദയിതാഗതിം തൈഃ |

ബുദ്ധ്യാമ ബാലിനി ഹതേ പ്ലവഗേന്ദ്രസൈന്യൈ -

ർവേലാമഗാത് സ മനുജോജഭവാർചിതാംഘ്രിഃ || 12 ||

386

യദ്രാഷവിഭ്രമവിവൃത്തകടാക്ഷപാത -

സംഭ്രാന്തനക്രമകരോ ഭയഗീർണ്ണഘോഷഃ |

സിന്ധുഃ ശിരസ്യർഹണം പരിഗൃഹ്യ രൂപീ

പാദാരവിന്ദമുപഗമ്യ ബഭാഷ ഏതത് || 13 ||

387

ന ത്വാം വയം ജന്ധധിയോ നു വിദാമ ഭൂമൻ

കൂടസ്ഥമാദിപുരുഷം ജഗതാമധീശം |

യത്സത്തുതഃ സുരഗണാ രജസഃ പ്രജേഷാ

മന്യോശ്ച ഭൂതപതയഃ സ ഭവാൻ ഗുണേശഃ || 14 ||

388

കാമം പ്രയാഹി ജഹി വിശ്രവസോവമേഹം

ത്രൈലോക്യരാവണമവാപ്നുഹി വീര പത്നീം |

ബധ്നീഹി സേതുമിഹ തേ യശസോ വിതതൈത്യ

ഗായന്തി ദിഗ്വിജയിനോ യമുപേത്യ ഭൂപാഃ || 15 ||

389

ബദ്ധ്യാദധൗ രഘുപതിർവിവിധാദ്രികൂടൈഃ

സേതും കപീന്ദ്രകരകമ്പിതഭൂരുഹാംഗൈഃ |

സുഗ്രീവനീലഹനുമത്പ്രമുഖൈരനീകൈ -

ർലങ്കാം വിഭീഷണദ്യശ്ശാഽവിശദഗ്രദഗ്ധാം || 16 ||

390

സാ വാനരേന്ദ്രബലരുദ്ധവിഹാരകോഷ്ഠ -

ശ്രീദ്വാരഗോപുരസദോവലഭീവിടങ്കാ |

നിർഭജ്യമാനധീഷണധ്വജഹേമകുന്ദ -

ശൃംഗാടകാ ഗജകുലൈർഹ്രദിനീവ ഘൂർണാ || 17 ||

391

രക്ഷഃപതിസ്തദവലോക്യ നികുന്ദകുന്ദ -

ധൂമ്രാക്ഷദുർമുഖസുരാന്തനരാന്തകാദീൻ |

പുത്രം പ്രഹസ്തമതികായവികമ്പനാദീൻ

സർവാനുഗാൻ സമഹിനോദഥ കുന്ദകർണം || 18 ||

392

താം യാതുധാനപൃതനാമസിശുലചാപ -

പ്രാസർഷ്ടിശക്തിശരതോമരഖഡ്ഗദുർഗാം |

സുഗ്രീവലക്ഷ്മണമരുത്സുതഗന്ധമാദ -

നീലാംഗദർക്ഷപനസാദിഭിരൻവിതോഽഗാത് || 19 ||

393

തേനീകപാ രഘുപതേരഭിപത്യ സർവേ

ദ്വന്ദ്വം വരുഥമിഭപത്തിരമാശ്വയോധൈഃ |

ജഹ്നുർദ്രുമൈർഗിരിഗദേഷുഭിരംഗദാദ്യാഃ

സീതാഭിമർശഹതമംഗലരാവണേശാൻ || 20 ||

394

രക്ഷഃപതിഃ സ്വബലനഷ്ടിമവേക്ഷ്യ രുഷ്ട

ആരുഹ്യ യാനകമമാഭിസസാര രാമം |

സ്വഃസ്വന്ദനേ ദൃമതി മാതലിനോപനീതേ

വിഭ്രാജമാനമഹനന്നിശിതൈഃ ക്ഷുരപ്രൈഃ || 21 ||

395

രാമസ്തമാഹ പുരുഷാദപുരീഷ യനഃ

കാന്താസമക്ഷമസതാപഹൃതാ ശ്വവത് തേ |

ത്യക്തത്രപന്ധ ഫലമദ്യ ജുഗുപ്സിതന്ധ

യച്ഛാമി കാല ഇവ കർതുരലഘ്യവീര്യഃ || 22 ||

396

ഏവം ക്ഷിപൻ ധനുഷി സന്ധിതമുത്സസർജ

ബാണം സ വജ്രമിവ തദ്ധ്യദയം ബിഭേദ |

സോഽസൃഗ് വമൻ ദശമുഖൈർന്യപതദ് വിമാനാ -

ദ്ധാഹേതി ജൽപതി ജനേ സുകൃതീവ രിക്തഃ || 23 ||

397

തതോ നിഷ്ക്രമ്യ ലങ്കായാ യാതുധാൻയഃ സഹസ്രശഃ |

മന്ദോദർയാ സമം തസ്മിൻ പ്രരുദത്യ ഉപാദ്രവൻ || 24 ||

398

സ്വാൻ സ്വാൻ ബന്ധൂൻ പരിഷ്വജ്യ ലക്ഷ്മണേഷുഭിരർഭിതാൻ |

രുരുദുഃ സുസ്വരം ദീനാ ഘ്നന്ത്യ ആത്മാനമാത്മനാ || 25 ||

399

ഹാ ഹതാഃ സ്ഥ്വരവയം നാഥ ലോകരാവണ രാവണ |

കം യായാച്ഛരണം ലങ്കാ ത്വദ്വിഹീനാ പരാർഭിതാ || 26 ||

400

നൈവം വേദ മഹാഭാഗ ഭവാൻ കാമവശം ഗതഃ |

തേജോഽനുഭാവം സീതായാ യേന നീതോ ദശാമിമാം || 27 ||

401

കൃതൈഷാ വിധവാ ലങ്കാ വയം ച കുലനന്ദന |

ദേഹഃ കൃതോഽന്നം ഗൃധ്രാണാമാത്മാ നരകഹേതവേ || 28 ||

402

ശ്രീശുക ഉവാച

സ്വാനാം വിഭീഷണശ്ചക്രേ കോസലേന്ദ്രാനുമോദിതഃ |

പിതൃമേധവിധാനേന യദുക്തം സാമ്പരായികം || 29 ||

403

തതോ ദദർശ ഭഗവാനശോകവനികാശ്രമേ |

ക്ഷാമാം സ്വവിരഹവ്യാധിം ശിംശപാമൂലമാസ്ഥിതാം || 30 ||

404

രാമഃ പ്രിയതമാം ഭാർയാം ദീനാം വീക്ഷ്യാൻവകമ്പത |

ആത്മസന്ദർശനാഘ്നാദവികസൻമുഖപങ്കജാം || 31 ||

405

ആരോപ്യാരുരുഹേ യാനം ഭ്രാതൃഭ്യം ഹനുമദ്യുതഃ |

വിഭീഷണായ ഭഗവാൻ ദത്താ രക്ഷോഗണേശതാം || 32 ||

406

- ലങ്കായുഗ്ദ്ധ കൽപാന്തം യയൗ ചീർണവ്രതഃ പുരീം |
അവകീര്യമാണഃ കുസുമൈർലോകപാലാർപിതൈഃ പഥി || 33 || 407
- ഉപഗീയമാനചരിതഃ ശതധൃത്യാദിഭിർമുദാ |
ഗോമൂത്രയാവകം ശ്രുത്വാ ഭ്രാതരം വൽകലാംബരം || 34 || 408
- മഹാകാരുണികോത്ഥപൃജ്ജടിലം സ്ഥണ്ഡിലേശയം |
ഭരതഃ പ്രാപ്തമാകർണ്യ പൗരാമാത്യപുരോഹിതൈഃ || 35 || 409
- പാദുകേ ശിരസി ന്യസ്യ രാമം പ്രത്യുദ്യതോഗ്രജം |
നന്ദിഗ്രാമാത് സ്വശിബിരാദ് ഗീതവാദിത്രനിഃസ്പന്തൈഃ || 36 || 410
- ബ്രഹ്മഘോഷേണ ച മുഹൂഃ പാദ്ഭിർബ്രഹ്മവാദിഭിഃ |
സ്വർണകക്ഷപതാകാഭിർഹൈമൈശ്ചിത്രധൃജൈ രഥൈഃ || 37 || 411
- സദശ്ച രുക്മസന്നാഹൈർഭടൈഃ പുരടവർമ്മഭിഃ |
ശ്രേണീഭിർവാരമുഖ്യാഭിർഭൃത്യൈശ്ചൈവ പദാനുഗൈഃ || 38 || 412
- പാരമേഷ്ഠ്യാന്യുപാദായ പൺയാന്യുച്ചാവചാനി ച |
പാദയോർന്യപതത് പ്രേമ്ണാ പ്രക്ലിന്നഹൃദയേക്ഷണഃ || 39 || 413
- പാദുകേ ന്യസ്യ പുരതഃ
പ്രാഞ്ജലിർബാഷ്പലോചനഃ |
തമാശ്ലിഷ്യ ചിരം ദോർഭ്യം
സ്നാപയൻ നേത്രജൈർജലൈഃ || 40 || 414
- രാമോ ലക്ഷ്മണസീതാഭ്യം വിപ്രഭ്യോ യേർഹസത്തമാഃ |
തേഭ്യഃ സ്വയം നമശ്ചക്ര പ്രജാഭിശ്ച നമസ്കൃതഃ || 41 || 415
- ധുൻവന്ത ഉത്തരാസംഗാൻ പതിം വീക്ഷ്യ ചിരാഗതം |
ഉത്തരാഃ കോസലാ മാൽയൈഃ കിരന്തോ നന്യതുർമുദാ || 42 || 416

- പാദുകേ ഭരതോഽഗൃഹ്ണാച്ചാമരവൃജനോത്തമേ |
വിഭീഷണം സസുഗ്രീവഃ ശ്വേതച്ഛത്രം മരുത്സുതഃ || 43 || 417
- ധനുർനിഷംഗാംഛത്രൗഛ്നഃ സീതാ തീർഥകമണ്ഡലും |
അബിഭ്രദംഗദഃ ഖഡ്ഗം ഹൈമം ചർമർക്ഷരാൺ നൃപ || 44 || 418
- പുഷ്പകസ്തോമോഽനവിതഃ സ്ത്രീഭിഃ സ്തുതമാനശ്ച വന്ദിഭിഃ |
വിരേജേ ഭഗവാൻ രാജൻ ഗ്രഹൈശ്ചന്ദ്ര ഇവോദിതഃ || 45 || 419
- ഭ്രാതൃഭിർനന്ദിതഃ സോഽപി സോത്സവാം പ്രാവിശത് പുരീം |
പ്രവിശ്യ രാജഭവനം ഗുരുപത്നീഃ സ്വമാതരം || 46 || 420
- ഗുരുൻ വയസ്യാവരജാൻ പുജിതഃ പ്രത്യപുജയത് |
വൈദേഹീ ലക്ഷ്മണശ്ചൈവ യഥാവത് സമുപേയതുഃ || 47 || 421
- പുത്രാൻ സ്വമാതരസ്താസ്തു
പ്രാണാംസ്തൻവ ഇവോത്ഥിതാഃ |
ആരോപ്യാങ്കേഭിഷിഞ്ചന്ത്യോ
ബാഷ്പൗഘൈർവിജഹുഃ ശുചഃ || 48 || 422
- ജടാ നിർമുച്യ വിധിവത് കുലവൃദ്ധൈഃ സമം ഗുരുഃ |
അഭ്യുഷിഞ്ചദ് യഥൈവേന്ദ്രം ചതുഃസിന്ധുജലാദിഭിഃ || 49 || 423
- ഏവം കൃതശിരഃസ്നാനഃ സുവാസാഃ സ്രഗ്വലങ്കൃതഃ |
സ്വലങ്കൃതൈഃ സുവാസോദിർഭ്രാതൃഭിർഭാര്യയാ ബഭൗ || 50 || 424
- അഗ്രഹീദാസനം ഭ്രാത്രാ പ്രണിപത്യ പ്രസാദിതഃ |
പ്രജാഃ സ്വധർമനിരതാ വർണാശ്രമഗുണാൻവിതാഃ |
ജുഗോപ പിതൃവദ് രാമോ മേനിരേ പിതരം ച തം || 51 || 425

ഭൂതതായാം വർതമാനായാം കാലഃ കൃതസമോദിവത് |
രാമേ രാജനി ധർമജ്ഞേ സർവഭൂതസുഖാവഹേ || 52 || 426

വനാനി നദ്യോ ഗിരയോ വർഷാണി ദ്വീപസിന്ധവഃ |
സർവേ കാമദുഃഖാ ആസൻ പ്രജാനാം ഭരതർഷഭ || 53 || 427

നാധിവ്യാധിജരാഗ്ലാനിദുഃഖശോകഭയക്ലമാഃ |
മൃത്യുശ്ചാനിച്ഛതാം നാസീദ് രാമേ രാജന്യധോക്ഷജേ || 54 || 428

ഏകപത്നീവ്രതധരോ രാജർഷിചരിതഃ ശുചിഃ |
സ്വധർമം ഗൃഹമേധീയം ശിക്ഷയൻ സ്വയമാചരത് || 55 || 429

പ്രേമ്ണാനുവൃത്തത്യാ ശീലേന പ്രശ്രയാവനതാ സതീ |
ഭിയാ ഹിയാ ച ഭാവജ്ഞാ ഭർതൃഃ സീതാഹരൻമനഃ || 56 || 430

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ രാമചരിതേ ദശമോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ ഏകാദശോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഭഗവാനാത്മനാദ്വിത്ഥാനം രാമ ഉത്തമകൽപകൈഃ |

സർവദേവമയം ദേവമീജ ആചാര്യവാൻ മഖൈഃ || 1 ||

431

ഹോത്രേദദാദ് ദിശം പ്രാചീം ബ്രഹ്മണേ ദക്ഷിണാം പ്രഭുഃ |

അധ്യർയവേ പ്രതീചീം ച ഉദീചീം സാമഗായ സഃ || 2 ||

432

ആചാര്യായ ദദൗ ശേഷാം യാവതീ ഭൂസ്തദന്തരാ |

മന്യമാന ഇദം കൃത്സ്നം ബ്രാഹ്മണോദ്ഭുതീ നിഃസ്പൃഹഃ || 3 ||

433

ഇത്യയം തദലങ്കാരവാസോഭ്യാമവശേഷിതഃ |

തഥാ രാജന്യപി വൈദേഹീ സൗമംഗൽയാവശേഷിതാ || 4 ||

434

തേ തു ബ്രഹ്മൺയദേവസ്യ വാത്സൽയം വീക്ഷ്യ സംസ്തുതം |

പ്രീതാഃ ക്ലിന്നധിയസ്തസ്തൈ പ്രത്യർപ്യേദം ബഭാഷിരേ || 5 ||

435

അപ്രത്തം നസ്ത്വയാ കിം നു ഭഗവൻ ഭൂവനേശ്വര |

യന്നോന്തർഹൃദയം വിശ്യ തഥോ ഹംസി സ്വരോചിഷാ || 6 ||

436

നമോ ബ്രഹ്മൺയദേവായ രാമായാകുംഭമേധസേ |

ഉത്തമശ്ലോകധൂർയായ ന്യസ്തദണ്ഡാർപിതാംഘ്രേ || 7 ||

437

- കദാചിൽലോകജിജ്ഞാസുർഗൃഹ്യോ രാത്ര്യാമലക്ഷിതഃ |
ചരൻ വാചോഽശൃണോദ് രാമോ ഭാർയാമുദ്രിശ്യ കന്യചിത് || 8 || 438
- നാഹം ബിഭർമി ത്വാം ദുഷ്ടാമസതീം പരവേശ്മഗാം |
സ്ത്രീലോഭി ബിഭൃയാത് സീതാം രാമോ നാഹം ഭജേ പുനഃ || 9 || 439
- ഇതി ലോകാദ് ബഹുമുഖാദ് ദുരാരാധ്യാദസംവിദഃ |
പത്യാ ഭീതേന സാ ത്യക്താ പ്രാപ്താ പ്രാചേതസാശ്രമം || 10 || 440
- അന്തർവത്യാഗതേ കാലേ യമൗ സാ സുഷുവേ സുതൗ |
കുശോ ലവ ഇതി ഖ്യാതൗ തയോശ്ചക്രേ ക്രിയാ മുനിഃ || 11 || 441
- അംഗദശ്ചിത്രകേതുശ്ച ലക്ഷ്മണസ്യാത്മജൗ സ്മൃതൗ |
തക്ഷഃ പുഷ്പകല ഇത്യാസ്താം ഭരതസ്യ മഹീപതേ || 12 || 442
- സുബാഹുഃ ശ്രുതസേനശ്ച ശത്രുഘ്നസ്യ ബഭൂവതുഃ |
ഗന്ധർവാൻ കോടീശോ ജഘ്നേ ഭരതോ വിജയേ ദിശാം || 13 || 443
- തദീയം ധനമാനീയ സർവം രാജേണ ന്യവേദയത് |
ശത്രുഘ്നശ്ച മധോഃ പുത്രം ലവണം നാമ രാക്ഷസം |
ഹത്യാ മധുവനേ ചക്രേ മമുരാം നാമ വൈ പുരീം || 14 || 444
- മുനൗ നിക്ഷിപ്യ തനയൗ സീതാ ഭർത്വാ വിവാസിതാ |
ധ്യായന്തീ രാമചരണൗ വിവരം പ്രവിവേശ ഹ || 15 || 445
- തച്ഛൃത്വാ ഭഗവാൻ രാമോ
രൂന്ധന്നപി ധിയാ ശുചഃ |
സ്ഥരംസ്തസ്യ ഗുണാംസ്താംസ്താൻ -
നാശകുനോദ് രോദ്ധുമീശ്വരഃ || 16 || 446

സ്ത്രീപുമ്പ്രസംഗ ഏതാദൃക്സർവത്ര ത്രാസമാവഹഃ |
അപീശ്വരാണാം കിമുത ഗ്രാമ്യസ്യ ഗൃഹചേതസഃ || 17 || 447

തത ഊർധ്വം ബ്രഹ്മചര്യം ധാരയന്നജുഹോത് പ്രഭുഃ |
ത്രയോദശാബ്ദസാഹസ്രമഗ്നിഹോത്രമഖണ്ഡിതം || 18 || 448

സ്ഥരതാം ഹൃദി വിൻയസ്യ വിദ്ധം ദണ്ഡകകണ്ടകൈഃ |
സ്വപാദപൽലവം രാമ ആത്മജ്യോതിരഗാത് തതഃ || 19 || 449

നേദം യശോ രഘുപതേഃ സുരയാച്ഛന്തയാഽന്ത -
ലീലാതനോരധികസാമ്യവിമുക്തധാമ്നഃ |
രക്ഷോവധോ ജലധിബന്ധനമസ്ത്രപുഗൈഃ
കിം തസ്യ ശത്രുഹനനേ കപയഃ സഹായാഃ || 20 || 450

യസ്യാമലം നൃപസദസ്സു യശോധുനാപി
ഗായന്ത്യഘ്നമൃഷയോ ദിഗിഭേദന്ദ്രപട്ടം |
തം നാകപാലവസുപാലകിരീടജുഷ്ട -
പാദാംബുജം രഘുപതിം ശരണം പ്രപദ്യേ || 21 || 451

സ യൈഃ സ്വപൃഷ്ടോഭിദൃഷ്ടോ വാ
സംവിഷ്ടോനൃഗതോപി വാ |
കോസലാസ്തേ യയുഃ സ്ഥാനം
യത്ര ഗച്ഛന്തി യോഗിനഃ || 22 || 452

പുരുഷോ രാമചരിതം ശ്രവണൈരുപധാരയൻ |
ആനൃശംസ്യപരോ രാജൻ കർമ്മബന്ധേർവിമുച്യതേ || 23 || 453

രാജോവാച
കഥം സ ഭഗവാൻ രാമോ
ഭ്രാതൃൻ വാ സ്വയമാത്മനഃ |

- തസ്മിൻ വാ ത്വേൻവവർത്ത
പ്രജാഃ പൗരാശ്ച ഈശ്വരേ || 24 || 454
- ശ്രീശുക ഉവാച
അമാദിശദ് ദിഗ്വിജയേ ഭ്രാതൃംസ്ത്രിഭുവനേശ്വരഃ |
ആത്മാനം ദർശയൻ സ്വാനാം പുരീമൈക്ഷത സാനുഗഃ || 25 || 455
- ആസിക്തമാർഗാം ഗന്ധാദൈഃ കരിണാം മദശീകരൈഃ |
സ്വാമിനം പ്രാപ്തമാലോക്യ മത്താം വാ സുതരാമിവ || 26 || 456
- പ്രാസാദഗോപുരസഭാചൈത്യദേവഗൃഹാദിഷു |
വിന്ധ്യസ്തപേമകലശൈഃ പതാകാഭിശ്ച മണ്ഡിതാം || 27 || 457
- പുഗൈഃ സവ്യന്തൈ രംഭാഭിഃ
പട്ടികാഭിഃ സുവാസസാം |
ആദർശൈരംശുകൈഃ സ്രഗ്ഭിഃ
കൃതകൗതുകതോരണാം || 28 || 458
- തമുപേയുസ്തത്ര തത്ര
പൗരാ അർഹണപാണയഃ |
ആശിഷോ യുയുജുർദേവ
പാഹീമാം പ്രാക് ത്വയോദ്ധ്യതാം || 29 || 459
- തതഃ പ്രജാ വീക്ഷ്യ പതിം ചിരാഗതം
ദിദൃക്ഷയോത്സൃഷ്ടഗൃഹാഃ സ്ത്രിയോ നരാഃ |
ആരുഹ്യ ഹർദ്യാൺയരവിനലോചന -
മത്യുപ്തനേത്രാഃ കുസുമൈരവാകിരൻ || 30 || 460
- അഥ പ്രവിഷ്ടഃ സ്വഗൃഹം ജുഷ്ടം സ്വൈഃ പൂർവരാജഭിഃ |
അനന്താഖിലകോശാഽധ്യമനർഘോരുപരിച്ഛദം || 31 || 461

വിദ്രുമോദുംബരദ്വാരൈർവൈദൂര്യസ്തംഭപങ്ക്തിഭിഃ |
സ്ഥലൈർമാരകതൈഃ സ്വച്ഛൈർഭാതസ്ഫടികഭിത്തിഭിഃ || 32 || 462

ചിത്രസ്രഗ്ഭിഃ പട്ടികാഭിർവാസോമണിഗണാംശുകൈഃ |
മുക്താഫലൈശ്ചിദുൽലാസൈഃ കാന്തകാമോപപത്തിഭിഃ || 33 || 463

ധൂപദീപൈഃ സുരഭിഭിർമണ്ഡിതം പുഷ്പമണ്ഡനൈഃ |
സ്ത്രീപുംഭിഃ സുരസങ്കാശൈർജുഷ്ടം ഭൂഷണഭൂഷണൈഃ || 34 || 464

തസ്മിൻ സ ഭഗവാൻ രാമഃ സ്നിഗ്ധയാ പ്രിയയേഷ്ടയാ |
രേമേ സ്വാരാമധീരാണാമൃഷഭഃ സീതയാ കില || 35 || 465

ബുഭുജേ ച യഥാകാലം കാമാൻ ധർമ്മമപീഡയൻ |
വർഷപുഗാൻ ബഹുൻ നൃണാമഭിധ്യാതാംഘ്രിപൽലവഃ || 36 || 466

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ ശ്രീരാമോപാഖ്യാനേ ഏകാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ ദ്വാദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

കുശസ്യ ചാതിമിസ്തസ്തമാന്നിഷധസ്തത്സുതോ നഭഃ |
 പുണ്യരീകോദ്യമ തത്പുത്രഃ ക്ഷേമധൻവാഭവത്തതഃ || 1 || 467

ദേവാനീകസ്തതോന്യനീഹഃ പാരിയാത്രോദ്യമ തത്സുതഃ |
 തതോ ബലസ്ഥലസ്തസ്തമാദ് വജ്രനാഭോദ്യർകസംഭവഃ || 2 || 468

ഖഗണസ്തത്സുതസ്തസ്തമാദ്
 വിധൃതിശ്ചാഭവത് സുതഃ |
 തതോ ഹിരണ്യനാഭോദ്യഭൂദ്
 യോഗാചാര്യസ്തു ജ്ഞേമിനേഃ || 3 || 469

ശിഷ്യഃ കൗസൽയ ആധ്യാത്മം യാജ്ഞവൽക്യോദ്യധ്യാഗാദ് യതഃ |
 യോഗം മഹോദയമൃഷിർഹൃദയഗ്രന്ഥിഭേദകം || 4 || 470

പുഷ്പോ ഹിരണ്യനാഭസ്യ ധ്രുവസന്ധിസ്തതോന്യഭവത് |
 സുദർശനോദ്യമാഗ്നിവർണഃ ശീഘ്രസ്തസ്യ മരുഃ സുതഃ || 5 || 471

യോന്യാവാസ്തേ യോഗസിദ്ധഃ കലാപഗ്രാമമാശ്രിതഃ |
 കലേരന്തേ സൂര്യവംശം നഷ്ടം ഭാവയിതാ പുനഃ || 6 || 472

- തസ്മാത് പ്രസുശ്രുതസ്തസ്യ
 സന്ധിസ്തസ്യാപ്യമർഷണഃ |
 മഹസ്യാംസ്തത്സുതസ്തസ്മാദ്
 വിശ്വസാഹേയാന്വജായത || 7 || 473
- തതഃ പ്രസേനജിത് തസ്മാത് തക്ഷകോ ഭവിതാ പുനഃ |
 തതോ ബൃഹദ്ബലോ യസ്തു പിത്രാ തേ സമരേ ഹതഃ || 8 || 474
- ഏതേ ഹീക്ഷ്യാകുഭൂപാലാ അതീതാഃ ശൃൺവനാഗതാൻ |
 ബൃഹദ്ബലസ്യ ഭവിതാ പുത്രോ നാമ ബൃഹദ്രണഃ || 9 || 475
- ഉരുക്രിയസ്തതസ്തസ്യ വത്സവൃദ്ധോ ഭവിഷ്യതി |
 പ്രതിവ്യോമസ്തതോ ഭാനുർദിവാകോ വാഹിനീപതിഃ || 10 || 476
- സഹദേവസ്തതോ വീരോ ബൃഹദശ്വോഥ ഭാനുമാൻ |
 പ്രതീകാശ്വോ ഭാനുമതഃ സുപ്രതീകോഥ തത്സുതഃ || 11 || 477
- ഭവിതാ മരുദേവോഥ സുനക്ഷത്രോഥ പുഷ്കരഃ |
 തസ്യാന്തരിക്ഷസ്തത്പുത്രഃ സുതപാസ്തദമിത്രജിത് || 12 || 478
- ബൃഹദ്രാജസ്തു തസ്യാപി ബർഹിസ്തസ്മാത് കൃതഞ്ജയഃ |
 രണഞ്ജയസ്തസ്യ സുതഃ സഞ്ജയോ ഭവിതാ തതഃ || 13 || 479
- തസ്മാച്ഛാക്യോഥ ശുദ്ധോദോ ലാംഗലസ്തത്സുതഃ സ്മൃതഃ |
 തതഃ പ്രസേനജിത് തസ്മാത് ക്ഷുദ്രകോ ഭവിതാ തതഃ || 14 || 480
- രണകോ ഭവിതാ തസ്മാത്
 സുരഥസ്തനയസ്തതഃ |
 സുമിത്രോ നാമ നിഷ്ഠാന്ത
 ഏതേ ബാർഹദ്ബലാൻവയാഃ || 15 || 481

ഇക്ഷ്വാകുണാമയം വംശഃ

സുമിത്രാന്തോ ഭവിഷ്യതി ।

യതസ്തം പ്രാപ്യ രാജാനം

സംസ്ഥാം പ്രാപ്സ്യതി വൈ കലൗ ॥ 16 ॥

482

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം

നവമസ്കന്ധേ ഇക്ഷ്വാകുവംശവർണനം നാമ ദ്വാദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ ത്രയോദശോധ്യായഃ ॥

- ശ്രീശുക ഉവാച
 നിമിരിക്ഷ്യാകുതനയോ
 വസിഷ്ഠമവ്യതർത്രിജം ।
 ആരഭ്യ സത്രം സോഽപ്യാഹ
 ശക്രേണ പ്രാഗ്യുതോഽസ്മി ഭാഃ ॥ 1 ॥ 483
- തം നിർവർത്യാഗമിഷ്യാമി താവൻമാം പ്രതിപാലയ ।
 തുഷ്ണീമാസീദ് ഗൃഹപതിഃ സോഽപീന്ദ്രസ്യാകരോൻമഖം ॥ 2 ॥ 484
- നിമിശ്ചലമിദം വിദ്വാൻ സത്രമാരഭതാത്മവാൻ ।
 ജത്രിഗ്ഭിരപരൈസ്താവന്നാഗമദ് യാവതാ ഗുരുഃ ॥ 3 ॥ 485
- ശിഷ്യവൃതിക്രമം വീക്ഷ്യ നിർവർത്യ ഗുരുരാഗതഃ ।
 അശപത് പതതാദ് ദേഹോ നിമേഃ പണ്ഡിതമാനീനഃ ॥ 4 ॥ 486
- നിമിഃ പ്രതിദദൗ ശാപം ഗുരവേഽധർമവർതിനേ ।
 തവാപി പതതാദ് ദേഹോ ലോഭാദ് ധർമമജാനതഃ ॥ 5 ॥ 487
- ഇത്യുത്സസർജ സ്വം ദേഹം നിമിരധ്യാത്മകോവിദഃ ।
 മിത്രാവരുണയോർജ്ജ്ഞേണ ഉർവശ്യാം പ്രപിതാമഹഃ ॥ 6 ॥ 488

- ഗന്ധവസ്തുഷു തദ്ദേഹം നിധായ മുനിസത്തമാഃ |
സമാപ്തേ സത്രയാഗ്നിമ ദേവാനുചുഃ സമാഗതാൻ || 7 || 489
- രാജേന്താ ജീവതു ദേഹോഽയം പ്രസന്നാഃ പ്രഭവോ യദി |
തഥേത്യുക്തേ നിമിഃ പ്രാഹ മാ ഭൂൻമേ ദേഹബന്ധനം || 8 || 490
- യസ്യ യോഗം ന വാഛന്തി വിയോഗഭയകാതരാഃ |
ഭജന്തി ചരണാംഭോജം മൂനയോ ഹരിമേധസഃ || 9 || 491
- ദേഹം നാവരുരുത്സ്യേഹം ദുഃഖശോകഭയാവഹം |
സർവത്രാസ്യ യതോ മൃത്യുർമത്സ്യാനാമുദകേ യഥാ || 10 || 492
- ദേവാ ഊചുഃ
വിദേഹ ഉഷ്യതാം കാമം ലോചനേഷു ശരീരിണാം |
ഉൻമേഷണനിമേഷാഭ്യാം ലക്ഷിതോഽധ്യാത്മസംസ്ഥിതഃ || 11 || 493
- അരാജകഭയം നൃണാം മന്യമാനാ മഹർഷയഃ |
ദേഹം മമന്മുഃ സ്ഥ നിമേഃ കുമാരഃ സമജായത || 12 || 494
- ജൻമനാ ജനകഃ സോഽഭൂദ് വൈദേഹസ്തു വിദേഹജഃ |
മിഥിലോ മഥനാജ്ജാതോ മിഥിലാ യേന നിർമിതാ || 13 || 495
- തസ്മാദുദാവസുസ്തസ്യ പുത്രോഽഭൂന്നന്ദിവർധനഃ |
തതഃ സുകേതുസ്തസ്യാപി ദേവരാതോ മഹീപതേ || 14 || 496
- തസ്മാദ് ബൃഹദ്രഥസ്തസ്യ
മഹാവീര്യഃ സുധൃത്പിതാ |
സുധൃതേർധൃഷ്ടകേതുർവൈ
ഹര്യശ്വോഽഥ മരുസ്തതഃ || 15 || 497

- മരോഃ പ്രതീപകസ്തസ്തമാജ്ജാതഃ കൃതിരഥോ യതഃ |
ദേവമീഡസ്തസ്യ സുതോ വിശ്രുതോഽഥ മഹാധൃതിഃ || 16 || 498
- കൃതിരാതസ്തതസ്തസ്തമാൻമഹാരോമാഥ തത്സുതഃ |
സ്വർണരോമാ സുതസ്തസ്യ ഹ്രസ്വരോമാ വൃജായത || 17 || 499
- തതഃ സീരധ്യജോ ജജ്ഞേ യജ്ഞാർഥം കർഷതോ മഹീം |
സീതാ സീരാഗ്രതോ ജാതാ തസ്മാത് സീരധ്യജഃ സ്മൃതഃ || 18 || 500
- കുശധ്യജസ്തസ്യ പുത്രസ്തതോ ധർമധ്യജോ നൃപഃ |
ധർമധ്യജസ്യ ദ്വാ പുത്രൗ കൃതധ്യജമിതധ്യജൗ || 19 || 501
- കൃതധ്യജാത് കേശധ്യജഃ ഖാണധികൃസ്തു മിതധ്യജാത് |
കൃതധ്യജസുതോ രാജന്നാത്മവിദ്യാവിശാരദഃ || 20 || 502
- ഖാണധികൃഃ കർമ്മതത്ത്വജ്ഞോ ഭീതഃ കേശധ്യജാദ് ദ്രുതഃ |
ഭാനുമാംസ്തസ്യ പുത്രോഽഭൂച്ഛതദ്യുമ്നസ്തു തത്സുതഃ || 21 || 503
- ശുചിസ്തത്തനയസ്തസ്തമാത് സനദ്വാജസ്തതോഽഭവത് |
ഊർധ്വകേതുഃ സനദ്വാജാദജോഽഥ പുരുജിത്സുതഃ || 22 || 504
- അരിഷ്ടനേമിസ്തസ്യാപി ശ്രുതായുസ്തത്സുപാർശ്വകഃ |
തതശ്ചിത്രരഥോ യസ്യ ക്ഷേമധിർമിഥിലാധിപഃ || 23 || 505
- തസ്മാത് സമരഥസ്തസ്യ സുതഃ സത്യരഥസ്തതഃ |
ആസീദുപഗുരുസ്തസ്തമാദുപഗുപ്തോഽഗ്നിസംഭവഃ || 24 || 506
- വസ്വനന്തോഽഥ തത്പുത്രോ
യുയുധോ യത് സുഭാഷണഃ |
ശ്രുതസ്തതോ ജയസ്തസ്തമാദ്
വിജയോഽസ്തമാദ്യതഃ സുതഃ || 25 || 507

ശൂനകസ്തത്സുതോ ജജ്ഞേ വീതഹവ്യോ ധൃതിസ്തതഃ |

ബഹുലാശ്വോ ധൃതേസ്തസ്യ കൃതിരസ്യ മഹാവശീ || 26 ||

508

ഏതേ വൈ മൈഥിലാ രാജന്നാത്മവിദ്യാവിശാരദാഃ |

യോഗേശ്വരപ്രസാദേന ദ്വന്ദ്വേർമുക്താ ഗൃഹേഷുപി || 27 ||

509

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

നവമസ്കന്ധേ നിമിവംശാനുവർണനം നാമ ത്രയോദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ ചതുർദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

അഥാതഃ ശ്രുയതാം രാജൻ വംശഃ സോമസ്യ പാവനഃ |

യസ്മിന്നൈലാദയോ ഭൂപാഃ കീർത്യന്തേ പുണ്യകീർതയഃ || 1 ||

510

സഹസ്രശിരസഃ പുംസോ നാഭിഹ്രദസരോരുഹാത് |

ജാതസ്യാസീത് സുതോ ധാതുരത്രിഃ പിതൃസമോ ഗുണൈഃ || 2 ||

511

തസ്യ ദൃഗ്ഭ്യോഭവത് പുത്രഃ സോമോമൃതമയഃ കില |

വിപ്രൗഷധ്യുദ്ധഗണാനാം ബ്രഹ്മണാ കൽപിതഃ പതിഃ || 3 ||

512

സോഽയജദ് രാജസുയേന

വിജിത്യ ഭുവനത്രയം |

പത്നീം ബൃഹസ്പതേർദർശപാത്

താരാം നാമാഹരദ് ബലാത് || 4 ||

513

യദാ സ ദേവഗുരുണാ യാചിതോഭീക്ഷണശോ മദാത് |

നാത്യജത് തത്കൃതേ ജജ്ഞേ സുരദാനവവിഗ്രഹഃ || 5 ||

514

ശുക്രോ ബൃഹസ്പതേർദ്വേഷാദഗ്രഹീത് സാസുരോദ്ധുപം |

ഹരോ ഗുരുസുതം സ്നേഹാത് സർവഭൂതഗണാവൃതഃ || 6 ||

515

- സർവദേവഗണോപേതോ മഹേന്ദ്രാ ഗുരുമൻവയാത് |
സുരാസുരവിനാശോഭൂത് സമരസ്താരകാമയഃ || 7 || 516
- നിവേദിതോഽഥാംഗിരസാ സോമം നിർഭർത്സ്യ വിശ്വക്യത് |
താരാം സ്വഭർത്രേ പ്രായച്ഛദന്തർവതീമവൈത് പതിഃ || 8 || 517
- ത്യജ ത്യജാശു ദുഷ്പ്രജേണ
മത്ക്ഷേത്രാദാഹിതം പരൈഃ |
നാഹം ത്വാം ഭസ്മസാത് കുർയാം
സ്ത്രിയം സാന്താനികഃ സതി || 9 || 518
- തത്യാജ വ്രീഡിതാ താരാ കുമാരം കനകപ്രഭം |
സ്പൃഹാമാംഗിരസശ്ചക്രേ കുമാരേ സോമ ഏവ ച || 10 || 519
- മമായം ന തവേത്യുച്ചൈസ്തസ്മിൻ വിവദമാനയോഃ |
പപ്രച്ഛുര്യുഷയോ ദേവാ നൈവോചേ വ്രീഡിതാ തു സാ || 11 || 520
- കുമാരോ മാതരം പ്രാഹ കുപിതോഽലീകലജ്ജയാ |
കിം ന വോചസ്യസദ്യുത്തേ ആത്മാവദ്യം വദാശു മേ || 12 || 521
- ബ്രഹ്മാ താം രഹ ആഹൂയ സമപ്രാക്ഷീച്ച സാന്ത്യയൻ |
സോമസ്യേത്യാഹ ശനൈകഃ സോമസ്തം താവദഗ്രഹീത് || 13 || 522
- തസ്യാത്മയോനിരകൃത ബുധ ഇത്യഭിധാം നൃപ |
ബുദ്ധ്യാ ഗംഭീരയാ യേന പുത്രേണോപോധുരാൺമുദം || 14 || 523
- തതഃ പുരുരവാ ജജേണ ഇലായാം യ ഉദാഹൃതഃ |
തസ്യ രൂപഗുണൗദാർയശീലദ്രവിണവിക്രമാൻ || 15 || 524
- ശ്രുത്വാർവശീന്ദ്രഭവനേ ഗീയമാനാൻ സുരർഷിണാ |
തദന്തികമുപേയായ ദേവീ സ്മരശരാർദിതാ || 16 || 525

- മിത്രാവരുണയോഃ ശാപാദാപന്നാ നരലോകതാം |
 നിശമ്യ പുരുഷശ്രേഷ്ഠം കന്ദർപമിവ രൂപിണം |
 ധൃതിം വിഷ്ടഭ്യ ലലനാ ഉപതസ്ഥേ തദന്തികേ || 17 || 526
- സ താം വിലോക്യ നൃപതിർഹർഷേണോത്ഫുൽലലോചനഃ |
 ഉവാച ശ്ലക്ഷ്ണയാ വാചാ ദേവീം ഹൃഷ്ടതനുരുഹഃ || 18 || 527
- രാജോവാച
 സ്വാഗതം തേ വരാഭാരോഹേ ആസ്യതാം കരവാമ കിം |
 സംരമസ്യ മയാ സാകം രതിർനൗ ശാശ്വതീഃ സമാഃ || 19 || 528
- ഉർവശ്യവാച
 കന്യാസ്ത്വയി ന സജേജത മനോ ദൃഷ്ടിശ്ച സുന്ദര |
 യദംഗാന്തരമാസാദ്യ ച്യവതേ ഹ രിരംസയാ || 20 || 529
- ഏതാവുരണകൗ രാജൻ
 ന്യാസൗ രക്ഷസ്യ മാനദ |
 സംരംസ്യേ ഭവതാ സാകം
 ശ്ലാഘ്യഃ സ്ത്രീണാം വരഃ സ്മൃതഃ || 21 || 530
- ഘൃതം മേ വീര ഭക്ഷ്യം സ്യാന്നേക്ഷേ ത്യാൻയത്ര മൈമുനാത് |
 വിവാസസം തത് തഥേതി പ്രതിപേദേ മഹാമനാഃ || 22 || 531
- അഹോ രൂപമഹോ ഭാവോ നരലോകവിമോഹനം |
 കോ ന സേവേത മനുജോ ദേവീം ത്വാം സ്വയമാഗതാം || 23 || 532
- തയാ സ പുരുഷശ്രേഷ്ഠോ രമയന്ത്യാ യഥാർഹതഃ |
 രേമേ സുരവിഹാരേഷു കാമം ചൈത്രരമാദിഷു || 24 || 533
- രമമാണസ്തയാ ദേവ്യാ പദ്മകിഞ്ജൽകഗന്ധയാ |
 തൻമുഖാമോദമുഷിതോ മുമുദ്ഭൃഹർഗണാൻ ബഹുൻ || 25 || 534

- അപശ്യന്നുർവശീമിന്ദ്രോ ഗന്ധർവാൻ സമചോദയത് |
ഉർവശീരഹിതം മഹ്യമാസ്ഥാനം നാതിശോഭതേ || 26 || 535
- തേ ഉപേത്യ മഹാരാത്രേ തമസി പ്രത്യുപസ്ഥിതേ |
ഉർവശ്യാ ഉരണൗ ജഹ്രൂർന്യസ്തൗ രാജനി ജായയാ || 27 || 536
- നിശമ്യാക്രന്ദിതം ദേവീ പുത്രയോർനീയമാനയോഃ |
ഹതാസ്മ്യഹം കുനാഥേന നപുംസാ വീരമാനിനാ || 28 || 537
- യദ്വിശ്രംഭാദഹം നഷ്ടാ
ഹൃതാപത്യാ ച ദസ്യുഭിഃ |
യഃ ശേതേ നിശി സന്ത്രസ്തോ
യഥാ നാതീ ദിവാ പുമാൻ || 29 || 538
- ഇതി വാക്സായകൈർവിധഃ പ്രതോത്രൈരിവ കുഞ്ജരഃ |
നിശി നിസ്ത്രിംശമാദായ വിവസ്ത്രോദ്യദ്രവദ് രുഷാ || 30 || 539
- തേ വിസൃജ്യാരണൗ തത്ര വൃദ്യോതന്ത സ്ഥ വിദ്യുതഃ |
ആദായ മേഷാവായാന്തം നഗ്നമൈക്ഷത സാ പതിം || 31 || 540
- ഐലോപി ശയനേ ജായാ -
മപശ്യൻ വിമനാ ഇവ |
തച്ചിത്തോ വിഹ്വലഃ ശോചൻ
ബഭ്രാമോൻമത്തവൻമഹീം || 32 || 541
- സ താം വീക്ഷ്യ കുരുക്ഷേത്രേ സരസ്വത്യാം ച തത്സഖീഃ |
പഞ്ച പ്രഹൃഷ്ടവദനാഃ പ്രാഹ സൂക്തം പുരുരവാഃ || 33 || 542
- അഹോ ജായേ തിഷ്ഠ തിഷ്ഠ ഘോരേ ന ത്യക്തുമർഹസി |
മാം ത്വമദ്യാപ്യനിർവൃത്യ വചാംസി കൃണവാവഹൈ || 34 || 543

സുദേഹോഽയം പതത്യത്ര ദേവി ദൂരം ഹൃതസ്ത്വയാ |
ഖാദന്ത്യേനം വൃകാ ഗൃധ്രാസ്ത്വത്പ്രസാദസ്യ നാസ്പദം || 35 || 544

ഉർവശുവാച
മാ മൃഗാഃ പുരുഷോഽസി ത്വം
മാ സ്മ ത്വാദുർവൃകാ ഇമേ |
ക്വാപി സഖ്യം ന വൈ സ്ത്രീണാം
വൃകാണാം ഹൃദയം യഥാ || 36 || 545

സ്ത്രീയോ ഹൃകരുണാഃ ക്രൂരാ ദുർമർഷാഃ പ്രിയസാഹസാഃ |
ഘ്നന്ത്യൽപാർഥേഽപി വിശ്രബ്ധം പതിം ഭ്രാതരമപ്യുത || 37 || 546

വിധായാലീകവിശ്രംഭമജ്ഞേഷു തൃക്തസൗഹൃദാഃ |
നവം നവമഭീപ്സന്ത്യഃ പുംശ്ചൽയഃ സ്വൈരവൃത്തയഃ || 38 || 547

സംവത്സരാന്തേ ഹി ഭവാനേകരാത്രം മയേശ്വര |
വത്സ്യത്യപത്യാനി ച തേ ഭവിഷ്യന്ത്യപരാണി ഭോഃ || 39 || 548

അന്തർവതീമുപാലക്ഷ്യ ദേവീം സ പ്രയയൗ പുരം |
പുനസ്തത്ര ഗതോഽബ്ദാന്തേ ഉർവശീം വീരമാതരം || 40 || 549

ഉപലഭ്യ മുദാ യുക്തഃ സമുവാസ തയാ നിശാം |
അഥൈനമുർവശീ പ്രാഹ കൃപണം വിരഹാതുരം || 41 || 550

ഗന്ധർവാനുപധാവേമാംസ്തുഭ്യം ദാസ്യന്തി മാമിതി |
തസ്യ സംസ്തുവതസ്തുഷ്ടാ അഗ്നിസ്ഥാലീം ദദുർനുപ |
ഉർവശീം മന്യമാനസ്താം സോഽബുധ്യത ചരൻ വനേ || 42 || 551

സ്ഥാലീം ന്യസ്യ വനേ ഗത്വാ ഗൃഹാനാധ്യായതോ നിശി |
ഭ്രേതതായാം സമ്പ്രവൃത്തായാം മനസി ത്രയുവർതത || 43 || 552

സ്ഥാലീസ്ഥാനം ഗതോഽശ്വത്ഥം ശമീഗർഭം വിലക്ഷ്യ സഃ |
തേന ദ്വേ അരണീ കൃത്വാ ഉർവശീലോകകാമ്യയാ || 44 || 553

ഉർവശീം മന്ത്രതോ ധ്യായന്നധരാണിമുത്തരാം |
ആത്മാനമുദയോർമധ്യേ യത് തത് പ്രജനനം പ്രഭുഃ || 45 || 554

തസ്യ നിർമന്മനാജ്ജാതോ
ജാതവേദാ വിഭാവസുഃ |
ത്രയാ സ വിദ്യയാ രാജ്ഞാ
പുത്രത്വേ കൽപിതസ്ത്രിവൃത് || 46 || 555

തേനായജത യജ്ഞേശം ഭഗവന്തമധോക്ഷജം |
ഉർവശീലോകമൻവിച്ഛൻ സർവദേവമയം ഹരിം || 47 || 556

ഏക ഏവ പുരാ വേദഃ
പ്രണവഃ സർവവാങ്മയഃ |
ദേവോ നാരായണോ നാൻയ
ഏകോഽഗ്നിർവർണ ഏവ ച || 48 || 557

പുരുരവസ ഏവാസീത് ത്രയീ ത്രേതാമുഖേ നൃപ |
അഗ്നിനാ പ്രജയാ രാജാ ലോകം ഗാന്ധർവമേയിവാൻ || 49 || 558

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ ഐലോപാഖ്യാനേ ചതുർദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഐലസ്യ ചോർവശീഗർഭാത് ഷഡാസന്നാത്മജാ നൃപ |
 ആയുഃ ശ്രുതായുഃ സത്യായു രയോഽഥ വിജയോ ജയഃ || 1 || 559

ശ്രുതായോർവസുമാൻ പുത്രഃ സത്യായോശ്ച ശ്രുതഞ്ജയഃ |
 രയസ്യ സുത ഏകശ്ച ജയസ്യ തനയോഽമിതഃ || 2 || 560

ഭീമസ്തു വിജയസ്യാഥ

കാഞ്ചനോ ഹോത്രകസ്തതഃ |
 തസ്യ ജഹ്നുഃ സുതോ ഗംഗാം
 ഗണ്യുഷീകൃത്യ യോഽപിബത് |
 ജഹ്നാസ്തു പൂരുസ്തത്പുത്രോ
 ബലാകശ്ചാത്മജോഽജകഃ || 3 || 561

തതഃ കുശഃ കുശസ്യാപി കുശാംബുസ്തനയോ വസുഃ |
 കുശനാഭശ്ച ചത്വാരോ ഗാധിരാസീത് കുശാംബുജഃ || 4 || 562

തസ്യ സത്യവതീം കന്യാമൃചീകോഽയാചത ദ്വിജഃ |
 വരം വിസദ്യശം മത്വാ ഗാധിർഭാർഗവമബ്രവീത് || 5 || 563

ഏകതഃ ശ്യാമകർണാനാം ഹയാനാം ചന്ദ്രവർചസാം |
 സഹസ്രം ദീയതാം ശുൽകം കന്യായാഃ കുശികാ വയം || 6 || 564

- ഇത്യുക്തസ്തന്മതം ജ്ഞാത്വാ ഗതഃ സ വരുണാന്തികം |
ആനീയ ദത്ത്വാ താനശ്വാനുപയേമേ വരാനനാം || 7 || 565
- സ ഋഷിഃ പ്രാർഥിതഃ പത്ത്വാ ശ്വശ്വാ ചാപത്യകാമ്യയാ |
ശ്രപയിത്ത്വാദയൈർമന്ത്രൈശ്ചരും സ്നാനം ഗതോ മുനിഃ || 8 || 566
- താവത് സത്യവതീ മാത്രാ സ്വചരും യാചിതാ സതീ |
ശ്രേഷ്ഠം മത്വാ തയായച്ഛന്മാത്രേ മാതുരദത് സ്വയം || 9 || 567
- തദ് വിജ്ഞായ മുനിഃ പ്രാഹ പത്നീം കഷ്ടമകാരഷീഃ |
ഘോരോ ദണ്ഡധരഃ പുത്രോ ഭ്രാതാ തേ ബ്രഹ്മവിത്തമഃ || 10 || 568
- പ്രസാദിതഃ സത്യവത്യാ മൈവം ഭൂദിതി ഭാർഗവഃ |
അഥ തർഹി ഭവേത് പൗത്രോ ജമദഗ്നിസ്തത്ത്വാഭവത് || 11 || 569
- സാ ചാഭൂത് സുമഹാപുൺയാ കൗശികീ ലോകപാവനീ |
രേണോഃ സുതാം രേണുകാം വൈ ജമദഗ്നിരുവാഹ യാം || 12 || 570
- തസ്യാം വൈ ഭാർഗവഋഷേഃ സുതാ വസുമദാദയഃ |
യവീയാജജ്ഞാ ഏതേഷാം രാമ ഇത്യഭിവിശ്രുതഃ || 13 || 571
- യമാഹുർവാസുദേവാംശം ഹൈഹയാനാം കുലാന്തകം |
ത്രിഃസപ്തകൃത്ത്വാ യ ഇമാം ചക്രേ നിഃക്ഷത്രിയാം മഹീം || 14 || 572
- ദുഷ്ടം ക്ഷത്രം ഭൂവോ ഭാരമബ്രഹ്മൺയമനീനശത് |
രജസ്തമോവൃതമഹൻ ഫൽഗുൺയപി കൃതേഹസി || 15 || 573
- രാജോവാച
കിം തദംഹോ ഭഗവതോ രാജൻയൈരജിതാത്മഭിഃ |
കൃതം യേന കുലം നഷ്ടം ക്ഷത്രിയാണാമഭീക്ഷണശഃ || 16 || 574

ശ്രീശുക ഉവാച

ഹൈഹയാനാമധിപതിരർജുനഃ ക്ഷത്രിയർഷഭഃ |

ദത്തം നാരായണസ്യാംശമാരാധ്യ പരികർമഭിഃ || 17 ||

575

ബാഹുൻ ദശശതം ലേഭേ ദുർധർഷത്വമരാതിഷു |

അവ്യാഹതേന്ദ്രിയൗജഃ ശ്രീതേജോവീര്യയശോബലം || 18 ||

576

യോഗേശ്വരത്വമൈശ്വര്യം ഗുണാ യത്രാണിമാദയഃ |

ചചാരാവ്യാഹതഗതിർലോകേഷു പവനോ യഥാ || 19 ||

577

സ്ത്രീരന്തൈരാവൃതഃ ക്രീഡൻ രേവാംഭസി മദോക്തഃ |

വൈജയന്തീം സ്രജം ബിഭ്രദ് രുരോധ സരിതം ഭുജൈഃ || 20 ||

578

വിപ്ലാവിതം സ്വശിബിരം പ്രതിസ്രോതഃസരിജ്ജലൈഃ |

നാമൃഷ്യത് തസ്യ തദ് വീര്യം വീരമാനീ ദശാനനഃ || 21 ||

579

ഗൃഹീതോ ലീലയാ സ്ത്രീണാം

സമക്ഷം കൃതകിൽബിഷഃ |

മാഹിഷ്മത്യാം സന്നിരുദ്ധോ

മുക്തോ യേന കപിര്യഥാ || 22 ||

580

സ ഏകദാ തു മൃഗയാം വിചരൻ വിപിനേ വനേ |

യദൃച്ഛയാഽശ്രമപദം ജമദഗ്നേരുപാവിശത് || 23 ||

581

തസ്മൈ സ നരദേവായ മുനിർഹണമാഹരത് |

സസൈൻയാമാത്യവാഹായ ഹവിഷ്മത്യാ തപോധനഃ || 24 ||

582

സ വീരസ്ത്രത തദ് ദൃഷ്ട്വാ

ആത്മൈശ്വരയാതിശായനം |

തന്നാദ്രിയതാഗ്നിഹോത്ര്യാം

സാഭിലാഷഃ സ ഹൈഹയഃ || 25 ||

583

ഹവിർധാനീമൃഷേർദർപാൻ -

നരാൻ ഹർതുമചോദയത് |

തേ ച മാഹിഷ്മതീം നിന്യുഃ

സവത്സാം ക്രന്തീം ബലാത് || 26 ||

584

അഥ രാജനി നിർയാതേ

രാമ ആശ്രമ ആഗതഃ |

ശ്രുത്വാ തത് തസ്യ ദൗരാത്മ്യം

ചുക്രോധാഹിരിവാഹതഃ || 27 ||

585

ഘോരമായ പരശും സതുണ്ണം ചർമ കാർമുകം |

അൻവധാവത ദുർധർഷോ മൃഗേന്ദ്ര ഇവ യുമപം || 28 ||

586

തമാപതന്തം ഭൃഗുവർയമോജസാ

ധനുർധരം ബാണപരശ്വധായുധം |

ഐണേയചർമാംബരമർകധാമഭി -

ര്യുതം ജടാഭിർദദ്യശേ പുരീം വിശൻ || 29 ||

587

അചോദയദ്ധസ്തിരമാശ്വപത്തിഭി -

ർഗദാസിബാണർഷ്ടിശതഘ്നിശക്തിഭിഃ |

അക്ഷൗഹിണീഃ സപ്തദശാതിഭീഷണാ -

സ്താ രാമ ഏകോ ഭഗവാനസുദയത് || 30 ||

588

യതോ യതോഽസൗ പ്രഹരത്പരശ്വധോ

മനോഽനിലൗജാഃ പരചക്രസുദനഃ |

തതസ്തതശ്ചരിന്നഭുജോരുകന്ധരാ

നിപേതുരുർവ്യാം ഹതസ്മുതവാഹനാഃ || 31 ||

589

ദൃഷ്ട്വാ സ്വസൈന്യം രുധിരൗഘകർദമേ

രണാജിരേ രാമകുഠാരസായകൈഃ |

വിവൃക്തമചർമധ്വജചാപവിഗ്രഹം

നിപാതിതം ഹൈഹയ ആപതദ് രുഷാ || 32 ||

590

അഥാർജുനഃ പഞ്ചശതേഷു ബാഹുഭി -

ർധനുഃഷു ബാണാൻ യുഗപത് സ സന്ധേ |

രാമായ രാമോഽസ്ത്രഭൃതാം സമഗ്രണീ -

സ്താൻയേകധൻവേഷുഭിരാച്ഛിനത് സമം || 33 ||

591

പുനഃ സ്വഹസ്തൈരചലാൻ മൃധ്യേഽപ്രിപാ -

നൂത്ക്ഷിപ്യ വേഗാദഭിധാവതോ യുധി |

ഭുജാൻ കുഠാരേണ കഠോരനേമിനാ

ചിച്ഛേദ രാമഃ പ്രസഭം ത്വഹേരിവ || 34 ||

592

കൃത്തബാഹോഃ ശിരസ്തസ്യ ഗിരേഃ ശൃംഗമിവാഹരത് |

ഹതേ പിതരി തത്പുത്രാ അയുതം ദുദ്രുവുർഭയാത് || 35 ||

593

അഗ്നിഹോത്രീമുപാവർത്യ സവത്സാം പരവീരഹാ |

സമുപേത്യാശ്രമം പിത്രേ പരിക്ലിഷ്ടാം സമർപയത് || 36 ||

594

സ്വകർമ തത്കൃതം രാമഃ പിത്രേ ഭ്രാതൃഭ്യ ഏവ ച |

വർണയാമാസ തച്ഛൂത്വാ ജമദഗ്നിരഭാഷത || 37 ||

595

രാമ രാമ മഹാബാഹോ ഭവാൻ പാപമകാരഷീത് |

അവധീന്നരദേവം യത് സർവദേവമയം വൃഥാ || 38 ||

596

വയം ഹി ബ്രാഹ്മണാസ്താത ക്ഷമയാർഹണതാം ഗതാഃ |

യയാ ലോകഗുരുർദേവഃ പാരമേഷ്ഠ്യമഗാത് പദം || 39 ||

597

ക്ഷമയാ രോചതേ ലക്ഷ്മീർബ്രാഹ്മീ സൗരീ യഥാ പ്രഭാ |

ക്ഷമിണാമാശു ഭഗവാംസ്തുഷ്യതേ ഹരിരീശ്വരഃ || 40 ||

598

രാജേണാ മുർധാഭിഷിക്തസ്യ

വധോ ബ്രഹ്മവധാദ് ഗുരുഃ |

തീർഥസംസേവയാ ചാഹോ

ജഹ്യംഗാച്ഛുതചേതനഃ || 41 ||

599

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

നവമസ്കന്ധേ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ ഷോഡശോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

പിത്രോപശിക്ഷിതോ രാമസ്തഥേതി കുരുനന്ദന ।

സംവത്സരം തീർഥയാത്രാം ചരിത്വാഽശ്രമമാവ്രജത് ॥ 1 ॥

600

കദാചിദ് രേണുകാ യാതാ ഗംഗായാം പദ്മമാലിനം ।

ഗന്ധർവരാജം ക്രീഡന്തമപ്സരോഭിരപശ്യത ॥ 2 ॥

601

വിലോകയന്തീ ക്രീഡന്തമുദകാർഥം നദീം ഗതാ ।

ഹോമവേലാം ന സസ്മാര കിഞ്ചിച്ചിത്രരഥസ്പൃഹാ ॥ 3 ॥

602

കാലാത്യയം തം വിലോക്യ മൂനേഃ ശാപവിശങ്കിതാ ।

ആഗത്യ കലശം തസ്ഥൗ പുരോധായ കൃതാഞ്ജലിഃ ॥ 4 ॥

603

വൃദിച്ചാരം മുനിർജ്ഞാത്വാ

പത്യാഃ പ്രകുപിതോഽബ്രവീത് ।

ഘ്നന്തൈനാം പുത്രകാഃ പാപാ -

മിത്സുക്താസ്തേ ന ചക്രിരേ ॥ 5 ॥

604

രാമഃ സഞ്ചാദിതഃ പിത്രാ ഭ്രാതൃൻ മാത്രാ സഹാവധീത് ।

പ്രഭാവജ്ഞാ മൂനേഃ സമ്യക് സമാധേസ്തപസശ്ച സഃ ॥ 6 ॥

605

- വരേണച്ഛന്ദയാമാസ പ്രീതഃ സത്യവതീസുതഃ |
വഭ്രവ ഹതാനാം രാമോഽപി ജീവിതം ചാസ്മൃതിം വധേ || 7 || 606
- ഉത്തസ്ഥുസ്തേ കുശലിനോ നിദ്രാപായ ഇവാഞ്ജസാ |
പിതൂർവിദ്വാംസ്തപോവീര്യം രാമശ്ചക്രേ സുഹൃദ്യം || 8 || 607
- യേർജുനസ്യ സുതാ രാജൻ സ്മരന്തഃ സ്വപിതൂർവധം |
രാമവീര്യപരാഭൂതാ ലേഭിരേ ശർമ ന ക്വചിത് || 9 || 608
- ഏകദാസ്ത്രമതോ രാമേ സഭ്രാതരി വനം ഗതേ |
വൈരം സിസാധയിഷവോ ലബ്ധച്ഛിദ്രാ ഉപാഗമൻ || 10 || 609
- ദൃഷ്ട്വാഗ്യാഗാര ആസീനമാവേശിതധിയം മുനിം |
ഭഗവത്യുത്തമശ്ലോകേ ജഹ്നുസ്തേ പാപനിശ്ചയാഃ || 11 || 610
- യാച്യമാനാഃ കൃപണയാ രാമമാത്രാതിദാരുണാഃ |
പ്രസഹ്യ ശിര ഉത്കൃത്യ നിൻയുസ്തേ ക്ഷത്രബന്ധവഃ || 12 || 611
- രേണുകാ ദുഃഖശോകാർതാ നിഹ്നന്ത്യാത്മാനമാത്മനാ |
രാമ രാമേഹി താതേതി വിചുക്രോശോച്ചകൈഃ സതീ || 13 || 612
- തദുപശ്രുത്യ ദൂരസ്ഥോ ഹാ രാമേത്യാർതവത്സ്യനം |
ത്വരയാസ്ത്രമമാസാദ്യ ദദ്യുശേ പിതരം ഹതം || 14 || 613
- തദ് ദുഃഖരോഷാമർഷാർതി" -
സോകവേഗവിമോഹിതഃ |
ഹാ താത സാധോ ധർമിഷ്ഠ
ത്യക്ത്വാസ്മാൻ സ്വർഗതോ ഭവാൻ || 15 || 614
- വിലപ്തപ്യവം പിതൂർദേഹം നിധായ ഭ്രാതൃഷു സ്വയം |
പ്രഗൃഹ്യ പരശും രാമഃ ക്ഷത്രാന്തായ മനോ ദധേ || 16 || 615

- ഗത്വാ മാഹിഷ്മതീം രാമോ ബ്രഹ്മഘ്നവിഹതശ്രിയം |
തേഷാം സ ശീർഷഭീ രാജൻ മധ്യേ ചക്രേ മഹാഗിരിം || 17 || 616
- തദ്രക്തേന നദീം ഘോരാമബ്രഹ്മൺയഭയാവഹാം |
ഹേതും കൃത്വാ പിതൃവധം ക്ഷത്രേമംഗലകാരിണി || 18 || 617
- ത്രിഃസപ്തകൃത്യഃ പൃഥിവീം കൃത്വാ നിഃക്ഷത്രിയാം പ്രഭുഃ |
സമന്തപഞ്ചകേ ചക്രേ ശോണിതോദാൻ ഹദാൻ നൃപ || 19 || 618
- പിതൃഃ കായേന സന്ധായ ശിര ആദായ ബർഹിഷി |
സർവദേവമയം ദേവമാത്മാനമയജൻമഖൈഃ || 20 || 619
- ദദൗ പ്രാചീം ദിശം ഹോത്രേ ബ്രഹ്മണേ ദക്ഷിണാം ദിശം |
അധ്യർയവേ പ്രതീചീം വൈ ഉദ്ഗാത്രേ ഉത്തരാം ദിശം || 21 || 620
- അന്യേഭ്യോവാന്തരദിശഃ കശ്യപായ ച മധ്യതഃ |
ആർയാവർതമുപദ്രഷ്ട്രേ സദസ്യേഭ്യസ്തതഃ പരം || 22 || 621
- തതശ്ചാവഭൃഥസ്നാനവിധൂതാശേഷകിൽബിഷഃ |
സരസ്വത്യാം ബ്രഹ്മനദ്യാം രേജേ വ്യഭ്ര ഇവാംശുമാൻ || 23 || 622
- സ്വദേഹം ജമദഗ്നിസ്തു ലബ്ധ്വാ സംജ്ഞാനലക്ഷണം |
ഋഷീണാം മണ്ഡലേ സോഭ്യത് സപ്തമോ രാമപൂജിതഃ || 24 || 623
- ജാമദഗ്ന്യാപി ഭഗവാൻ രാമഃ കമലലോചനഃ |
ആഗാമിന്യന്തരേ രാജൻ വർതയിഷ്യതി വൈ ബൃഹത് || 25 || 624
- ആസ്തേദ്യാപി മഹേന്ദ്രാദ്രൗ ന്യസ്തദണ്ഡഃ പ്രശാന്തധീഃ |
ഉപഗീയമാനചരിതഃ സിദ്ധഗന്ധർവചാരണൈഃ || 26 || 625
- ഏവം ഭൃഗുഷു വിശ്വാത്മാ ഭഗവാൻ ഹരിരീശ്വരഃ |
അവതീർയ പരം ഭാരം ഭുവോഹൻ ബഹുശോ നൃപാൻ || 27 || 626

- ഗായേരഭ്യുന്മഹാതേജാഃ സമിദ്ധ ഇവ പാവകഃ |
തപസാ ക്ഷാത്രമുത്സൃജ്യ യോ ലേഭേ ബ്രഹ്മവർചസം || 28 || 627
- വിശ്വാമിത്രസ്യ ചൈവാസൻ പുത്രാ ഏകശതം നൃപ |
മധ്യമസ്തു മധുച്ഛന്ദാ മധുച്ഛന്ദസ ഏവ തേ || 29 || 628
- പുത്രം കൃത്വാ ശൂനഃശേപം ദേവരാതം ച ഭാർഗവം |
ആജീഗർതം സുതാനാഹ ജ്യേഷ്ഠ ഏഷ പ്രകൽപ്യതാം || 30 || 629
- യോ വൈ ഹരിശ്ചന്ദ്രമവേ
വിക്രീതഃ പുരുഷഃ പശുഃ |
സ്തുത്വാ ദേവാൻ പ്രജേഷാദീൻ
മുമുചേ പാശബന്ധനാത് || 31 || 630
- യോ രാതോ ദേവയജനേ ദേവൈർഗാധിഷു താപസഃ |
ദേവരാത ഇതി ഖ്യാതഃ ശൂനഃശേപഃ സ ഭാർഗവഃ || 32 || 631
- യേ മധുച്ഛന്ദസോ ജ്യേഷ്ഠാഃ കുശലം മേനിരേ ന തത് |
അശപത് താൻമുനിഃ ക്രുദ്ധോ ഘ്നേഷ്ഠ ഭവത ദുർജനാഃ || 33 || 632
- സ ഹോവാച മധുച്ഛന്ദാഃ
സാർധം പഞ്ചാശതാ തതഃ |
യന്നോ ഭവാൻ സഞ്ജാനീതേ
തസ്മിംസ്തിഷ്ഠാമഹേ വയം || 34 || 633
- ജ്യേഷ്ഠം മന്ത്രദ്യുശം ചക്രസ്ത്വാമൻവഞ്ചോ വയം സ്മ ഹി |
വിശ്വാമിത്രഃ സുതാനാഹ വീരവന്തോ ഭവിഷ്യഥ |
യേ മാനം മേന്യുഗൃഹ്ണന്തോ വീരവന്തമകർത മാം || 35 || 634
- ഏഷ വഃ കുശികാ വീരോ ദേവരാതസ്തമൻവിത |
അന്യേ ചാഷ്ടകഹാരീതജയക്രതുമദാദയഃ || 36 || 635

ഏവം കൗശികഗോത്രം തു വിശ്വാമിത്രൈഃ പൃഥഗ്വിധം |
പ്രവരാന്തരമാപന്നം തദ്ധി ചൈവം പ്രകൽപിതം || 37 ||

636

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ ഷോഡശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ സപ്തദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

യഃ പുരുരവസഃ പുത്ര ആയുസ്തന്യാഭവൻ സുതാഃ |

നഹുഷഃ ക്ഷത്രവൃദ്ധശ്ച രജീ രംഭശ്ച വീര്യവാൻ || 1 ||

637

അനേനാ ഇതി രാജേന്ദ്ര ശൃണു ക്ഷത്രവൃദ്ധോഽനവയം |

ക്ഷത്രവൃദ്ധസുതന്യാസൻ സുഹോത്രന്യാത്മജാസ്ത്രയഃ || 2 ||

638

കാശ്യഃ കുശോ ഗൃത്സമദ ഇതി ഗൃത്സമദാദഭുത് |

ശൂനകഃ ശൗനകോ യസ്യ ബഹുചപ്രവരോ മുനിഃ || 3 ||

639

കാശ്യസ്യ കാശിസ്തത്പുത്രോ രാഷ്ട്രോ ദീർഘതമഃപിതാ |

ധൻവന്തരിർദൈർഘ്യതമ ആയുർവേദപ്രവർതകഃ || 4 ||

640

യജ്ഞഭുഗ് വാസുദേവാംശഃ സ്മൃതമാത്രാർത്ഥിനാശനഃ |

തത്പുത്രഃ കേതുമാനസ്യ ജജ്ഞേ ഭീമരഥസ്തതഃ || 5 ||

641

ദിവോദാസോ ദൃമാംസ്തസ്മാത് പ്രതർദന ഇതി സ്മൃതഃ |

സ ഏവ ശത്രുജിദ് വത്സ ഋതധ്വജ ഇതീരിതഃ |

തഥാ കുവലയാശ്വേതി പ്രോക്തോഽലർകാദയസ്തതഃ || 6 ||

642

ഷഷ്ടിവർഷസഹസ്രാണി ഷഷ്ടിവർഷശതാനി ച |

നാലർകാദപരോ രാജൻ മേദിനീം ബുഭുജേ യുവാ || 7 ||

643

- അലർകാത് സന്തതിസ്തസ്മാത് സുനീമോഽഥ സുകേതനഃ |
ധർമകേതുഃ സുതസ്തസ്മാത് സത്യകേതുരജായത || 8 || 644
- ധൃഷ്ടകേതുഃ സുതസ്തസ്മാത് സുകുമാരഃ ക്ഷിതീശ്വരഃ |
വീതിഹോത്രസ്യ ഭർഗോഽതോ ഭാർഗഭൂമിരഭൂന്നൃപഃ || 9 || 645
- ഇതീമേ കാശയോ ഭൂപാഃ ക്ഷത്രവൃദ്ധാൻവയായിനഃ |
രംഭസ്യ രഭസഃ പുത്രോ ഗംഭീരശ്ചാക്രിയസ്തതഃ || 10 || 646
- തസ്യ ക്ഷേത്രേ ബ്രഹ്മ ജജ്ഞേ ശൃണു വംശമനേനസഃ |
ശുദ്ധസ്തതഃ ശുചിസ്തസ്മാത് ത്രികകുദ് ധർമസാരമിഃ || 11 || 647
- തതഃ ശാന്തരയോ ജജ്ഞേ കൃതകൃത്യഃ സ ആത്മവാൻ |
രജ്ജഃ പഞ്ചശതാൻയാസൻ പുത്രാണാമമിതൗജസാം || 12 || 648
- ദേവൈരഭ്യർഥിതോ ദൈത്യാൻ ഹത്യേന്ദ്രായാദദാദ് ദിവം |
ഇന്ദ്രസ്തസ്മൈ പുനർദത്ത്വാ ഗൃഹീത്വാ ചരണൗ രജ്ജഃ || 13 || 649
- ആത്മാനമർപയാമാസ പ്രഹ്ലാദാഭ്യരിശങ്കിതഃ |
പിതർയുപരതേ പുത്രോ യാചമാനായ നോ ദദുഃ || 14 || 650
- ത്രിവിഷ്ടപം മഹേന്ദ്രായ യജ്ഞഭാഗാൻ സമാദദുഃ |
ഗുരുണാ ഹൂയമാന്വേഗൗ ബലഭിത് തനയാൻ രജ്ജഃ || 15 || 651
- അവധീദ് ഭ്രംശിതാൻ മാർഗാൻ -
ന കശ്ചിദവശേഷിതഃ |
കുശാത് പ്രതിഃ ക്ഷാത്രവൃദ്ധാത്
സഞ്ജയസ്തത്സുതോ ജയഃ || 16 || 652
- തതഃ കൃതഃ കൃതസ്യാപി ജജ്ഞേ ഹർയവനോ നൃപഃ |
സഹദേവസ്തതോ ഹീനോ ജയസേനസ്തു തത്സുതഃ || 17 || 653

സങ്കൃതിസ്തസ്യ ച ജയഃ ക്ഷത്രധർമ്മാ മഹാരഥഃ |

ക്ഷത്രവൃദ്ധാൻവയാ ഭൂപാഃ ശൃണു വംശം ച നാഹുഷാത് || 18 ||

654

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ ചന്ദ്രവംശാനുവർണനേ സപ്തദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

യതിർയയാതിഃ സംയാതിരായതിർവിയതിഃ കൃതിഃ ।

ഷഡിമേ നഹുഷസ്യാസന്നിന്ദിയാണീവ ദേഹിനഃ ॥ 1 ॥

655

രാജ്യം നൈച്ഛദ് യതിഃ പിത്രാ ദത്തം തത്പരിണാമവിത് ।

യത്ര പ്രവിഷ്ടഃ പുരുഷ ആത്മാനം നാവബുധ്യതേ ॥ 2 ॥

656

പിതരി ഭൂശിതേ സ്ഥാനാദിന്ദ്രാൺയാ ധർഷണാദ് ദ്വിജൈഃ ।

പ്രാപിത്യേജഗരത്വം വൈ യയാതിരഭവന്യപഃ ॥ 3 ॥

657

ചതസൃഷ്യാദിശദ് ദിക്ഷു ഭ്രാതൃൻ ഭ്രാതാ യവീയസഃ ।

കൃതദാരോ ജുഗോപോർവീം കാവ്യസ്യ വൃഷപർവണഃ ॥ 4 ॥

658

രാജോവാച

ബ്രഹ്മർഷിർഭഗവാൻ കാവ്യഃ ക്ഷത്രബന്ധുശ്ച നാഹുഷഃ ।

രാജൻയവിപ്രയോഃ കസ്മാദ് വിവാഹഃ പ്രതിലോമകഃ ॥ 5 ॥

659

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏകദാ ദാനവേന്ദ്രസ്യ ശർമിഷ്ഠാ നാമ കന്യകാ ।

സഖീസഹസ്രസംയുക്താ ഗുരുപുത്രോ ച ഭാമിനീ ॥ 6 ॥

660

ദേവയാന്തയാ പുരോദ്യാനേ പുഷ്പിതദ്രുമസങ്കുലേ |
വ്യചരത് കലഗീതാലിനലിനീപുലിന്യേബലാ || 7 || 661

താ ജലാശയമാസാദ്യ കന്തയാഃ കമലലോചനാഃ |
തീരേ ന്തയസ്യ ദുകൂലാനി വിജഹ്രുഃ സിഞ്ചതീർഥിമഃ || 8 || 662

വീക്ഷ്യ വ്രജന്തം ഗിരിശം
സഹ ദേവ്യാ വൃഷസ്ഥിതം |
സഹസോത്തീര്യ വാസാംസി
പര്യധുർവീഡിതാഃ സ്ത്രിയഃ || 9 || 663

ശർമിഷ്ഠാജാനതീ വാസോ ഗുരുപുത്രാഃ സമവ്യയത് |
സ്ത്രീയം മത്വാ പ്രകുപിതാ ദേവയാനീദമബ്രവീത് || 10 || 664

അഹോ നിരീക്ഷ്യതാമസ്യ ദാസ്യാഃ കർമ്മ ഹ്യസാന്വതം |
അസ്ഥിഭാർയം ധൃതവതീ ശൂനീവ ഹവിരധ്യരേ || 11 || 665

യൈരിദം തപസാ സൃഷ്ടം മുഖം പുംസഃ പരസ്യ യേ |
ധാർയതേ യൈരിഹ ജ്യോതിഃ ശിവഃ പന്നാശ്ച ദർശിതഃ || 12 || 666

യാൻ വന്ദന്ത്യപതിഷ്ഠന്തേ ലോകനാമാഃ സുരേശ്വരാഃ |
ഭഗവാനപി വിശ്വാത്മാ പാവനഃ ശ്രീനികേതനഃ || 13 || 667

വയം തത്രാപി ഭൃഗവഃ ശിഷ്യോഽസ്യ നഃ പിതാസുരഃ |
അസ്ഥിഭാർയം ധൃതവതീ ശുഭ്രോ വേദമിവാസതീ || 14 || 668

ഏവം ശപന്തീം ശർമിഷ്ഠാ ഗുരുപുത്രീമഭാഷത |
രൂഷാ ശ്വസന്ത്യരംഗീവ ധർഷിതാ ദഷ്ടദച്ഛദാ || 15 || 669

ആത്മവൃത്തമവിജ്ഞായ
കത്ഥസേ ബഹു ഭിക്ഷുകി |

കിം ന പ്രതീക്ഷസ്യേസ്മാകം

ഗൃഹാൻ ബലിഭുജോ യഥാ || 16 ||

670

ഏവംവിധൈഃ സുപരുഷൈഃ

ക്ഷിപ്ത്വാഽ്ചാർയസുതാം സതീം |

ശർമിഷ്ഠാ പ്രാക്ഷിപത് കൂപേ

വാസ ആദായ മന്യുനാ || 17 ||

671

തസ്യാം ഗതായാം സ്വഗൃഹം യയാതിർമൃഗയാം ചരൻ |

പ്രാപ്തോ യദൃച്ഛയാ കൂപേ ജലാർഥീ താം ദദർശ ഹ || 18 ||

672

ദത്ത്വാ സ്വമുത്തരം വാസന്തസ്യേ രാജാ വിവാസസേ |

ഗൃഹീത്വാ പാണിനാ പാണിമുജ്ജഹാര ദയാപരഃ || 19 ||

673

തം വീരമാഹൗശനസീ പ്രേമനിർഭരയാ ഗിരാ |

രാജംസ്ത്വയാ ഗൃഹീതോ മേ പാണിഃ പരപുരഞ്ജയ || 20 ||

674

ഹസ്തഗ്രാഹോഽപരോ മാ ഭൂദ് ഗൃഹീതായാസ്ത്വയാ ഹി മേ |

ഏഷ ഈശകൃതോ വീര സംബന്ധോ നൗ ന പൗരുഷഃ |

യദിദം കൂപലഗായാ ഭവതോ ദർശനം മമ || 21 ||

675

ന ബ്രാഹ്മണോ മേ ഭവിതാ ഹസ്തഗ്രാഹോ മഹാഭുജ |

കചസ്യ ബാർഹസ്പത്യസ്യ ശാപാദ് യമശപം പുരാ || 22 ||

676

യയാതിരനഭിപ്രേതം ദൈവോപഹൃതമാത്മനഃ |

മനസ്തു തദ്ഗതം ബുദ്ധ്യാ പ്രതിജഗ്രാഹ തദ്വചഃ || 23 ||

677

ഗതേ രാജനി സാ വീരേ തത്ര സ്മ രുദതീ പിതൂഃ |

ന്യവേദയത് തതഃ സർവമുക്തം ശർമിഷ്ഠയാ കൃതം || 24 ||

678

ദുർമനാ ഭഗവാൻ കാവുഃ

പൗരോഹിത്യം വിഗർഹയൻ |

സ്തുവൻ വൃത്തിം ച കാപോതീം

ദുഹിത്രാ സ യയൗ പുരാത് || 25 ||

679

വൃഷപർവാ തമാജ്ഞായ പ്രത്യനീകവിവക്ഷിതം |

ഗുരും പ്രസാദയൻ മുർധ്നാ പാദയോഃ പതിതഃ പഥി || 26 ||

680

ക്ഷണാർധമന്യൂർഭഗവാൻ

ശിഷ്യം വ്യാചഷ്ട ഭാർഗവഃ |

കാമോഽസ്യഃ ക്രിയതാം രാജൻ

നൈനാം തൃക്തുമിഹോത്സഹേ || 27 ||

681

തഥേത്യവസ്ഥിതേ പ്രാഹ ദേവയാനീ മനോഗതം |

പിത്രാ ദത്താ യതോ യാസ്യേ സാനുഗാ യാതു മാമനു || 28 ||

682

സ്വാനാം തത്സങ്കടം വീക്ഷ്യ തദർഥസ്യ ച ഗൗരവം |

ദേവയാനീം പര്യചരത് സ്ത്രീസഹസ്രേണ ദാസവത് || 29 ||

683

നാഹുഷായ സുതാം ദത്ത്വാ സഹ ശർമിഷ്ഠയോശനാ |

തമാഹ രാജംശർമിഷ്ഠാമാധാസ്തൽപേ ന കർഹിച്ചിത് || 30 ||

684

വിലോക്യൗശനസീം രാജംശർമിഷ്ഠാ സപ്രജാം ക്വചിത് |

തഥേവ വഭ്രേവ രഹസി സഖ്യാഃ പതിമൃതൗ സതീ || 31 ||

685

രാജപുത്രാർഥിതോഽപത്യേ ധർമം ചാവേക്ഷ്യ ധർമവിത് |

സ്ഥരംശുക്രവചഃ കാലേ ദിഷ്ടമേവാഭ്യപദ്യത || 32 ||

686

യദും ച തുർവസും ചൈവ ദേവയാനീ വൃജായത |

ദുഹ്യും ചാനും ച പൂരും ച ശർമിഷ്ഠാ വാർഷപർവണീ || 33 ||

687

- ഗർഭസംഭവമാസുർയാ ഭർതൂർവിജ്ഞായ മാനിനീ |
ദേവയാനീ പിതൂർഗേഹം യയൗ ക്രോധവിമൂർച്ഛിതാ || 34 || 688
- പ്രിയാമനുഗതഃ കാമീ വചോഭിരുപമന്ത്രയൻ |
ന പ്രസാദയിതും ശേകേ പാദസംവാഹനാദിഭിഃ || 35 || 689
- ശുക്രസ്തമാഹ കുപിതഃ സ്ത്രീകാമാനുതപൂരുഷ |
ത്വാം ജരാ വിശതാം മന്ദ വിരൂപകരണീ നൃണാം || 36 || 690
- യയാതിരുവാച
അത്യുപ്തോസ്സ്മദ്യ കാമാനാം ബ്രഹ്മൻ ദുഹിതരി സ്ഥ തേ |
വ്യത്യസ്യതാം യഥാകാമം വയസാ യോഭിധാസ്യതി || 37 || 691
- ഇതി ലബ്ധവ്യവസ്ഥാനഃ പുത്രം ജ്യേഷ്ഠമവോചത |
യദോ താത പ്രതീച്ഛമാം ജരാം ദേഹി നിജം വയഃ || 38 || 692
- മാതാമഹകൃതാം വത്സ ന ത്യുപ്തോ വിഷയേഷ്ചഹം |
വയസാ ഭവദീയേന രംസ്യേ കതിപയാഃ സമാഃ || 39 || 693
- യദുരുവാച
നോത്സഹേ ജരസാ സ്ഥാതു -
മന്തരാ പ്രാപ്തയാ തവ |
അവിദിത്വാ സുഖം ഗ്രാമ്യം
വൈത്യുഷ്ണ്യം നൈതി പൂരുഷഃ || 40 || 694
- തൂർവസുശ്ചോദിതഃ പിത്രോ ദ്രുഹ്യശ്ചാനുശ്ച ഭാരത |
പ്രത്യാചഖ്യുരധർമ്മജ്ഞാ ഹ്യനിത്യേ നിത്യബുദ്ധയഃ || 41 || 695
- അപൃച്ഛത് തനയം പൂരും വയസോനം ഗുണാധികം |
ന ത്വമഗ്രജവദ് വത്സ മാം പ്രത്യാഖ്യാതുമർഹസി || 42 || 696

പുരുരുവാച

കോ നു ലോകേ മനുഷ്യേന്ദ്ര പിതൃരാത്മകൃതഃ പുമാൻ |
പ്രതികർതും ക്ഷമോ യസ്യ പ്രസാദാദ് വിനതേ പരം || 43 || 697

ഉത്തമശ്ചിന്തിതം കുർയാത് പ്രേക്ഷതകാരി തു മധ്യമഃ |
അധമോശ്രദ്ധയാ കുർയാദകർതോച്ചരിതം പിതൃഃ || 44 || 698

ഇതി പ്രമുദിതഃ പുരുഃ പ്രത്യഗൃഹ്ണാജ്ജരാം പിതൃഃ |
സോഽപി തദ്യയസാ കാമാൻ യഥാവജ്ജുജുഷേ നൃപ || 45 || 699

സപ്തദ്വീപപതിഃ സമൃക് പിതൃവത് പാലയൻ പ്രജാഃ |
യഥോപജോഷം വിഷയാഞ്ജുജുഷേവ്യാഹതേന്ദ്രിയഃ || 46 || 700

ദേവയാൻയപ്യനുദിനം മനോവാഗ്ദേഹവസ്തുഭിഃ |
പ്രേയസഃ പരമാം പ്രീതിമുവാഹ പ്രേയസീ രഹഃ || 47 || 701

അയജദ് യജ്ഞപുരുഷം ക്രതുഭിർഭൂരിദക്ഷിണൈഃ |
സർവദേവമയം ദേവം സർവവേദമയം ഹരിം || 48 || 702

യസ്മിന്നിദം വിരചിതം വ്യാമനീവ ജലദാവലിഃ |
നാനേവ ഭാതി നാഭാതി സ്വപ്നമായാമനോരമഃ || 49 || 703

തഥേവ ഹൃദി വിന്യസ്യ വാസുദേവം ഗുഹാശയം |
നാരായണമണീയാംസം നിരാശീരയജത് പ്രഭും || 50 || 704

ഏവം വർഷസഹസ്രാണി മനഃഷഷ്ഠൈർമനുസുഖം |
വിദധാനോഽപി നാത്യപ്യത് സാർവഭൗമഃ കദിന്ദ്രിയൈഃ || 51 || 705

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ ഏകോനവിംശോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

സ ഇത്ഥമാചരൻ കാമാൻ സ്ത്രൈണോഽപഹവമാത്മനഃ |
ബുദ്ധ്യാ പ്രിയായൈ നിർവിണ്ണോ ഗാമാമേതാമഗായത || 1 ||

706

ശൃണു ഭാർഗവ്യമൂം ഗാമാം മദ്വിധാചരിതാം ഭൂവി |
ധീരാ യസ്യാനുശോചന്തി വനേ ഗ്രാമനിവാസിനഃ || 2 ||

707

ബസ്ത ഏകോ വനേ കശ്ചിദ് വിചിൻവൻ പ്രിയമാത്മനഃ |
ദദർശ കൂപേ പതിതാം സ്വകർമവശഗാമജാം || 3 ||

708

തസ്യാ ഉദ്ധരണോപായം ബസ്തഃ കാമീ വിചിന്തയൻ |
വ്യധത്ത തീർഥമുദ്ധൃത്യ വിഷാണാഗ്രേണ രോധസീ || 4 ||

709

സോത്തീർയ കൂപാത് സുശ്രോണീ തമേവ ചകമേ കില |
തയാ വൃതം സമുദ്ദീക്ഷ്യ ബഹ്വ്യാജാഃ കാന്തകാമിനീഃ || 5 ||

710

പീവാനം ശ്മശ്രുലം പ്രേഷ്ഠം മീഡ്യാംസം യാദകോവിദം |
സ ഏകോഽജവൃഷസ്താസാം ബഹ്വീനാം രതിവർധനഃ |
രേമേ കാമഗ്രഹഗ്രസ്ത ആത്മാനം നാവബുധ്യത || 6 ||

711

തമേവ പ്രേഷ്ഠതമയാ രമമാണമജാൻയയാ |
വിലോക്യ കൂപസംവിഗ്നാ നാമൃഷ്യദ് ബസ്തകർമ തത് || 7 ||

712

- തം ദുർഹൃദം സുഹൃദ്രൂപം കാമിനം ക്ഷണസൗഹൃദം |
ഇന്ദ്രിയാരാമമുത്സൃജ്യ സ്വാമിനം ദുഃഖിതാ യയൗ || 8 || 713
- സോഽപി ചാനുഗതഃ സ്ത്രൈതേനഃ കൃപണസ്താം പ്രസാദിതും |
കുർവന്നിഡവിഡാകാരം നാശകുനോത് പഥി സന്ധിതും || 9 || 714
- തസ്യാസ്തത്ര ദ്വിജഃ കശ്ചിദജാസ്യാമൃച്ഛിനദ് രുഷാ |
ലംബന്തം വൃഷണം ഭൂയഃ സന്ദധേർഭമായ യോഗവിത് || 10 || 715
- സംബദ്ധവൃഷണഃ സോഽപി ഹൃജയാ കൃപലബ്ധയാ |
കാലം ബഹുതിമം ഭദ്രേ കാമൈർനാദ്യാപി തുഷ്യതി || 11 || 716
- തഥാഹം കൃപണഃ സുഭൂ ഭവത്യാഃ പ്രേമയന്ത്രിതഃ |
ആത്മാനം നാഭിജാനാമി മോഹിതസ്തവ മായയാ || 12 || 717
- യത് പൃഥിവ്യാം വ്രീഹിയവം ഹിരണ്യം പശവഃ സ്ത്രിയഃ |
ന ദുഹൃന്തി മനഃപ്രീതിം പുംസഃ കാമഹതസ്യ തേ || 13 || 718
- ന ജാതു കാമഃ കാമാനാമുപഭോഗേന ശാമ്യതി |
ഹവിഷാ കൃഷ്ണവർത്തേവ ഭൂയ ഏവാഭിവർധതേ || 14 || 719
- യദാ ന കുരുതേ ഭാവം സർവഭൂതേഷ്ചമംഗലം |
സമദൃഷ്ടേന്തദാ പുംസഃ സർവാഃ സുഖമയാ ദിശഃ || 15 || 720
- യാ ദുസ്ത്യജാ ദുർമതിഭിർ -
ജീര്യതോ യാ ന ജീര്യതേ |
താം തൃഷ്ണാം ദുഃഖനിവഹാം
ശർമകാമോ ദ്രുതം തൃജേത് || 16 || 721
- മാത്രാ സ്വസ്രാ ദുഹിത്രാ വാ നാവിവിക്താസനോ ഭവേത് |
ബലവാനിന്ദ്രിയഗ്രാമോ വിദ്വാംസമപി കർഷതി || 17 || 722

- പൂർണം വർഷസഹസ്രം മേ വിഷയാൻ സേവതോഽസക്യത് |
തഥാപി ചാനുസവനം തൃഷ്ണാ തേഷുപജായതേ || 18 || 723
- തസ്മാദേതാമഹം തൃക്ത്വാ ബ്രഹ്മൺയാധായ മാനസം |
നിർദ്വന്ദ്വാ നിരഹങ്കാരശ്ചരിഷ്ടാമി മൃഗൈഃ സഹ || 19 || 724
- ദൃഷ്ടം ശ്രുതമസദ് ബുദ്ധ്യാ നാനുധ്വായേന്ന സംവിശേത് |
സംസൃതിം ചാത്മനാശം ച തത്ര വിദ്വാൻ സ ആത്മദൃക് || 20 || 725
- ഇത്യുക്ത്വാ നാഹുഷോ ജായാം തദീയം പൂരവേ വയഃ |
ദത്ത്വാ സ്വാം ജരസം തസ്മാദാദദേ വിഗതസ്പൃഹഃ || 21 || 726
- ദിശി ദക്ഷിണപൂർവസ്യാം ദ്രുഹ്യം ദക്ഷിണതോ യദും |
പ്രതീച്യം തുർവസും ചക്ര ഉദീച്യാമനുമീശ്വരം || 22 || 727
- ഭൂമണ്ഡലസ്യ സർവസ്യ പൂരുമർഹത്തമം വിശാം |
അഭിഷിച്യാഗ്രജാംസ്തസ്യ വശേ സ്ഥാപ്യ വനം യയൗ || 23 || 728
- ആസേവിതം വർഷപുഗാൻ ഷഡ്വർഗം വിഷയേഷു സഃ |
ക്ഷണേന മുമുചേ നീഡം ജാതപക്ഷ ഇവ ദ്വിജഃ || 24 || 729
- സ തത്ര നിർമുക്തസമസ്തസംഗ
ആത്മാനുഭൂത്യാ വിധുതത്രിലിംഗഃ |
പരേദ്മലേ ബ്രഹ്മണി വാസുദേവേ
ലേഭേ ഗതിം ഭാഗവതീം പ്രതീതഃ || 25 || 730
- ശ്രുത്വാ ഗാമാം ദേവയാനീ
മേനേ പ്രസ്തോഭമാത്മനഃ |
സ്ത്രീപുംസോഃ സ്നേഹവൈക്ലവ്യാത്
പരിഹാസമിവേരിതം || 26 || 731

സാ സന്നിവാസം സുഹൃദാം പ്രപായാമിവ ഗച്ഛതാം |
 വിജ്ഞായേശ്വരതന്ത്രാണാം മായാവിരചിതം പ്രഭോഃ || 27 || 732

സർവത്ര സംഗമുത്സൃജ്യ സ്വപ്നൗപമേന ഭാർഗവീ |
 കൃഷ്ണേ മനഃ സമാവേശ്യ വ്യധുനോൽലിംഗമാത്മനഃ || 28 || 733

നമസ്തുഭ്യം ഭഗവതേ വാസുദേവായ വേധസേ |
 സർവഭൂതാധിവാസായ ശാന്തായ ബൃഹതേ നമഃ || 29 || 734

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
 നവമസ്കന്ധ ഏകോനവിംശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ വിംശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

പൂരോർവംശം പ്രവക്ഷ്യാമി യത്ര ജാതോന്വി ഭാരത |
 യത്ര രാജർഷയോ വംശ്യാ ബ്രഹ്മവംശ്യാശ്ച ജ്ഞന്തിരേ || 1 || 735

ജനമേജയോ ഹൃദുത്പൂരോഃ പ്രചിൻവാംസ്തത്സുതസ്തതഃ |
 പ്രവീരോഽഥ നമസ്കൂർവൈ തസ്മാച്ഛാരൂപഭോജഭവത് || 2 || 736

തസ്യ സുദുരഭുത് പുത്രസ്തസ്മാദ് ബഹുഗവസ്തതഃ |
 സംയാതിസ്തസ്യാഹംയാതീ രൗദ്രാശ്വസ്തത്സുതഃ സ്മൃതഃ || 3 || 737

ഋതേയുസ്തസ്യ കുകേഷയുഃ സ്ഥണ്ഡിലേയുഃ കൃതേയുകഃ |
 ജലേയുഃ സന്തതേയുശ്ച ധർമസത്യവ്രതേയവഃ || 4 || 738

ദശൈര്യോപ്സരസഃ പുത്രാ വനേയുശ്ചാവമഃ സ്മൃതഃ |
 ഘൃതാച്ഛാമിന്ദ്രിയാണീവ മുഖ്യസ്യ ജഗദാത്മനഃ || 5 || 739

ഋതേയോ രന്തിഭാരോഭുത് ത്രയസ്തസ്യാത്മജാ നൃപ |
 സുമതിർധ്രുവോഽപ്രതിരഥഃ കൺവോഽപ്രതിരമാത്മജഃ || 6 || 740

തസ്യ മേധാതിഥിസ്തസ്മാത് പ്രസ്കൺവാദ്യാ ദ്വിജാതയഃ |
 പുത്രോഭുത് സുമതേ ദൈരേദ്യോ ദുഷ്യന്തസ്തത്സുതോ മതഃ || 7 || 741

- ദുഷ്യന്തോ മൃഗയാം യാതഃ കൺവാശ്രമപദം ഗതഃ |
തത്രാസീനാം സ്വപ്രഭയാ മണ്ഡയന്തീം രമാമിവ || 8 || 742
- വിലോക്യ സദ്യോ മുമുഹേ ദേവമായാമിവ സ്ത്രിയം |
ബഭാഷേ താം വരാഭോഹാം ഭടൈഃ കതിപയൈർവൃതഃ || 9 || 743
- തദുൾശനപ്രമുദിതഃ സന്നിവൃത്തപരിശ്രമഃ |
പപ്രച്ഛ കാമസന്തപ്തഃ പ്രഹസന്തീശ്ശക്ഷണയാ ഗിരാ || 10 || 744
- കാ ത്വം കമലപത്രാക്ഷി കന്യാസി ഹൃദയംഗമേ |
കിം വാ ചികീർഷിതം ത്വത്ര ഭവത്യാ നിർജനേ വനേ || 11 || 745
- വൃക്തം രാജന്യതനയാം വേദ്യമൃഹം ത്വാം സുമധ്യമേ |
ന ഹി ചേതഃ പൗരവാണാമധർമ്മേ രമതേ ക്വചിത് || 12 || 746
- ശകുന്തലോവാച
വിശ്വാമിത്രാത്മജൈവാഹം തൃക്താ മേനകയാ വനേ |
വേദൈതദ്ഭഗവാൻ കൺവോ വീര കിം കരവാമ തേ || 13 || 747
- ആസ്യതാം ഹൃദവിന്ദാക്ഷ ഗൃഹ്യതാമർഹണം ച നഃ |
ഭുജ്യതാം സന്തി നീവാരാ ഉഷ്യതാം യദി രോചതേ || 14 || 748
- ദുഷ്യന്ത ഉവാച
ഉപപന്നമിദം സുഭൂ ജാതായാഃ കുശികാൻവയേ |
സ്വയം ഹി വൃണുതേ രാജ്ഞാം കന്യകാഃ സദൃശം വരം || 15 || 749
- ഓമിത്യുക്തേ യഥാധർമ്മമുപയേമേ ശകുന്തലാം |
ഗാന്ധർവവിധിനാ രാജാ ദേശകാലവിധാനവിത് || 16 || 750
- അമോഘവീര്യോ രാജർഷീർമഹിഷ്യാം വീരയമാദധേ |
ശ്ലോഭുതേ സ്വപുരം യാതഃ കാലേനാസൂത സാ സുതം || 17 || 751

- കൺവഃ കുമാരസ്യ വനേ ചക്രേ സമുചിതാഃ ക്രിയാഃ |
ബദ്ധ്വാ മൃഗേന്ദ്രാസ്തരസാ ക്രീഡതി സ്ഥ സ ബാലകഃ || 18 || 752
- തം ദുരത്യയവിക്രാന്തമാദായ പ്രമദോത്തമാ |
ഹരേരംശാംശസംഭൃതം ഭർതുരന്തികമാഗമത് || 19 || 753
- യദാ ന ജഗൃഹേ രാജാ ഭാർയാപുത്രാവനിന്ദിതൗ |
ശൃൺവതാം സർവഭൃതാനാം ഖേ വാഗാഹാശരീരിണീ || 20 || 754
- മാതാ ഭസ്ത്രാ പിതൃഃ പുത്രോ യേന ജാതഃ സ ഏവ സഃ |
ഭരന്വ പുത്രം ദുഷ്യന്ത മാവമംസ്ഥാഃ ശകുന്തലാം || 21 || 755
- രേതോധാഃ പുത്രോ നയതി നരദേവ യമക്ഷയാത് |
ത്വം ചാസ്യ ധാതാ ഗർഭസ്യ സത്യമാഹ ശകുന്തലാ || 22 || 756
- പിതർയുപരതേ സോഽപി ചക്രവർതീ മഹായശാഃ |
മഹിമാ ഗീയതേ തസ്യ ഹരേരംശഭുവോ ഭൂവി || 23 || 757
- ചക്രം ദക്ഷിണഹസ്തേന്ത്യ പദ്മകോശോന്ത്യ പാദയോഃ |
ഈജേ മഹാഭിഷേകേണ സോഽഭിഷിക്തോഽധിരാധ്വിഭുഃ || 24 || 758
- പഞ്ചപഞ്ചാശതാ മേധ്യൈർഗംഗായാമനു വാജിഭിഃ |
മാമതേയം പുരോധായ യമുനായാമനു പ്രഭുഃ || 25 || 759
- അഷ്ടസപ്തതിമേധ്യാശ്വാൻ ബബന്ധ പ്രദദദ് വസു |
ഭരതസ്യ ഹി ദൗഷ്യന്തേരഗ്നിഃ സാചീഗുണേ ചിതഃ |
സഹസ്രം ബദ്യശോ യസ്മിൻ ബ്രാഹ്മണാ ഗാ വിഭേജിരേ || 26 || 760
- ത്രയസ്ത്രിംശച്ഛതം ഹൃശ്വാൻ ബദ്ധ്വാ വിസ്ഥാപയൻ നൃപാൻ |
ദൗഷ്യന്തിരത്യഗാൻമായാം ദേവാനാം ഗുരുമായയൗ || 27 || 761

മൃഗാഽരുക്ലദതഃ കൃഷ്ണാൻ ഹിരണ്യേന പരീവൃതാൻ |
അദാത് കർമ്മണി മഷ്ണാരേ നിയുതാനി ചതുർദശ || 28 || 762

ഭരതസ്യ മഹത് കർമ്മ
ന പൂർവേ നാപരേ നൃപാഃ |
നൈവാപൂർന്നൈവ പ്രാപ്സ്യന്തി
ബാഹുഭ്യാം ത്രിദിവം യഥാ || 29 || 763

കിരാതഹുണാൻ യവനാ -
നന്ദ്രാൻ കങ്കാൻ ഖശാഽരകാൻ |
അബ്രഹ്മണ്യാൻ നൃപാംശ്ചാഹൻ
മേഘാൻ ദിഗ്വിജയേഖിലാൻ || 30 || 764

ജിത്വാ പുരാസുരാ ദേവാൻ യേ രസൗകാംസി ഭേജിരേ |
ദേവസ്ത്രിയോ രസാം നീതാഃ പ്രാണിഭിഃ പുനരാഹരത് || 31 || 765

സർവകാമാൻ ദുരുഹതുഃ പ്രജാനാം തസ്യ രോദസീ |
സമാസ്ത്രിണവസാഹസ്രീർദിക്ഷു ചക്രമവർതയത് || 32 || 766

സ സമ്രാഡ് ലോകപാലാവ്യമൈശ്വര്യമധിരാട് ശ്രിയം |
ചക്രം ചാസ്ഖലിതം പ്രാണാൻ മൃഷേത്യുപരരാമ ഹ || 33 || 767

തസ്യാസൻ നൃപ വൈദർഭ്യഃ പത്ത്യസ്തിസ്രഃ സുസമ്മതാഃ |
ജഹ്നുസ്ത്യാഗഭയാത്പുത്രാൻ നാനുരൂപാ ഇതീരിതേ || 34 || 768

തസ്യൈവം വിതഥേ വംശേ തദർഥം യജതഃ സുതം |
മരുത്സന്തോമേന മരുതോ ഭരദ്വാജമുപാദദുഃ || 35 || 769

അന്തർവത്യാം ഭ്രാതൃപത്യാം മൈമുനായ ബൃഹസ്പതിഃ |
പ്രവൃത്തോ വാരിതോ ഗർഭം ശപ്ത്വാ വീര്യമവാസൃജത് || 36 || 770

തം തൃക്തുകാമാം മമതാം ഭർതൃത്യാഗവിശങ്കിതാം |

നാമനിർവാചനം തസ്യ ശ്ലോകമേനം സുരാ ജഗുഃ || 37 ||

771

മുഖേ ഭര ദ്വാജമിമം ഭര ദ്വാജം ബൃഹസ്പതേ |

യാതൗ യദുക്ത്വാ പിതരൗ ഭരദ്വാജസ്തതസ്ത്വയം || 38 ||

772

ചോദ്യമാനാ സുരൈരേവം മത്വാ വിതഥമാത്മജം |

വ്യസൃജൻമരുതോബിഭ്രൻ ദത്തോഽയം വിതഥേന്ദ്രവയേ || 39 ||

773

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധേ വിംശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ ഏകവിംശോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

വിതഥസ്യ സുതോ മന്യുർബൃഹത്ക്ഷത്രോ ജയസ്തതഃ |
മഹാवीര്യോ നരോ ഗർഗഃ സങ്കൃതിസ്തു നരാത്മജഃ || 1 ||

774

ഗുരുശ്ച രന്തിദേവശ്ച സങ്കൃതേഃ പാണ്ഡുനന്ദന |
രന്തിദേവസ്യ ഹി യശ ഇഹാമുത്ര ച ഗീയതേ || 2 ||

775

വിയദ്വിത്തസ്യ ദദതോ ലബ്ധം ലബ്ധം ബുഭുക്ഷതഃ |
നിഷ്കിഞ്ചനസ്യ ധീരസ്യ സകുടുംബസ്യ സീദതഃ || 3 ||

776

വൃതീയുരഷ്ടചത്വാരിംശദഹാൻയപിബതഃ കില |
ഘൃതപായസസംയാവം തോയം പ്രാതരൂപസ്ഥിതം || 4 ||

777

കൃച്ഛപ്രാപ്തകുടുംബസ്യ ക്ഷുത്തുഡ്ഭ്യാം ജാതവേപഥോഃ |
അതിഥിർബ്രാഹ്മണഃ കാലേ ഭോക്തുകാമസ്യ ചാഗമത് || 5 ||

778

തസ്മൈ സംവൃഭജത് സോഽന്നമാദ്യത്യ ശ്രദ്ധയാൻവിതഃ |
ഹരിം സർവത്ര സമ്പശ്യൻ സ ഭുക്ത്വാ പ്രയയൗ ദ്വിജഃ || 6 ||

779

അഥാൻയോ ഭോക്ഷ്യമാണസ്യ വിഭക്തസ്യ മഹീപതേ |
വിഭക്തം വൃഭജത് തസ്മൈ വൃഷലായ ഹരിം സ്മരൻ || 7 ||

780

- യാതേ ശുഭ്രേ തമന്യോഽഗാദതിമിഃ ശ്വഭിരാവൃതഃ |
രാജൻ മേ ദീയതാമന്നം സഗണായ ബുഭുക്ഷതേ || 8 || 781
- സ ആദ്യത്യാവശിഷ്ടം യദ് ബഹുമാനപുരസ്കൃതം |
തച്ച ദത്താ നമശ്ചക്രേ ശ്വഭ്യഃ ശ്വപതയേ വിഭ്യഃ || 9 || 782
- പാനീയമാത്രമുച്ഛേഷം തച്ചൈകപരിതർപണം |
പാസ്യതഃ പുൽകന്യോഽഭ്യാഗാദപോ ദേഹ്യശുഭസ്യ മേ || 10 || 783
- തസ്യ താം കരുണാം വാചം നിശമ്യ വിപുലശ്രമാം |
കൃപയാ ഭൃശസന്തപ്ത ഇദമാഹാമൃതം വചഃ || 11 || 784
- ന കാമയേഹം ഗതിമീശ്വരാത് പരാ -
മഷ്ടർദ്ധിയുക്താമപുനർഭവം വാ |
ആർതിം പ്രപദ്യേഖിലദേഹഭാജാ -
മന്തഃസ്ഥിതോ യേന ഭവന്ത്യദുഃഖാഃ || 12 || 785
- ക്ഷുത്തുദ്ശ്രമോ ഗാത്രപരിശ്രമശ്ച
ദൈന്യം ക്ലമഃ ശോകവിഷാദമോഹാഃ |
സർവേ നിവൃത്താഃ കൃപണസ്യ ജന്തോ -
ർജിജീവിഷോർജീവജലാർപണാൻമേ || 13 || 786
- ഇതി പ്രഭാഷ്യ പാനീയം മ്രിയമാണഃ പിപാസയാ |
പുൽകന്യാദാദാഭീരോ നിസർഗകരുണോ നൃപഃ || 14 || 787
- തസ്യ ത്രിഭുവനാധീശാഃ ഫലദാഃ ഫലമിച്ഛതാം |
ആത്മാനം ദർശയാഞ്ചക്രൂർമായാ വിഷ്ണുവിനിർമിതാഃ || 15 || 788
- സ വൈ തേഭ്യോ നമസ്കൃത്യ നിഃസംഗോ വിഗതസ്സ്പൃഹഃ |
വാസുദേവേ ഭഗവതി ഭക്ത്യാ ചക്രേ മനഃ പരം || 16 || 789

- ഈശ്വരാലംബനം ചിത്തം കുർവതോനന്യരാധസഃ |
 മായാ ഗുണമയീ രാജൻ സ്വപ്നവത് പ്രത്യലീയത || 17 || 790
- തത്പ്രസംഗാനുഭാവേന രന്തിദേവാനുവർതിനഃ |
 അഭവൻ യോഗിനഃ സർവേ നാരായണപരായണാഃ || 18 || 791
- ഗർഭാച്ഛിനിസ്തതോ ഗാർഗ്യഃ ക്ഷത്രാദ് ബ്രഹ്മ ഹ്യവർത്തത |
 ദുരിതക്ഷയോ മഹാവീരയാത് തസ്യ ത്രയാരുണിഃ കവിഃ || 19 || 792
- പുഷ്കരാരുണിരിത്യത്ര യേ ബ്രാഹ്മണഗതിം ഗതാഃ |
 ബൃഹത്ക്ഷത്രസ്യ പുത്രോഭൂദ്ധസ്തീ യദ്ധസ്തിനാപുരം || 20 || 793
- അജമീഡോ ദ്വിമീഡശ്ച പുരുമീഡശ്ച ഹസ്തിനഃ |
 അജമീഡസ്യ വംശ്യാഃ സ്യുഃ പ്രിയമേധാദയോ ദ്വിജാഃ || 21 || 794
- അജമീഡാദ് ബൃഹദിഷുസ്തസ്യ പുത്രോ ബൃഹദ്ധനുഃ |
 ബൃഹത്കായസ്തതസ്തസ്യ പുത്ര ആസീജജയദ്രഥഃ || 22 || 795
- തത്സുതോ വിശദസ്തസ്യ സേനജിത് സമജായത |
 രൂപിരാശ്വോ ദൃഢഹനൂഃ കാശ്വോ വത്സശ്ച തത്സുതാഃ || 23 || 796
- രൂപിരാശ്വസുതഃ പാരഃ പൃഥുസേനസ്തദാത്മജഃ |
 പാരസ്യ തനയോ നീപസ്തസ്യ പുത്രശതം ത്വഭൂത് || 24 || 797
- സ കൃത്യാം ശുകകന്യായാം
 ബ്രഹ്മദത്തമജീജനത് |
 സ യോഗീ ഗവി ഭാർയായാം
 വിഷ്വകുസേനമധാത് സുതം || 25 || 798
- ജൈഗീഷവ്യാപദേശേന
 യോഗതന്ത്രം ചകാര ഹ |

ഉദക്സ്വനസ്തതസ്തസ്മാദ്

ഭൽലാദോ ബാർഹദീഷവാഃ || 26 ||

799

യവീനരോ ദ്വിമീഡസ്യ കൃതിമാംസ്തത്സുതഃ സ്ഥൂതഃ |

നാമ്നാ സത്യധൃതിര്യസ്യ ദൃഢനേമിഃ സുപാർശ്വകൃത് || 27 ||

800

സുപാർശ്വാത് സുമതിസ്തസ്യ

പുത്രഃ സന്നതിമാംസ്തതഃ |

കൃതിർഹിരൺയനാഭാദ് യോ

യോഗം പ്രാപ്യ ജഗൗ സ്ഥ ഷദ് || 28 ||

801

സംഹിതാഃ പ്രാച്യസാമ്നാം വൈ നീപോ ഹ്യുഗ്രായുധസ്തതഃ |

തസ്യ ക്ഷേമ്യഃ സുവീരോഽഥ സുവീരസ്യ രിപുഞ്ജയഃ || 29 ||

802

തതോ ബഹുരഥോ നാമ പുരുമീഡോഽപ്രജോഽഭവത് |

നലിന്യാമജമീഡസ്യ നീലഃ ശാന്തിഃ സുതസ്തതഃ || 30 ||

803

ശാന്തഃ സുശാന്തിസ്തത്പുത്രഃ

പുരുജോഽർകസ്തതോഽഭവത് |

ഭർത്വാശ്വസ്തനയസ്തസ്യ

പഞ്ചാസൻമുദ്ഗലാദയഃ || 31 ||

804

യവീനരോ ബൃഹദീഷുഃ കാമ്പിൽയഃ സഞ്ജയഃ സുതാഃ |

ഭർത്വാശ്വഃ പ്രാഹ പുത്രോ മേ പഞ്ചാനാം രക്ഷണായ ഹി || 32 ||

805

വിഷയാണാമലമിമേ

ഇതി പഞ്ചാലസംജ്ഞിതാഃ |

മുദ്ഗലാദ് ബ്രഹ്മ നിർവൃത്തം

ഗോത്രം മൗദ്ഗൽയസംജ്ഞിതം || 33 ||

806

മിഥുനം മുദ്ഗലാദ് ഭാർമ്യാദ് ദിവോദാസഃ പുമാനഭൂത് |
അഹൽയാ കന്യകാ യന്യാം ശതാനന്ദസ്തു ഗൗതമാത് || 34 || 807

തസ്യ സത്യധൃതിഃ പുത്രോ ധനുർവേദവിശാരദഃ |
ശരദ്വാംസ്തത്സുതോ യസ്മാദുർവശീദർശനാത് കില || 35 || 808

ശരസ്തംബേപതദ് രേതോ മിഥുനം തദഭൂച്ഛുഭം |
തദ് ദൃഷ്ട്വാ കൃപയാഗൃഹ്ണാച്ഛന്തനുർമൃഗയാം ചരൻ |
കൃപഃ കുമാരഃ കന്യാ ച ദ്രോണപത്ന്യഭവത് കൃപീ || 36 || 809

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
നവമസ്കന്ധഃ ഏകവിംശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ നവമസ്കന്ധേ ദ്വാവിംശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

മിത്രേയുശ്ച ദിവോദാസാച്യവനസ്തത്സുതോ നൃപ |
 സുദാസഃ സഹദേവോഽഥ സോമകോ ജന്തുജൻമകൃത് || 1 || 810

തസ്യ പുത്രശതം തേഷാം യവീയാൻ പുഷ്തഃ സുതഃ |
 ദ്രുപദോ ദ്രൗപദീ തസ്യ ധൃഷ്ടദൃഗ്മ്നാദയഃ സുതാഃ || 2 || 811

ധൃഷ്ടദൃഗ്മ്നാദ് ധൃഷ്ടകേതുർഭാർമ്യഃ പഞ്ചാലകാ ഇമേ |
 യോജമീഡസുതോ ഹൃന്യഃ ഋക്ഷഃ സംവരണസ്തതഃ || 3 || 812

തപത്യാം സൂര്യകന്യായാാം കുരുക്ഷേത്രപതിഃ കുരുഃ |
 പരീക്ഷിത് സുധനുർജഹ്നുർനിഷധാശ്വഃ കുരോഃ സുതാഃ || 4 || 813

സുഹോത്രോഭൂത് സുധനുഷശ്ചവനോഽഥ തതഃ കൃതീ |
 വസുസ്തസ്യോപരിചരോ ബൃഹദ്രഥമുഖാസ്തതഃ || 5 || 814

കുശാംബമത്സ്യപ്രത്യഗ്രചേദിപാദ്യാശ്ച ചേദിപഃ |
 ബൃഹദ്രഥാത് കുശാഗ്രോഭൂദ്യുഷഭസ്തസ്യ തത്സുതഃ || 6 || 815

ജജ്ഞേ സത്യഹിതോപത്യം പുഷ്പവാംസ്തത്സുതോ ജഹുഃ |
 അന്യസ്യാം ചാപി ഭാർയായാം ശകലേ ദേവ ബൃഹദ്രഥാത് || 7 || 816

- തേ മാത്രാ ബഹിരുത്സൃഷ്ടേ ജരയാ ചാഭിസന്ധിതേ |
ജീവ ജീവേതി ക്രീഡന്ത്യാ ജരാസന്ധോഭവത് സുതഃ || 8 || 817
- തതശ്ച സഹദേവോഭൂത് സോമാപിർയച്ഛൂതശ്രവാഃ |
പരീക്ഷിദനപത്യാഭൂത് സുരമോ നാമ ജാഹ്നവഃ || 9 || 818
- തതോ വിദൂരമസ്തസ്മാത്
സാർവഭൗമസ്തതോഭവത് |
ജയസേനസ്തത്തനയോ
രാധികോത്ത്വോയുതോ ഹൃഭൂത് || 10 || 819
- തതശ്ച ക്രോധനസ്തസ്മാദ് ദേവാതിമിരമുഷ്യ ച |
ഋഷ്യസ്തസ്യ ദിലീപോഭൂത് പ്രതീപസ്തസ്യ ചാത്മജഃ || 11 || 820
- ദേവാപിഃ ശന്തനുസ്തസ്യ ബാഹ്ലീക ഇതി ചാത്മജാഃ |
പിതൃരാജ്യം പരിത്യജ്യ ദേവാപിസ്തു വനം ഗതഃ || 12 || 821
- അഭവച്ഛന്തനു രാജാ പ്രാൺമഹാഭിഷസംജ്ഞിതഃ |
യം യം കരാഭ്യാം സ്പൃശതി ജീർണം യൗവനമേതി സഃ || 13 || 822
- ശാന്തിമാപ്നോതി ചൈവാഗ്ര്യാം കർമ്മണാ തേന ശന്തനുഃ |
സമാ ദ്വാദശ തദ്രാജ്യേ ന വവർഷ യദാ വിഭുഃ || 14 || 823
- ശന്തനുർബ്രാഹ്മണൈരുകുതഃ പരിവേത്തായമഗ്രഭുകു |
രാജ്യം ദേഹ്യഗ്രജായാശു പുരരാഷ്ട്രവിവൃദ്ധയേ || 15 || 824
- ഏവമുകുതോ ദ്വിജൈർജ്യേഷ്ഠം
ഛന്ദയാമാസ സോബ്രവീത് |
തൻമന്ത്രിപ്രഹിതൈർവിപ്രൈർ -
വേദാദ് വിഭ്രംശിതോ ഗിരാ || 16 || 825

- വേദവാദാതിവാദാൻ വൈ തദാ ദേവോ വവർഷ ഹ |
ദേവാപിർയോഗമാസ്ഥായ കലാപഗ്രാമമാശ്രിതഃ || 17 || 826
- സോമവംശേ കലൗ നഷ്ടേ
കൃതാദൗ സ്ഥാപയിഷ്യതി |
ബാഹ്ലീകാത് സോമദത്തോഭൂദ്
ഭൂരിർഭൂരിശ്രവാസ്തതഃ || 18 || 827
- ശലശ്ച ശന്തനോരാസീദ് ഗംഗായാം ഭീഷ്മ ആത്മവാൻ |
സർവധർമവിദാം ശ്രേഷ്ഠോ മഹാഭാഗവതഃ കവിഃ || 19 || 828
- വീരയുമാഗ്രണീർയേന രാമോപി യുധി തോഷിതഃ |
ശന്തനോർദാശകന്യായാം ജജ്ഞേ ചിത്രാംഗദഃ സുതഃ || 20 || 829
- വിചിത്രവീര്യശ്ചാവരജോ നാമ്നാ ചിത്രാംഗദോ ഹതഃ |
യസ്യാം പരാശരാത് സാക്ഷാദവതീർണോ ഹരേഃ കലാ || 21 || 830
- വേദഗുപ്തോ മുനിഃ കൃഷ്ണോ യതോഹമിദമധ്യഗാം |
ഹിത്വാ സ്വശിഷ്യാൻ പൈലാദീൻ ഭഗവാൻ ബാദരായണഃ || 22 || 831
- മഹ്യം പുത്രായ ശാന്തായ പരം ഗുഹ്യമിദം ജഗൗ |
വിചിത്രവീര്യോഽഥോവാഹ കാശിരാജസുതേ ബലാത് || 23 || 832
- സ്വയംവരാദുപാനീതേ അംബികാംബാലികേ ഉദേ |
തയോരാസകുതഹൃദയോ ഗൃഹീതോ യക്ഷമണാ മൃതഃ || 24 || 833
- ക്ഷേത്രേപ്രജസ്യ വൈ ഭ്രാതൂർമാത്രോക്തോ ബാദരായണഃ |
ധൃതരാഷ്ട്രം ച പാണ്ഡും ച വിദുരം ചാപ്യജീജ്ഞാത് || 25 || 834
- ഗാന്ധാർയം ധൃതരാഷ്ട്രസ്യ ജജ്ഞേ പുത്രശതം നൃപ |
തത്ര ദുർയോധനോ ജ്യേഷ്ഠോ ദുഃശലാ ചാപി കന്യകാ || 26 || 835

- ശാപാൻമൈമുനരുദ്ധസ്യ പാണ്ഡോഃ കുന്ത്യാം മഹാരമാഃ |
ജാതാ ധർമാനിലേന്ദ്രഭ്യോ യുധിഷ്ഠിരമുഖാസ്ത്രയഃ || 27 || 836
- നകുലഃ സഹദേവശ്ച മാദ്ദ്യാം നാസത്യദസ്രയോഃ |
ദ്രൗപദ്യാം പഞ്ച പഞ്ചഭ്യഃ പുത്രാസ്തേ പിതരോഭവൻ || 28 || 837
- യുധിഷ്ഠിരാത് പ്രതിവിന്ധ്യഃ ശ്രുതസേനോ വൃകോദരാത് |
അർജുനാഹ്ലൂതകീർത്തിസ്തു ശതാനീകസ്തു നാകുലിഃ || 29 || 838
- സഹദേവസുതോ രാജംഹരുതകർമാ തഥാപരേ |
യുധിഷ്ഠിരാത് തു പൗരവ്യാം ദേവകോഥ ഘടോത്കചഃ || 30 || 839
- ഭീമസേനാധിഡിംബായാം കാൽയാം സർവഗതസ്തതഃ |
സഹദേവാത് സുഹോത്രം തു വിജയാസുത പാർവതീ || 31 || 840
- കരേണുമത്യാം നകുലോ നിരമിത്രം തഥാർജുനഃ |
ഇരാവന്തമുലൂപ്യാം വൈ സുതായാം ബഭ്രുവാഹനം |
മണിപൂരപതേഃ സോഽപി തത്പുത്രഃ പുത്രികാസുതഃ || 32 || 841
- തവ താതഃ സുഭദ്രായാമഭിമന്യുരജായത |
സർവാതിരഥജിദ് വീര ഉത്തരായാം തതോ ഭവാൻ || 33 || 842
- പരിക്ഷീണേഷു കുരുഷു
ദ്രൗണേർബ്രഹ്മാസ്ത്രതേജസാ |
ത്വം ച കൃഷ്ണാനുഭാവേന
സജീവോ മോചിതോന്തകാത് || 34 || 843
- തവേമേ തനയാസ്താത ജനമേജയപൂർവകാഃ |
ശ്രുതസേനോ ഭീമസേന ഉഗ്രസേനശ്ച വീര്യവാൻ || 35 || 844

ജനമേജയസ്ത്വാം വിദിത് -

വാ തക്ഷകാന്നിധനം ഗതം |
സർപാൻ വൈ സർപയാഗാഗൗ
സ ഹോഷ്യതി രുഷാൻവിതഃ || 36 ||

845

കാവഷേയം പുരോധായ
തുരം തുരഗമേധയാട് |
സമന്താത് പൃഥിവീം സർവാം
ജിത്വാ യക്ഷ്യതി ചാധ്യരെഃ || 37 ||

846

തസ്യ പുത്രഃ ശതാനീകോ
യാജ്ഞവൽക്യാത് ത്രയീം പഠൻ |
അസ്ത്രജ്ഞാനം ക്രിയാജ്ഞാനം
ശൗനകാത് പരമേഷ്യതി || 38 ||

847

സഹസ്രാനീകസ്തത്പുത്രസ്തതശ്ചൈവാശ്വമേധജഃ |
അസീമകൃഷ്ണസ്തസ്യാപി നേമിചക്രസ്തു തത്സുതഃ || 39 ||

848

ഗജാഹ്വയേ ഹൃതേ നദ്യാ കൗശാംബ്യാം സാധു വത്സ്യതി |
ഉക്തസ്തതശ്ചിത്രരഥസ്തസ്ഥാത് കവിരഥഃ സുതഃ || 40 ||

849

തസ്ഥാച്ച വൃഷ്ടിമാംസ്തസ്യ സുഷേണോഽഥ മഹീപതിഃ |
സുനീഥസ്തസ്യ ഭവിതാ നൃപക്ഷുർയത് സുഖീനലഃ || 41 ||

850

പരിപ്ലവഃ സുതസ്തസ്ഥാൻമേധാവി സുനയാത്മജഃ |
നൃപഞ്ജയസ്തതോ ദൂർവസ്തിമിസ്തസ്ഥാജ്ജനിഷ്യതി || 42 ||

851

തിമേർബൃഹദ്രഥസ്തസ്ഥാച്ഛതാനീകഃ സുദാസജഃ |
ശതാനീകാദ് ദൂർഭമനസ്തസ്യാപത്യം ബഹീനരഃ || 43 ||

852

ദണ്ഡപാണിർനിമിസ്തസ്യ

ക്ഷേമകോ ഭവിതാ നൃപഃ |

ബ്രഹ്മക്ഷത്രസ്യ വൈ പ്രോക്തോ

വംശോ ദേവർഷിസത്കൃതഃ || 44 ||

853

ക്ഷേമകം പ്രാപ്യ രാജാനം സംസ്ഥാം പ്രാപ്സ്യതി വൈ കലൗ |

അഥ മാഗധരാജാനോ ഭവിതാരോ വദാമി തേ || 45 ||

854

ഭവിതാ സഹദേവസ്യ മാർജ്ജാരിര്യച്ഛൂതശ്രവാഃ |

തതോയുതായുസ്തസ്യാപി നിരമിത്രോഽഥ തത്സുതഃ || 46 ||

855

സുനക്ഷത്രഃ സുനക്ഷത്രാദ് ബൃഹത്തേനോഽഥ കർമ്മജിത് |

തതഃ സ്യതഞ്ജയാദ് വിപ്രഃ ശുചിസ്തസ്യ ഭവിഷ്യതി || 47 ||

856

ക്ഷേമോഽഥ സുവ്രതസ്തസ്മാദ് ധർമസൂത്രഃ ശമസ്തതഃ |

ദൃഢത്തേനോഽഥ സുമതിഃ സുബലോ ജനിതാ തതഃ || 48 ||

857

സുനീമഃ സത്യജിദഥ വിശ്വജിദ് യദ് രിപുഞ്ജയഃ |

ബാർഹദ്രഥാശ്ച ഭൂപാലാ ഭാവ്യഃ സാഹസ്രവത്സരം || 49 ||

858

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

നവമസ്കന്ധേ ദ്വാവിംശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ ത്രയോവിംശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

അനോഃ സഭാനരശ്ചക്ഷുഃ പരോക്ഷശ്ച ത്രയഃ സുതാഃ |
സഭാനരാത് കാലനരഃ സൃജ്ഞയസ്തത്സുതസ്തതഃ || 1 ||

859

ജനമേജയസ്തസ്യ പുത്രോ മഹാശീലോ മഹാമനാഃ |
ഉശീനരസ്തിതിക്ഷുശ്ച മഹാമനസ ആത്മജൗ || 2 ||

860

ശിബിർവനഃ ശമിർദക്ഷശ്ചത്വാരോശീനരാത്മജാഃ |
വൃഷാദർഭഃ സുവീരശ്ച മദ്രഃ കൈകേയ ആത്മജാഃ || 3 ||

861

ശിബേശ്ചത്വാര ഏവാസംസ്തിതിക്ഷോശ്ച രുശദ്രഥഃ |
തതോ ഹേമോദ്ഗമ സുതപാ ബലിഃ സുതപസോദ്ഭവത് || 4 ||

862

അംഗവംഗകലിംഗാദ്യാഃ സുഹൃപുണ്ഡാസ്രസഞ്ജന്തിതാഃ |
ജജ്ഞിരേ ദീർഘതമസോ ബലേഃ ക്ഷേത്രേ മഹീക്ഷിതഃ || 5 ||

863

ചക്രഃ സ്വനാമ്നാ വിഷയാൻ ഷഡിമാൻ പ്രാച്യകാംശ്ച തേ |
ഖനപാനോഽംഗതോ ജജ്ഞേ തസ്മാദ് ദിവീരഥസ്തതഃ || 6 ||

864

സുതോ ധർമരഥോ യസ്യ ജജ്ഞേ ചിത്രരഥോദ്ഭജാഃ |
രോമപാദ ഇതി ഖ്യാതസ്തസ്തമൈ ദശരഥഃ സഖാ || 7 ||

865

- ശാന്താം സ്വകന്ധാം പ്രായച്ഛുദ്യുഷ്യശൃംഗ ഉവാഹ താം |
ദേവേവർഷതി യം രാമാ ആനിന്ധുർഹരിണീസുതം || 8 || 866
- നാട്യസംഗീതവാദിത്രൈർവിഭ്രമാലിംഗനാർഹണൈഃ |
സ തു രാജേണാപത്യസ്യ നിരൂപ്യേഷ്ടിം മരുത്യതഃ || 9 || 867
- പ്രജാമദാദ് ദശരഥോ യേന ലേഭേപ്രജാഃ പ്രജാഃ |
ചതുരംഗോ രോമപാദാത് പൃഥുലാക്ഷസ്തു തത്സുതഃ || 10 || 868
- ബൃഹദ്രഥോ ബൃഹതുകർമാ ബൃഹദ്ഭാനുശ്ച തത്സുതാഃ |
ആദ്യാദ് ബൃഹൻമനാസ്തസ്മാജ്ജയദ്രഥ ഉദാഹൃതഃ || 11 || 869
- വിജയസ്തസ്യ സംഭൃത്യാം തതോ ധൃതിരജായത |
തതോ ധൃതവ്രതസ്തസ്യ സതുകർമാധിരഥസ്തതഃ || 12 || 870
- യോസൗ ഗംഗാതടേ ക്രീഡൻ മഞ്ജുഷാന്തർഗതം ശിശും |
കുന്ത്യാപവിദ്ധം കാനീനമനപത്യോക്തരോത് സുതം || 13 || 871
- വൃഷസേനഃ സുതസ്തസ്യ
കർണസ്യ ജഗതീപതേഃ |
ദ്രുഹ്യോശ്ച തനയോ ബഭ്രുഃ
സേതുസ്തസ്യാത്മജസ്തതഃ || 14 || 872
- ആരബ്ധസ്തസ്യ ഗാന്ധാരസ് -
തസ്യ ധർമസ്തതോ ധൃതഃ |
ധൃതസ്യ ദുർമനാസ്തസ്മാത്
പ്രചേതാഃ പ്രാചേതസം ശതം || 15 || 873
- മുച്ഛാധിപതയോഭൂവൻ -
നുദീചീം ദിശമാശ്രിതാഃ |

തുർവസോശ്ച സുതോ വഹ്നിർ -

വഹ്നേർഭർഗോഽഥ ഭാനുമാൻ || 16 ||

874

ത്രിഭാനുസ്തത്സുതോഽസ്യാപി കരന്ധമ ഉദാരധീഃ |

മരുതസ്തത്സുതോഽപുത്രഃ പുത്രം പൗരവമൻവഭൂത് || 17 ||

875

ദുഷ്യന്തഃ സ പുനർഭേജേ സ്വം വംശം രാജ്യകാമുകഃ |

യയാതേർജ്യേഷ്ഠപുത്രസ്യ യദോർവംശം നരർഷഭ || 18 ||

876

വർണയാമി മഹാപുൺയം സർവപാപഹരം നൃണാം |

യദോർവംശം നരഃ ശ്രുത്വാ സർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ || 19 ||

877

യത്രാവതീർണോ ഭഗവാൻ പരമാത്മാ നരാകൃതിഃ |

യദോഃ സഹസ്രജിത്ക്രാഷ്ടാ നലോ രിപുരിതി ശ്രുതാഃ || 20 ||

878

ചത്വാരഃ സുനവസ്തത്ര ശതജിത് പ്രഥമാത്മജഃ |

മഹാഹയോ വേണുഹയോ ഹൈഹയശ്ചേതി തത്സുതാഃ || 21 ||

879

ധർമസ്തു ഹൈഹയസുതോ നേത്രഃ കുന്തേഃ പിതാ തതഃ |

സോഹഞ്ജിരഭവത് കുന്തേർമഹിഷ്മാൻ ഭദ്രസേനകഃ || 22 ||

880

ദുർമദോ ഭദ്രസേനസ്യ ധനകഃ കൃതവീര്യസുഃ |

കൃതാഗ്നിഃ കൃതവർമാ ച കൃതൗജാ ധനകാത്മജാഃ || 23 ||

881

അർജുനഃ കൃതവീര്യസ്യ സപ്തദ്വീപേശ്വരോഭവത് |

ദത്താത്രേയാദ്ധരേരംശാത് പ്രാപ്തയോഗമഹാഗുണഃ || 24 ||

882

ന നൂനം കാർതവീര്യസ്യ ഗതിം യാസ്യന്തി പാർഥിവാഃ |

യജ്ഞദാനതപോയോഗശ്രുതവീര്യജയാദിഭിഃ || 25 ||

883

പഞ്ചാശീതിസഹസ്രാണി ഹൃദ്യാഹതബലഃ സമാഃ |

അനഷ്ടവിത്തസ്തമരണോ ബുഭുജേക്ഷയുഷധ്യസു || 26 ||

884

- തസ്യ പുത്രസഹസ്രേഷു പഞ്ചൈവോർവരിതാ മൃധേ |
ജയധ്വജഃ ശൂരസേനോ വൃഷഭോ മധുരൂർജിതഃ || 27 || 885
- ജയധ്വജാത് താലജംഘസ്തസ്യ പുത്രശതം ത്വഭൂത് |
ക്ഷത്രം യത് താലജംഘാഖ്യമൗർവതേജോപസംഹൃതം || 28 || 886
- തേഷാം ജ്യേഷ്ഠോ വീതിഹോത്രോ
വൃഷ്ണിഃ പുത്രോ മധോഃ സ്ഥിതഃ |
തസ്യ പുത്രശതം ത്വാസീദ്
വൃഷ്ണിജ്യേഷ്ഠം യതഃ കുലം || 29 || 887
- മാധവാ വൃഷ്ണയോ രാജൻ യാദവാശ്ചേതി സംജ്ഞിതാഃ |
യദുപുത്രസ്യ ച ക്രോഷ്ടോഃ പുത്രോ വൃജിനവാംസ്തതഃ || 30 || 888
- ശ്വാഹിസ്തതോ രുശേകൂർവൈ തസ്യ ചിത്രമസ്തതഃ |
ശശബിന്ദൂർമഹായോഗീ മഹാഭോജോ മഹാനഭൂത് || 31 || 889
- ചതുർദശമഹാരത്നശ്ചക്രവർത്യപരാജിതഃ |
തസ്യ പത്നീസഹസ്രാണാം ദശാനാം സുമഹായശാഃ || 32 || 890
- ദശലക്ഷസഹസ്രാണി പുത്രാണാം താസ്യജീജനത് |
തേഷാം തു ഷ്ട്പ്രധാനാനാം പൃഥുശ്രവസ ആത്മജഃ || 33 || 891
- ധർമോ നാമോശനാ തസ്യ ഹയമേധശതസ്യ യാദ് |
തത്സുതോ രുചകസ്തസ്യ പഞ്ചാസന്നാത്മജാഃ ശൃണു || 34 || 892
- പുരുജിദ്രുക്മരുക്മേഷു -
പൃഥുജ്യാമഘസംജ്ഞിതാഃ |
ജ്യാമഘസ്ത്വപ്രജോപ്യന്യാം
ഭാർയാം ശൈബ്യാപതിർഭയാത് || 35 || 893

- നാവിനച്ഛത്രേഭവനാദ് ഭോജ്യം കന്യാമഹാരഷീത് |
 രഥസ്ഥാം താം നിരീക്ഷ്യാഹ ശൈബ്യാ പതിമമർഷിതാ || 36 || 894
- കേയം കുഹക മത്സ്ഥാനം രഥമാരോപിതേതി വൈ |
 സ്നൂഷാ തവേത്യഭിഹിതേ സ്മയന്തീ പതിമബ്രവീത് || 37 || 895
- അഹം വന്ധ്യാസപത്നീ ച സ്നൂഷാ മേ യുജ്യതേ കഥം |
 ജനയിഷ്യസി യം രാജ്ഞി തസ്യേയമുപയുജ്യതേ || 38 || 896
- അൻവമോദന്ത തദ്വിശ്വേദേവാഃ പിതര ഏവ ച |
 ശൈബ്യാ ഗർഭമധാത് കാലേ കുമാരം സുഷുവേ ശുഭം |
 സ വിദർഭ ഇതി പ്രോക്ത ഉപയേമേ സ്നൂഷാം സതീം || 39 || 897
- || ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
 നവമസ്കന്ധേ യദുവംശാനുവർണനേ ത്രയോവിംശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ

ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ നവമസ്കന്ധേ ചതുർവിംശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

തസ്യാം വിദർഭോജനയത് പുത്രൗ നാമ്നാ കുശക്രമൗ |

തൃതീയം രോമപാദം ച വിദർഭകുലനന്ദനം || 1 ||

898

രോമപാദസുതോ ബഭ്രൂർബഭ്രോഃ കൃതിരജായത |

ഉശികസ്തത്സുതസ്തസ്മാച്ഛേദിശ്ചൈദ്യാദയോ നൃപ || 2 ||

899

ക്രമസ്യ കുന്തിഃ പുത്രോഭൂദ്

ധൃഷ്ടിസ്തസ്യാഥ നിർവൃതിഃ |

തതോ ദശാർഹോ നാമ്നാഭൂത്

തസ്യ വ്യോമഃ സുതസ്തതഃ || 3 ||

900

ജീമുതോ വികൃതിസ്തസ്യ യസ്യ ഭീമരഥഃ സുതഃ |

തതോ നവരഥഃ പുത്രോ ജാതോ ദശരഥസ്തതഃ || 4 ||

901

കരംഭിഃ ശകുനേഃ പുത്രോ ദേവരാതസ്തദാത്മജഃ |

ദേവക്ഷത്രസ്തതസ്തസ്യ മധുഃ കുരുവശാദനഃ || 5 ||

902

പുരുഹോത്രസ്ത്വനോഃ പുത്രസ്തസ്യായുഃ സാത്വതസ്തതഃ |

ഭജമാനോ ഭജിർദിവ്യോ വൃഷ്ണിർദേവാവ്യധോന്ധകഃ || 6 ||

903

- സാത്വതസ്യ സുതാഃ സപ്ത മഹാഭോജശ്ച മാരിഷ |
ഭജമാനസ്യ നിജ്ഞാപിഃ കിങ്കിണോ ധൃഷ്ടിരേവ ച || 7 || 904
- ഏകസ്യാമാത്മജാഃ പത്യാമന്യസ്യാം ച ത്രയഃ സുതാഃ |
ശതാജിച്ച സഹസ്രാജിദയുതാജിദിതി പ്രഭോ || 8 || 905
- ബഭ്രുർദേവാവ്യധസുതസ്തയോഃ ശ്ലോകൗ പഠന്ത്യമു |
യഥൈവ ശൃണുമോ ദൂരാത് സമ്പശ്യാമസ്തമാന്തികാത് || 9 || 906
- ബഭ്രുഃ ശ്രേഷ്ഠോ മനുഷ്യാണാം ദേവൈർദേവാവ്യധഃ സമഃ |
പുരുഷാഃ പഞ്ചഷഷ്ടിശ്ച ഷട് സഹസ്രാണി ചാഷ്ട ച || 10 || 907
- യേദ്യമൃതത്വമനുപ്രാപ്താ
ബഭ്രുർദേവാവ്യധാദപി |
മഹാഭോജോപി ധർമാത്മാ
ഭോജാ ആസംസ്തദൻവയേ || 11 || 908
- വൃഷ്ണേഃ സുമിത്രഃ പുത്രോഭൂദ് യുധാജിച്ച പരന്തപ |
ശിനിസ്തസ്യാനമിത്രശ്ച നിമ്നോഭൂദനമിത്രതഃ || 12 || 909
- സത്രാജിതഃ പ്രസേനശ്ച നിമ്നസ്യാപ്യാസതഃ സുതൗ |
അനമിത്രസുതോ യോന്യഃ ശിനിസ്തസ്യാഥ സത്യകഃ || 13 || 910
- യുധുധാനഃ സാത്യകിർവൈ ജയസ്തസ്യ കുണിസ്തതഃ |
യുഗന്ധരോനമിത്രസ്യ വൃഷ്ണിഃ പുത്രോപരസ്തതഃ || 14 || 911
- ശ്വഹൽകശ്ചിത്രമശ്ച ഗാനിൻയാം ച ശ്വഹൽകതഃ |
അക്രൂരപ്രമുഖാ ആസൻ പുത്രാ ദ്വാദശ വിശ്രുതാഃ || 15 || 912
- ആസംഗഃ സാരമേയശ്ച മൃദുരോ മൃദുവിദ് ഗിരിഃ |
ധർമവൃദ്ധഃ സുകർമാ ച ക്ഷേത്രോപേക്ഷാദ്വിമർദനഃ || 16 || 913

- ശത്രുഘ്നോ ഗന്ധമാദശ്ച പ്രതിബാഹുശ്ച ദ്വാദശ |
തേഷാം സ്വസാ സുചീരാഖ്യാ ദ്വാവക്രൂരസുതാവപി || 17 || 914
- ദേവവാനുപദേവശ്ച തഥാ ചിത്രരമാത്മജാഃ |
പൃഥുർവിദൂരമാദ്യാശ്ച ബഹവോ വൃഷ്ണിനന്ദനാഃ || 18 || 915
- കുക്കുരോ ഭജമാനശ്ച ശുചിഃ കംബലബർഹിഷഃ |
കുക്കുരസ്യ സുതോ വഹ്നിർവിലോമാ തനയസ്തതഃ || 19 || 916
- കപോതരോമാ തസ്യാനുഃ സഖാ യസ്യ ച തുംബുരുഃ |
അന്ധകോ ദുന്ദുഭിസ്തസ്മാദരിദ്യോതഃ പുനർവസുഃ || 20 || 917
- തസ്യാഹുകശ്ചാഹുകീ ച കന്ധാ ചൈവാഹുകാത്മജൗ |
ദേവകശ്ചോഗ്രസേനശ്ച ചത്വാരോ ദേവകാത്മജാഃ || 21 || 918
- ദേവവാനുപദേവശ്ച സുദേവോ ദേവവർധനഃ |
തേഷാം സ്വസാരഃ സപ്താസൻ ധൃതദേവാദയോ നൃപ || 22 || 919
- ശാന്തിദേവോപദേവാ ച ശ്രീദേവാ ദേവരക്ഷിതാ |
സഹദേവാ ദേവകീ ച വസുദേവ ഉവാഹ താഃ || 23 || 920
- കംസഃ സുനാമാ ന്യഗ്രോധഃ കങ്കഃ ശങ്കുഃ സുഹൃസ്തഥാ |
രാഷ്ട്രപാലോഽഥ സൃഷ്ടിശ്ച തുഷ്ടിമാനുഗ്രസേനയഃ || 24 || 921
- കംസാ കംസവതീ കങ്കാ ശൂരഭു രാഷ്ട്രപാലികാ |
ഉഗ്രസേനദുഹിതരോ വസുദേവാനുജസ്ത്രിയഃ || 25 || 922
- ശൂരോ വിദൂരമാദാസീദ്
ഭജമാനഃ സുതസ്തതഃ |
ശിനിസ്തസ്മാത് സ്വയംഭോജോ
ഹൃദീകസ്തത്സുതോ മതഃ || 26 || 923

- ദേവബാഹുഃ ശതധനുഃ കൃതവർമേതി തത്സുതാഃ |
ദേവമീഡന്ധ്യ ശൂരന്ധ്യ മാരിഷാ നാമ പത്മഭൂത് || 27 || 924
- തന്ധ്യാം സ ജനയാമാസ ദശ പുത്രാനകൽമഷാൻ |
വസുദേവം ദേവഭാഗം ദേവശ്രവസമാനകം || 28 || 925
- സൃഞ്ജയം ശ്യാമകം കങ്കം ശമീകം വത്സകം വൃകം |
ദേവദുന്ധുഭയോ നേദുരാനകാ യസ്യ ജൻമനി || 29 || 926
- വസുദേവം ഹരേഃ സ്ഥാനം വദന്ത്യാനകദുന്ധുഭിം |
പൃഥാ ച ശ്രുതദേവാ ച ശ്രുതകീർതിഃ ശ്രുതശ്രവാഃ || 30 || 927
- രാജാധിദേവീ ചൈതേഷാം ഭഗിൻയഃ പഞ്ച കന്യകാഃ |
കുന്തേഃ സഖ്യഃ പിതാ ശൂരോ ഹൃപുത്രസ്യ പൃഥാമദാത് || 31 || 928
- സാർവ്വപ ദുർവാസസോ വിദ്യാം ദേവഹുതീം പ്രതോഷിതാത് |
തന്ധ്യാ വീര്യപരീക്ഷാർഥമാജുഹാവ രവിം ശുചിം || 32 || 929
- തദൈവോപാഗതം ദേവം വീക്ഷ്യ വിസ്മിതമാനസാ |
പ്രത്യയാർഥം പ്രയുക്താ മേ യാഹി ദേവ ക്ഷമസ്വ മേ || 33 || 930
- അമോഘം ദർശനം ദേവി ആധിത്വേ ത്വയി ചാത്മജം |
യോനിർയഥാ ന ദുഷ്യേത കർതാഹം തേ സുമധ്യമേ || 34 || 931
- ഇതി തന്ധ്യാം സ ആധായ ഗർഭം സൂർയോ ദിവം ഗതഃ |
സദ്യഃ കുമാരഃ സഞ്ജജേത ദ്വിതീയ ഇവ ഭാസ്കരഃ || 35 || 932
- തം സാത്യജന്നദീതോയേ കൃച്ഛാൽലോകസ്യ ബിഭൃതീ |
പ്രപിതാമഹസ്താമുവാഹ പാണ്ഡുർവൈ സത്യവിക്രമഃ || 36 || 933
- ശ്രുതദേവാം തു കാരുഷോ വൃദ്ധശർമാ സമഗ്രഹീത് |
യന്ധ്യാമഭൂദ് ദന്തവക്ത്ര ഋഷിശപ്തോ ദിതേഃ സുതഃ || 37 || 934

കൈകേയോ ധൃഷ്ടകേതുശ്ച

ശ്രുതകീർത്തിമവിനത |

സന്തർദ്ദനാദയസ്തസ്യാം

പഞ്ചാസൻ കൈകയാഃ സുതാഃ || 38 ||

935

രാജാധിദേവ്യാമാവന്ത്യൗ ജയസേനോജനിഷ്ട ഹ |

ദമഘോഷശ്ചേദിരാജഃ ശ്രുതശ്രവസമഗ്രഹീത് || 39 ||

936

ശിശുപാലഃ സുതസ്തസ്യാഃ കമിതസ്തസ്യ സംഭവഃ |

ദേവഭാഗസ്യ കംസായാം ചിത്രകേതുബൃഹദ്ബലൗ || 40 ||

937

കംസവത്യാം ദേവശ്രവസഃ സുവീര ഇഷ്ടമാംസ്തമാ |

കങ്കായാമാനകാജ്ജാതഃ സത്യജിത് പുരുജിത് തമാ || 41 ||

938

സൃഞ്ജയോ രാഷ്ട്രപാൽയാം ച വൃഷഭൂർമർഷണാദികാൻ |

ഹരികേശഹിരൺയാക്ഷൗ ശൂരഭൂമ്യാം ച ശ്യാമകഃ || 42 ||

939

മിശ്രകേശ്യാമപ്സരസി വൃകാദീൻ വത്സകസ്തമാ |

തക്ഷപുഷ്കരശാലാദീൻ ദൂർവാർക്ഷ്യാം വൃക ആദയേ || 43 ||

940

സുമിത്രാർജുനപാലാദീംഹരമീകാത്തു സുദാമിനീ |

കങ്കശ്ച കർണികായാം വൈ ഋതധാമജയാവപി || 44 ||

941

പൗരവീ രോഹിണീ ഭദ്രാ മദിരാ രോചനാ ഇലാ |

ദേവകീപ്രമുഖാ ആസൻ പത്ത്യ ആനകദുന്ദുഭേഃ || 45 ||

942

ബലം ഗദം സാരണം ച ദൂർമദം വിപുലം ധ്രുവം |

വസുദേവസ്തു രോഹിൺയാം കൃതാദീനൂദപാദയത് || 46 ||

943

സുഭദ്രാ ഭദ്രവാഹശ്ച ദൂർമദോ ഭദ്ര ഏവ ച |

പൗരവ്യാസ്തനയാ ഹ്യേതേ ഭൂതാദ്യാ ദ്വാദശാഭവൻ || 47 ||

944

- നന്ദോപനന്ദകൃതകശൂരാദ്യാ മദിരാത്മജാഃ |
കൗസൽയാ കേശിനം ത്വേകമസൂത കുലനന്ദനം || 48 || 945
- രോചനായാമതോ ജാതാ ഹസ്തഹേമാംഗദാദയഃ |
ഇലായാമുരുവൽകാദീൻ യദുമുഖ്യാനജീജനത് || 49 || 946
- വിപൃഷ്ടോ ധൃതദേവായാമേക ആനകദുന്ദുഭേഃ |
ശാന്തിദേവാത്മജാ രാജംഹ്രമപ്രതിശ്രുതാദയഃ || 50 || 947
- രാജാനഃ കൽപവർഷാദ്യാ
ഉപദേവാസൂതാ ദശ |
വസുഹംസസുവംശാദ്യാഃ
ശ്രീദേവായാസ്തു ഷട് സൂതാഃ || 51 || 948
- ദേവരക്ഷിതയാ ലബ്ധാ നവ ചാത്ര ഗദാദയഃ |
വസുദേവഃ സൂതാനഷ്ടാവാദധേ സഹദേവയാ || 52 || 949
- പുരുവിശ്രുതമുഖ്യാംസ്തു സാക്ഷാദ് ധർമോ വസൂനിവ |
വസുദേവസ്തു ദേവക്യാമഷ്ട പുത്രാനജീജനത് || 53 || 950
- കീർത്തിമന്തം സുഷേണം ച ഭദ്രസേനമുദാരധീഃ |
ഋജും സമ്മർദ്ദനം ഭദ്രം സങ്കർഷണമഹീശ്വരം || 54 || 951
- അഷ്ടമസ്തു തയോരാസീത് സ്വയമേവ ഹരിഃ കില |
സുഭദ്രാ ച മഹാഭാഗാ തവ രാജൻ പിതാമഹീ || 55 || 952
- യദാ യദേഹ ധർമസ്യ ക്ഷയോ വൃദ്ധിശ്ച പാപ്മനഃ |
തദാ തു ഭഗവാനീശ ആത്മാനം സൃജതേ ഹരിഃ || 56 || 953
- ന ഹ്യസ്യ ജൻമനോ ഹേതുഃ കർമണോ വാ മഹീപതേ |
ആത്മമായാം വിനേശസ്യ പരസ്യ ഭ്രഷ്ടുരാത്മനഃ || 57 || 954

- യൻമായാചേഷ്ടിതം പുംസഃ സ്ഥിത്യുത്പത്തുപ്യായാഹി |
അനുഗ്രഹസ്തന്നിവൃത്തേതരാത്മലാഭായ ചേഷ്യതേ || 58 || 955
- അക്ഷൗഹിണീനാം പതിഭിരസുരൈർനൃപലാഛരൈഃ |
ഭുവ ആക്രമ്യമാണായാ അഭാരായ കൃതോദ്യമഃ || 59 || 956
- കർമാൺയപരിമേയാണി മനസാപി സുരേശ്വരൈഃ |
സഹസങ്കർഷണശ്ചക്രേ ഭഗവാൻ മധുസൂദനഃ || 60 || 957
- കലൗ ജനിഷ്യമാണാനാം
ദുഃഖശോകതമോനൂദം |
അനുഗ്രഹായ ഭക്താനാം
സുപുൺയം വൃതനോദ്യശഃ || 61 || 958
- യസ്മിൻ സത്കർണപീയൂഷേ യശസ്തീർഥവരേ സകൃത് |
ശ്രോത്രാഞ്ജലിരുപസ്പൃശ്യ ധുനുതേ കർമവാസനാം || 62 || 959
- ഭോജവൃഷ്ണുന്ധകമധുശൂരസേനദശാർഹകൈഃ |
ശ്ലാഘനീയേഹിതഃ ശശ്വത് കുരുസൃഞ്ജയപാണ്ഡുഭിഃ || 63 || 960
- സ്നിഗ്ധസ്ഥിതേക്ഷിതോദാദൈർവാക്യൈർവിക്രമലീലയാ |
നൃലോകം രമയാമാസ മുർത്യാ സർവാംഗരമ്യയാ || 64 || 961
- യന്യാനനം മകരകുണ്ഡലചാരുകർണ -
ഭ്രാജതുകപോലസുഭഗം സവിലാസഹാസം |
നിത്യോത്സവം ന തത്പുർദ്ദൃശിഭിഃ പിബന്ത്യോ
നാർയോ നരാശ്ച മുദിതാഃ കുപിതാ നിമേഷാ || 65 || 962
- ജാതോ ഗതഃ പിതൃഗൃഹാദ് വ്രജമേധിതാർഥോ
ഹത്യാ രിപുൻ സുതശതാനി കൃതോരുദാരഃ |

ഉത്പാദ്യ തേഷു പുരുഷഃ ക്രതുഭിഃ സമീജേ

ആത്മാനമാത്മനിഗമം പ്രഥയഞ്ജനേഷു || 66 ||

963

പൃഥ്വ്യാഃ സ വൈ ഗുരുഭരം ക്ഷപയൻ കുരുണാ -

മന്തഃസമുത്ഥകലിനാ യുധി ഭൂപചമഃ |

ദൃഷ്ട്വാ വിധൂയ വിജയേ ജയമുദിഘോഷ്യ

പ്രോച്യോദ്ധവായ ച പരം സമഗാത് സ്വധാമ || 67 ||

964

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ

വൈയാസികൃമഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം

പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം നവമസ്കന്ധേ

ശ്രീസൂര്യസോമവംശാനുകീർത്തനേ

യദുവംശാനുകീർത്തനം നാമ ചതുർവിംശോധ്യായഃ ||